

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Právnická fakulta

Lubor Ludma

Insolvenční právo
Přihláška pohledávky v insolvenčním řízení

Rigorózní práce

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma *Insolvenční právo se zaměřením na problematiku Přihláška pohledávky v insolvenčním řízení* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 25. března 2013

Motto:

„Jediná cesta k vědě je činnost.“

George Bernard Shaw

Rigorózní práce je vytvořena v souladu s Řádem rigorózního řízení Univerzity Palackého v Olomouci, Směrnicí děkanky č. 1/2010, kterou se stanoví bližší podmínky rigorózního řízení, a Směrnicí děkanky S 2/2010, kterou se stanoví náležitosti kvalifikačních prací na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Obsah	5
Úvod	6
I. část	17
1.Postavení věřitelů a jejich pohledávek.....	17
1.1 Přihláška pohledávky.....	17
1.2 Přihláška pohledávky zajištěného věřitele.....	21
1.2.1 Uspokojení pohledávky zajištěného věřitele.....	24
1.2.2 Správa zajištěného majetku, pokyny zajištěných věřitelů.....	25
1.3 Pohledávky za majetkovou podstatou a postavené jim na roveň.....	29
1.3.1 Pohledávky vyloučené z uspokojení.....	33
1.3.2 Zvýšení pohledávky zajištěného věřitele o úroky.....	34
1.3.3 Výhrada vlastnictví a podmíněná přihláška pohledávky.....	35
1.3.4 Pohledávky podřízené.....	37
2.Přihlášky pohledávek a jejich přezkoumání.....	39
2.1 Podání a náležitosti přihlášky.....	39
2.2 Přezkoumání přihlášek pohledávek.....	45
2.2.1 Přezkoumání přihlášek insolvenčním správcem.....	45
2.2.2 Přezkumné jednání.....	53
2.2.3 Popření přihlášených pohledávek.....	55
2.2.4 Zjištění pohledávky.....	70
3.Uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou.....	72
3.1 Osoba insolvenčního správce, uznání, soudní řízení.....	72
3.2 Výkon rozhodnutí a exekuce.....	75
3.3 Pracovněprávní pohledávky.....	78
II. část	81
1.Zájem insolvenčního správce a cíl insolvenčního řízení.....	81
2.Odpovědnost.....	85
2.1 Odpovědnost insolvenčního správce.....	85
2.2 Odpovědnost osob povinných podat insolvenční návrh.....	88
Závěr	92
Seznam pramenů a literatury.....	97
Abstrakt.....	103
Seznam klíčových slov.....	105

Úvod

Základní impulsy ke zpracování tématu

Myšlenka ke vzniku této práce je zejména založena na dlouhodobém zájmu autora o oblast insolvenčního práva. Rigorózní práce tak vychází ze znalostí a zkušeností, z dlouhodobého studia odborných monografií, odborných článků, judikatury, z častého nahlížení a zkoumání nejrůznějších skutečností ze spisů insolvenčních soudů, spisů insolvenčních správců, insolvenčního rejstříku, komentářů insolvenčního zákona a souvisejících předpisů. Autor tohoto díla čerpá ze značného množství judikatury a rozhodnutí insolvenčních soudů souvisejících s insolvenčním právem, tedy z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, nálezů Ústavního soudu, rozhodnutí Evropského soudního dvora a Evropského soudu pro lidská práva, rozhodnutí Krajských soudů, Městského soudu v Praze a Vrchních soudů. Autor uplatňuje praktické zkušenosti získané na základě jeho spolupráce s advokáty, insolvenčními správci, insolvenčními dlužníky, insolvenčními věřiteli, zaměstnavateli dlužníků, orgány státní správy, soudci a zaměstnanci insolvenčních soudů (zejména s Krajským soudem v Brně, Městským soudem v Praze, Krajským soudem v Praze a Krajským soudem v Ostravě – pobočkou v Olomouci). Rigorózní práce vychází také ze znalostí souvisejících se zastupováním klientů, tj. se zastupováním insolvenčních věřitelů, insolvenčních dlužníků a insolvenčních správců při vymáhání pohledávek do majetkové podstaty dlužníka.

Zhodnocení dosavadního zpracování tématu a literatury

Téma insolvenční právo se zaměřením na problematiku věřitelů a přihlašování pohledávek v insolvenčním řízení poutá pozornost spíše osoby z praxe, které přímo nebo zprostředkovaně činnost v oblasti insolvenčního práva vykonávají. Z dlouhodobého časového horizontu již problematiku (nového) insolvenčního zákona zpracovalo několik autorů, zejména v komentovaných zákonech s judikaturou. Z krátkodobého časového horizontu, tj. ve světle nejnovějších změn současnosti, není však takto vymezené téma nikterak celistvě publikované. Je proto třeba vycházet z nejrůznějších informací, které až v souhrnu tvoří dobrý obraz o aktuálním vývoji insolvenčního práva se zaměřením na přihlašování pohledávek v insolvenčním řízení. Téma insolvenční právo se zaměřením na přihlašování pohledávek

v insolvenčním řízení není odborníky často vyhledávaným tématem. Je zde prostor zejména pro akademické pracovníky, kterých přínos zatím není pro tuto vědní disciplínu nikterak výrazný. Neustálý proces legislativních změn v problematice přihlašování pohledávek v insolvenčním řízení vede k situaci, že je třeba tyto změny neustále dotvářet. Zejména rozhodovací praxe insolvenčních soudů k tomu značným způsobem přispívá. I do budoucna lze v judikатурní činnosti a rozhodovací praxi soudů spatřovat zásadní význam. Ve vztahu k aktuálním změnám insolvenčního práva není příliš mnoho příležitostí setkat se s literaturou obecného pohledu, jednotliví autoři poměrně konkrétně reflektují dílčí změny a zatím se nikterak značně nevěnují obecné problematice. Podle názoru autora to bude možné až za několik let, kdy se tyto dnes čerstvé instituty začnou proměňovat v již ustálenou insolvenční praxi. Nebylo by ani účelné v době *zrodu* začínat s příliš obecným hodnocením insolvenční problematiky.

V našem právním prostředí představuje nejvýznamnější práci monografie spoluautorů Jana Kozáka, Petra Budína, Alexandra Dadama a Lukáše Pachla Insolvenční řízení a předpisy související, která se věnuje zejména výkladu Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení a komentářem podrobně jednotlivé instituty vysvětluje.

Další významnou publikací je monografie spoluautorů Jolany Maršíkové, Martina Dančišiny, Markéty Hálové, Františka Kučery, Miloslava Průchy a Magdaleny Wawerkové Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, když se jedná o publikaci aktuální a zaměřenou již na nové změny insolvenčního zákona,¹ nikoliv však ty nejnovější.

Velice přínosnou je i monografie početné skupiny spoluautorů Jiřiny Kotoučové, Hany Erbsové, Jaroslava Hostinského, Radmily Kulkové, Tomáše Moravce, Lenky Müllerové, Vladimíra Novotného, Jiřího Roda, Luboše Smrčky, Viktora Šmejkal a Petra Tarandy Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), která oproti dříve zmíněným monografiím odráží současné legislativní změny a nabízí ještě obsáhlejší výběr z rozhodovací praxe insolvenčních soudů.

Ten nejaktuálnější vývoj komentují také autoři v nejrůznějších vědeckých člancích v Bulletinu advokacie, kdy nejpřínosnějším je v roce 2012 lednové a

¹ zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění zákona č. 73/2011 Sb.

únorové vydání a monotematické zářijové číslo o insolvenční. Nejpřínosnějšími byly články Heleny Horové, Adama Sigmunda, Karla Somola, Evy Mičochové, Daniela Ševčíka, Jiřího Šebesty, Lenky Vidovičové a Michala Žižlavského. K vývoji insolvenčního práva a k porovnání se zahraniční právní úpravou přispěly svou vysokou odbornou úrovní články v časopisech Právní rozhledy a Právo a podnikání od Petra Kavana, Josefa Bejčka, Oldřicha Řeháčka a Milana Vrby. Příléhavé komentáře obsahují i články Tomáše Richtera a Zbyňka Žďárského v časopisech Obchodněprávní revue a Trestněprávní revue.

Insolvenční právo je provázáno s obchodním právem, proto budou některé pasáže opřeny o odborné poznatky získané studiem publikace Ludmily Lochmanové Základy obchodního práva. Pro úzkou souvislost tématu s civilním právem procesním čerpá autor také z právnické učebnice spoluautorů Aleny Winterové, Aleny Mackové, Dity Melicharové Karfíkové, Jiřího Mikeše, Josefa Salače, Petra Smolíka a Františka Zoulíka Civilní právo procesní, kdy zejména v části osmé posledně uvedený spoluautor přehledně pojednal o problematice úpadku a jeho procesním řešení, včetně důvodů zvláštní právní úpravy insolvenčního práva, věřitelů a jejich nároků a evropského insolvenčního práva. O přihláškách pohledávek a právech a pohledávkách věřitelů pojednává také publikace spoluautorů Petra Hlavsy a Jarušky Stavínohové Civilní proces a organizace soudnictví, kdy celou kapitolu XIV. o řízení konkursním a vyrovnacím je třeba s ohledem na dobu vydání hodnotit jako přínosnou. Autor čerpá také z Právnického slovníku Dušana Hendrycha. K překladovým účelům je ke zpracování tématu třeba využít i odborný právnický slovník Marty Chromé Anglicko český právnický slovník a Mileny Horákové Německo český právnický slovník.

Cizojazyčným zdrojem je Insolvency Act od nakladatelství Wolters Kluwer, tj. zejména část Creditors and Claiming of Receivables, který je v podstatě doslovným překladem insolvenčního zákona do anglického jazyka a ujišťuje tak v terminologii při zkoumání dalších cizojazyčných pramenů (rozhodnutí). Autor čerpá také z monografií Thomase H. Jacksona The Logic and Limits of Bankruptcy Law a kolektivu Nancy Kubaska Dynamic Business Law. Přínosná je také monografie kolektivu Thomase J. Salerna Advanced chapter 11 bankruptcy practice. Ostatní cizojazyčné prameny představují již jen evropskou judikaturu, tj. některá rozhodnutí Soudního dvora Evropských společenství, protože jak vyplývá z územního vymezení

textu, vědecké zkoumání bude vycházet zejména z přihlášky pohledávky v českém insolvenčním řízení.

Hlavní literaturu a prameny lze tedy rozčlenit na tři základní skupiny:

- 1) teoreticko - právní literaturu**
- 2) aplikační literaturu**
- 3) judikaturu**

Vymezení cíle a tématu práce

Za hlavní cíl si tato práce vytkla nalézt odpovědi na dvě klíčové výzkumné otázky týkající se vztahů mezi insolvenčními věřiteli, insolvenčními dlužníky a insolvenčními správci v jednotlivých fázích procesu uplatňování pohledávek (nároků) v insolvenčním řízení:

- 1) Jaký je zájem insolvenčního správce a cíl insolvenčního řízení?**
- 2) Můžeme konstatovat, že vývoj právní úpravy insolvenčního zákona vede k vyšší míře odpovědnosti subjektů insolvenčního řízení?**

Autor chce při zkoumání přihlašování pohledávek zjistit, co jest zájmem subjektů insolvenčního řízení se zaměřením na zájem insolvenčního správce a na základě toho stanovit obecný cíl insolvenčního řízení. Další zjištění budou vycházet ze zkoumání důsledků konání (či pasivity) subjektů insolvenčního řízení, odpovědnosti věřitelů, odpovědnosti osob povinných podat insolvenční návrh a odpovědnosti insolvenčního správce. K tomuto cíli nebude třeba podrobovat vědeckému zkoumání (předcházející) zákon o konkursu a vyrovnání, tato práce se zabývá především insolvenčním zákonem² a pokud bude vhodné ke splnění cílů této práce v určitých souvislostech zákon o konkursu a vyrovnání zmínit, bude tak učiněno přímo v textu nebo formou dalšího prvku mimo hlavní text v poznámce pod čarou.³ K zákonu o konkursu a vyrovnání považuje autor za vhodné uvést, že odborná veřejnost často poukazovala na nezbytnost jeho nahrazení novým zákonem. Již Petr Kavan za účinnosti zákona o konkursu a vyrovnání v roce 2005

² Primárním zákonným předpisem této práce je zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, nikoliv zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007.

³ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Směrnice děkanky č. 2/2010, kterou se stanoví náležitosti kvalifikačních prací na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci

s ohledem na netransparentní průběh a již neudržitelnou délku probíhajících rekodifikačních prací vyslovil závěr, že další obhajoba novelizačních pokusů je kontraproduktivní, přičemž je nezbytně nutné soustředit se na věcnou a intenzivní diskusi o návrhu nového insolvenčního zákona.⁴

Téma práce je vymezeno na problematiku insolvenčního práva se zaměřením (specifikací) na problematiku přihlášky pohledávky v insolvenčním řízení.

Lze tak s pomocí zákonné úpravy shrnout, že vymezení tématu ve své podstatě odpovídá hlavě páté insolvenčního zákona, kdy je však třeba připustit i dílčí vychýlení tématu z takto striktního vymezení. Práce se tak v souvislosti s přezkumem pohledávek zabývá např. i již zmíněným zájmem insolvenčního správce, cílem insolvenčního řízení a odpovědností subjektů insolvenčního řízení.

Použité vědecké metody, definice hypotéz a výzkumných otázek

Aby bylo možno poznatky vědecké práce účelně prezentovat, je nezbytné řídit se metodami a postupy moderní badatelské propedeutiky. Jedině při účelném a systematickém popsání vědeckého bádání a jeho výsledků bude tato práce přínosem pro ostatní.

Jelikož je tato práce dílem právním, je nezbytné použít především metody logické. Bude tak uplatněna zejména metoda indukce, při které se poznatky získávají postupně od skutečností obecných k těm zvláštním. Již samotná struktura práce se bude řídit touto metodou, kdy jednotlivé části budou obvykle začínat úvodem a současnou zákonnou úpravu. Dále budou voleny cesty určitých východisek a polemik, které budou podpořeny zejména judikáty, články a názory jiných odborníků. Závěrem každé části budou shrnuty výsledky a vědecké poznatky. Celá práce bude určitým vyšším stupněm v této metodě, kdy až po probádání jednotlivých jejích částí dospěje k závěrečným návrhům a možnostem řešení problematiky. Východiska a odpovědi na otázky stanovené v úvodu budou zodpovězeny v závěrečné fázi. Monografie vychází zejména z norem právních. Autor je přesvědčen o tom, že v každé vědecké práci je nezbytné i normám společenským věnovat určitý zřetel.

⁴ KAVAN, Petr. Stručná zpráva o průběhu prací na novém insolvenčním právu. *Právo a podnikání*, 2005, č. 4, s. 7.

V závěrečné části bude autor postupovat metodou dedukce, kdy budou shrnuty poznatky zvláštní, učiněny jednotlivé závěry, navržena východiska a řešení do budoucna – budou dedukovány z poznatků zvláštních obecné a z obecných závěrečné.

Další z exaktních vůdčích metod je regulační metoda, která je opřena o myšlenku, že společnost je zapotřebí regulovat tak, aby byla vždy zpětná vazba, tj. aby regulace fakticky ovlivňovala jednání toho konkrétního jednotlivce i celé společnosti. **Metoda regulace je pro věřitele a uplatňování jejich pohledávek důležitější v insolvenčním právu než obecně v jiných odvětvích soukromého práva, protože po prohlášení úpadku dlužníka jsou vztahy mezi nimi často výrazně vzdálené,** než tomu je například v obchodně závazkových vztazích nebo ve vztazích dlužníků a jejich věřitelů v odvětví občanského práva. Do popředí totiž vstoupí insolvenční soud, záhy také insolvenční správce, popřípadě také právní zástupci dlužníka a věřitelů. Dlužník a věřitel si je tak v insolvenčním právu poměrně značně odcizen, komunikace probíhá přes insolvenčního správce a další subjekty, čili zjednodušeně řečeno - jednájí jiní. Proto je nezbytný onen regulační prvek, který stanoví pevná pravidla pro uplatnění pohledávky věřitelem a následné uspokojení. I odpovědnost subjektů insolvenčního řízení, která je jedním z předmětů zkoumání práce, je striktně regulována.

Je vhodné v souvislosti s výše uvedeným na tomto místě zmínit, že společnost obecně v insolvenčním právu dává větší důraz a pozornost insolvenčním dlužníkům. Právu věřitelů se začne věnovat teprve ten, který se sám insolvenčním věřitelem stane. Toto zaměření společnosti na práva insolvenčního dlužníka není dlouhodobě dobré a nepřispívá k právní jistotě ve společnosti. Je dobré si uvědomit smysl samotného insolvenčního práva, je nutné rovněž chránit a regulovat zájmy více ve prospěch insolvenčních věřitelů. Tento názor autora souvisí i s vědeckou otázkou týkající se odpovědnosti, zejména odpovědnosti insolvenčního správce a odpovědnosti osob povinných podat insolvenční návrh, když tyto odpovědnostní instituty nejsou v současné době zásadní měrou využívány a ve svém důsledku to může dokonce přispět k určité pasivitě insolvenčních věřitelů.

Lze souhlasit s názorem Jana Kozáka, že pravidla jednání s neúspěšnými účastníky hospodářské soutěže ochraňují nejen základní práva těchto úpadců, ale

také těch, kteří jako **věřitelé nesou na svých bedrech následky neúspěchů svých dlužníků**.⁵

Výše uvedeným byly nastíněny další druhy metod - **metody sociologické**. Z těchto metod se uplatní zejména **statistika**, kdy při hodnocení určitých témat a pro získání většího přehledu bude využita metoda ankety. Autor oslovil k vyplnění stručného dotazníku postupně padesát respondentů z řad advokátů, insolvenčních správců a soudců insolvenčních soudů. Z jejich názorů statisticky jednotlivá témata vyhodnotil a nikoliv tuto samotnou statistiku, ale poznatky z ní vycházející do vědecké práce zahrnul. Statistickou metodou tak autor ještě před samotným počátkem vzniku práce získal cenná empirická data od osob s různými pohledy z praxe. Při hodnocení těchto dat nalezne uplatnění **metoda komparativní**, kterou dojde ke srovnání těchto statistických dat z praxe a současných teoretických poznatků v insolvenčním právu a problematice přihlášky pohledávky v insolvenčním řízení.

Pracovní hypotéza jest, že odpovědnost subjektů insolvenčního práva v souvislosti se změnami v úpadkovém právu, tj. zrušením zákona o konkurzu a vyrovnání, insolvenčním zákonem a novelizacemi insolvenčního zákona, se zvyšuje.

Tato práce bude míru odpovědnosti subjektů insolvenčního řízení zkoumat v souvislosti s přihlašování pohledávek. Přitom bude vycházet ze statistických údajů vyplývajících z odpovědí na stručné dotazníky. Na základě analýzy těchto odpovědí jsou zjištěny některé souvislosti týkající se věřitelů i míry odpovědnosti subjektů insolvenčního řízení. Tato práce výsledky vědeckého zkoumání explicitně nezveřejní, kdy z těchto výsledků autor vychází při zaujímání vlastních názorů a stanovisek v textu. Předpokládané zvyšování míry odpovědnosti bude objasněno a na několika místech v textu budou navrhovány další změny právní úpravy insolvenčního práva. Tím by mělo zároveň dojít k potvrzení nebo vyvrácení pracovní hypotézy.

Tuto část lze shrnout opětovným uvedením výzkumných otázek, které jsou v této práci stanoveny dvě:

1. Jaký je zájem insolvenčního správce a cíl insolvenčního řízení?

⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. Praha: ASPI, 2008, 9 s.

2. Můžeme konstatovat, že vývoj právní úpravy insolvenčního zákona vede k vyšší míře odpovědnosti subjektů insolvenčního řízení?

Téma insolvenční právo je v této práci zaměřeno na podtéma přihláška pohledávky v insolvenčním řízení, které je zkoumáno v první části práce. V druhé části odpoví autor na výzkumné otázky. Závěry zahrne do vědeckých diskusí se zástupci z řad advokátů, insolvenčních správců a soudců insolvenčních soudů a budou tak sloužit i dále ve výzkumu této rozvíjející se vědní disciplíny.

Časové, obsahové a územní vymezení textu

Časově je text vymezen na období od 1. ledna 2008, kdy nabyl účinnosti zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, (insolvenční zákon), (dále také „insolvenční zákon“), s možným mírným přesahem do předchozího období, když insolvenční zákon zrušil zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, (dále také „zákon o konkursu a vyrovnání“). Horní hranice časového vymezení textu je s ohledem na postupnou tvorbu práce stanovena na konec roku 2012.

Obsahové vymezení textu vychází ze zvoleného tématu, když tato práce z tématu insolvenčního práva zkoumá zejména přihlašování pohledávek v insolvenčním řízení a odpovědnost subjektů insolvenčního řízení. Hlavní část v rámci obsahového vymezení textu představuje přihláška pohledávky v insolvenčním řízení, její přezkoumání a tzv. jiné způsoby uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. Další část textu zahrnuje odpovědi na výzkumné otázky, zjišťuje zájem insolvenčního správce a cíle insolvenčního řízení, odpovědnost insolvenčního správce a odpovědnost osob povinných podat insolvenční návrh. Poslední uvedená problematika sice není *novinkou* v úpravě insolvenčního práva v České republice, ale vzhledem k zásadním změnám tohoto odpovědnostního institutu v roce 2012 je nezbytné se jemu věnovat. Představuje totiž reálnou možnost dopadů do osobní majetkové sféry osob povinných podat insolvenční návrh.

Územní vymezení textu reprezentuje hranice Evropské unie, kdy však naprostá většina obsahu se týká zejména České republiky a vliv ostatních členských států je sice zásadní, ale tzv. zprostředkovaný formou aplikace a vlivu Evropského

práva na národní úpravu.⁶ Autor si tak neklade ambice srovnávat jednotlivé úpravy členských států ani se více věnovat evropskému insolvenčnímu právu. **Do popředí v této práci vystupuje insolvenční právo v České republice.**

Insolvenční zákon, který zakotvil do českého právního řádu instituty moderního evropského úpadkového práva, byl již víc jak dvacetkrát novelizován.⁷ Cílem není porovnávání zákona o konkursu a vyrovnání a insolvenčního zákona, když geneze úpadkového práva již byla předmětem zkoumání mnohých autorů. To však neznamená, že by autor na odlišnost úprav v některých souvislostech nepoukázal a blíže ji nezkoumal. Pro zachování kontinuity však nebude vyčleněna pro porovnávání insolvenčního zákona a zákona o konkursu a vyrovnání samostatná kapitola. V souvislosti s porovnáním úprav však lze souhlasit s názorem Tomáše Pohla, když novelizace zákona o konkursu a vyrovnání vždy jen doháněly problémy vzniklé v praxi. Bylo tak třeba provést radikální legislativní úpravu tak, že bude vydán zcela nový zákon o řešení úpadku.⁸ V souvislosti s tím lze být ve shodě s obecným tvrzením Jiřiny Kotoučové,⁹ že **úprava insolvenčního řízení je zásadně rozdílná od dosud platné úpravy v zákoně o konkursu a vyrovnání. Tento zákon totiž procesně sjednotil způsob řešení úpadku, zatímco dosud platná úprava řešila konkursní a vyrovnávací řízení jako řízení relativně samostatná.**

Charakteristika použitých zdrojů, jejich zhodnocení

Insolvenční právo se zaměřením na jeho část týkající se přihlášky pohledávky v insolvenčním řízení není často vyhledávanou problematikou. Proto byla velká část činnosti autora ještě před samotným započítím psaní této práce věnována rozsáhlému shromažďování nejrůznějších pramenů. Rejstřík použitých zdrojů vychází ze studia vědeckých článků, právních a ekonomických časopisů, ověřených informací dostupných na internetu (insolvenčního rejstříku a dalších zdrojů spravovaných Ministerstvem spravedlnosti). Autor dále čerpal i z poznatků získaných

⁶ Nařízení Rady 1346/2000 ze dne 29. května 2000, o úpadkovém řízení. Úř. věst. L 160, 30. června 2000, s. 1-18. Nařízení Rady 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 012, 16. ledna 2001, s. 1-23.

⁷ zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění zákona č. 334/2012 Sb. účinném ke dni 1. listopadu 2012, kdy znění zákona č. 458/2011 Sb. bude účinné od 1. ledna 2015

⁸ POHL, Tomáš. Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 11, s. 19-20.

⁹ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 194-196.

na odborných právních seminářích, tj. zejména na odborných seminářích pořádaných Českou advokátní komorou.¹⁰

Na základě poměrně malého množství odborných monografií na téma insolvenční právo se zaměřením na přihlášku pohledávky v insolvenčním řízení se může zdát, že materiálů pro tuto práci není mnoho. V takto vymezeném tématu je však také prostor pro vnesení autorových myšlenek. Zároveň je nutné podotknout, že ve spojení výše uvedeného, ankety, rozvíjející se bohaté judikatury a rozhodovací praxe insolvenčních soudů včetně ústavních nálezů a odborných článků nakonec prameny pro tuto vědeckou práci tvoří logicky dobře uspořádaný celek, který na základě současné právní úpravy dobře obstojí pro splnění vědeckých cílů.

Základními prameny je insolvenční zákon, zákon o konkursu a vyrovnání, obchodní zákoník, občanský zákoník, trestní zákoník, občanský soudní řád, zákon o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, zákon o obchodních společnostech a družstvech a vyhláška o jednacím řádu pro insolvenční řízení.

Použité zdroje jsou již jednotlivě charakterizovány a hodnoceny v úvodu u dosavadního zpracování tématu a literatury a autor si zde dovoluje na tuto část jen odkázat.

Práce klade důraz na respekt ke všem autorům, hodnotí a používá zdroje v co nejvyšší míře zachování autenticity a u spoluautorských děl se vždy snaží o přiznání autorství konkrétním osobám.

Vysvětlení členění práce, stručný přehled obsahu

Jak již bylo uvedeno v úvodní části vymezení cíle a tématu, práce je věnována insolvenčnímu právu převážně se zaměřením na hlavu pátou insolvenčního zákona. Dále byly stanoveny cíle a výzkumné otázky a tomu odpovídá i níže vysvětlené členění a stručný přehled obsahu.

Pomineme – li obsahovou, úvodní a závěrečnou část, tělo práce je členěno logicky do dvou hlavních částí. Vlastní text každé části je pak dělen do kapitol a podkapitol, první část je dělena i do odstavců.

¹⁰ např. ŽIŽLAVSKÝ, Michal, SIGMUND, Adam. *Česká advokátní komora. Seminář pro advokáty na téma: Insolvenční řízení v roce 2012 – aktuální otázky z pohledu advokáta*. 11. ledna 2012. Přednáškový sál Veřejného ochránce práv.

První část vychází ze zákonného členění hlavy páté insolvenčního zákona, když tím bylo dosaženo přehlednosti a lepší orientace v problematice. Autor považuje zákonné členění za logické, proto upřednostnil jeho užití před případným vnesením nového vlastního členění. Kapitola postavení věřitelů a jejich pohledávek je členěna do tří podkapitol a deseti odstavců. Zkoumá obecné charakteristiky přihlášky pohledávky, její specifika u zajištěného věřitele včetně uspokojení pohledávky zajištěného věřitele a správy zajištěného majetku a pokynů zajištěných věřitelů. Závěr kapitoly je věnován bádání pasáže pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň, kde nejsou opomenuty partikule pohledávky vyloučené z uspokojení, zvýšení pohledávek zajištěného věřitele o úroky, výhrada vlastnictví, podmíněná přihláška pohledávky a pohledávky podřízené. Kapitola přihlášky pohledávek a jejich přezkoumání je členěna do dvou podkapitol, tj. podání a náležitosti přihlášky a přezkoumání přihlášek pohledávek, když autor se poměrně obsáhle vyjadřuje k problematice přezkoumání přihlášek insolvenčním správcem, přezkumného jednání, popření přihlášených pohledávek a zjištění pohledávky. Třetí kapitola navazuje na první kapitolu a více pojednává o procesu uplatnění již specifikovaných pohledávek za majetkovou podstatou. Podkapitoly podrobně rozebírají jednotlivé segmenty, tj. činnosti a osobu insolvenčního správce, uznání a soudní řízení, dále výkon rozhodnutí a exekuci a nakonec pracovněprávní pohledávky.

Druhá část již na základě poznatků z první části vede k zodpovězení vědeckých otázek. První kapitola dochází k závěru ohledně zájmu insolvenčního správce, který následně zobecňuje na zájem všech subjektů zúčastněných na řízení, a dále dochází k zodpovězení druhé části otázky, tj. o cíli insolvenčního řízení. Kapitola odpovědnost podrobně zkoumá v podkapitolách odpovědnost insolvenčního správce a odpovědnost osob povinných podat insolvenční návrh.

Závěrečná část obsahuje závěr a uvedení seznamu pramenů a literatury rozděleného na monografie, odborné časopisy, odborné články, právní a stavovské předpisy, judikaturu a rozhodnutí insolvenčních soudů a ostatní prameny. V úplném závěru je uvedeno shrnutí v českém a anglickém jazyce a seznam klíčových slov jako textový řetězec tvořený jedním nebo více slovy.

I. Část

1. Postavení věřitelů a jejich pohledávek

1.1 Přihláška pohledávky

Pro správné uvedení do problematiky přihlášky pohledávky je třeba definovat osobu insolvenčního věřitele, kterého již dříve odborníci správně definovali.¹¹ Insolvenční věřitel je osoba, která uplatňuje svoji pohledávku vůči dlužníkovi v insolvenčním řízení.¹² Někteří zahraniční odborníci definují věřitele jako nositele důkazního břemene ohledně jím tvrzených vlastností pohledávky,¹³ jiní chápou věřitele stručně jako entity, kterým dlužník dluží peníze.¹⁴ K definici je třeba slovy Františka Zoulíka dodat, že formu uplatnění pohledávky zákon neuvádí.¹⁵ Proto je třeba pro účely uvedené definice za uplatnění považovat nejen přihlášku pohledávky, ale také podání insolvenčního návrhu, uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou a další způsoby uplatňování nároků v insolvenčním řízení. **Přihlášku pohledávky je třeba chápat jako základní formu, jakou mohou věřitelé své pohledávky uplatnit.**¹⁶

Ještě k osobě insolvenčního věřitele je vhodné dodat, že insolvenčním zákonem se jeho postavení oproti úpravě v zákoně a konkursu a vyrovnání zvýšilo, kdy změna v postavení věřitelů byla nezbytně nutná především po stránce možnosti zvolit, odvolat a efektivně kontrolovat osobu správce.¹⁷

Nová právní úprava obsažená v insolvenčním zákoně má vliv na okamžik, od kterého mohou věřitelé svoje pohledávky uplatňovat. Mohou tak činit podle insolvenčního zákona od okamžiku zahájení insolvenčního řízení. Věřitel má tak

¹¹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Česká advokátní komora. Seminář pro advokátní koncipienty na téma: Řízení insolvenční*. 21. dubna 2011. Pobočka České advokátní komory v Brně.

¹² V zákoně č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007, se tento věřitel nazýval věřitelem konkursním. Konkursní věřitel uplatňoval svou pohledávku s určitými odlišnostmi, kdy asi nejdůležitější je ta skutečnost, že účinky spojené již se zahájením insolvenčního řízení podle současné právní úpravy spojoval zákon o konkursu a vyrovnání teprve až s rozhodnutím o prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

¹³ SALERNO, Thomas J. and coll. *Advanced chapter 11 bankruptcy practice*. New York: Aspen Law & Business, 1996, s. 535.

¹⁴ KUBASEK, Nancy and coll. *Dynamic Business Law*. New York: McGraw-Hill/Irwin, 2009. 1407 s.

¹⁵ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 4. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha, 2006, s. 632-636.

¹⁶ STAVINHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2003, s. 598-599.

¹⁷ KAVAN, Petr. Postavení věřitelů v režimu insolvence dlužníka ve světle německé právní úpravy. *Právní rozhledy*, 2008, č. 1, s. 202-210.

podle insolvenčního zákona větší rozmezí pro uplatnění jeho pohledávky, kdy doba od doručení insolvenčního návrhu insolvenčnímu soudu do prohlášení úpadku může v závislosti na různých okolnostech činit i dobu několika měsíců. Již během této doby mohou insolvenční věřitelé svoje pohledávky přihlašovat.¹⁸ Zejména z odpovědí advokátů na některé otázky týkající se přihlášky pohledávky vyplývá, že toto jakoby předčasné přihlašování pohledávek činí insolvenční věřitelé tzv. z opatrnosti. Je volbou insolvenčního věřitele, kdy pohledávku uplatní, v praxi činí někteří věřitelé tak, že uplatňují své pohledávky záhy po zahájení insolvenčního řízení ještě před rozhodnutím o úpadku, jiní vyčkávají na určitou jistotu potvrzení úpadkové situace dlužníka a přihlašují si své pohledávky až po okamžiku rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku dlužníka. Je však nezbytné dodržet lhůtu k přihlášení pohledávek stanovenou v rozhodnutí o úpadku dlužníka, která nesmí být v souladu s ustanovením § 136 odst. 3 insolvenčního zákona kratší 30 dnů a delší dvou měsíců. O závaznosti lhůty judikoval Nejvyšší soud, když tuzemskému věřiteli, který zmeškal lhůtu určenou k podání přihlášky do insolvenčního řízení, nepřiznal navrácení ani obnovení lhůty. **Lhůta k podání přihlášek pohledávek v insolvenčním řízení se nevrací a její běh se neobnovuje ani tehdy, jestliže insolvenční soud po marném uplynutí této lhůty věřitele znovu nesprávně vyzve k podávání přihlášek.**¹⁹ Stanovení této lhůty je v mezích výše uvedeného omezení soudcovské, tj. závisí na uvážení soudce. Zkušenosti a poznatky nabyté podrobným zkoumáním insolvenčního rejstříku ukazují, že většinou soudci rozhodují o lhůtě minimální, tj. že věřitelé si mohou přihlásit svoje pohledávky maximálně do 30 dnů od rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku dlužníka. Zde je nutné upozornit na tu skutečnost, že již okamžikem zveřejnění tohoto rozhodnutí začne lhůta běžet. Věřitel má tak na druhou stranu stále dost času na přihlášení pohledávky, tj. na spočítání jistiny, úroků a dalšího příslušenství a pro podání přihlášky na soud v potřebném počtu stejnopisů i s přílohami.

Jediným místem, kde postačí věřitele o prohlášení úpadku na majetek dlužníka informovat, je toliko **insolvenční rejstřík**, který je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti.²⁰ Právní úprava insolvenčního práva počítá s aktivním přístupem věřitelů k jejich pohledávkám a

¹⁸ Soud může vyzvat věřitele k podání přihlášky už při zahájení insolvenčního řízení.

¹⁹ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2011, sp. zn. 29 NSCR 35/2009

²⁰ Obsáhlejší definici uvádí HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 472.

k soustavné kontrole solventnosti jejich dlužníků. Proto je to především věřitel, který musí postupovat s patřičnou péčí a v insolvenčním rejstříku své dlužníky vyhledávat. Je dobré upozornit na tu skutečnost, že je insolvenčním zákonem stanovený výčet věřitelů, kteří přihlášku nepodávají. Tito věřitelé jsou přihlášení ex lege a pro tyto věřitele výše uvedená lhůta tedy logicky neplatí. Proto se pohledávka manžela dlužníka vzniklá po prohlášení konkursu vypořádáním společného jmění manželů považuje za přihlášenou pohledávku a uspokojí se podle ustanovení § 275 insolvenčního zákona stejně jako přihlášené pohledávky,²¹ dále se považuje neuspokojená část pohledávky zajištěného věřitele podle § 299 insolvenčního zákona za pohledávku přihlášenou a uspokojí se stejně jako přihlášené nezajištěné pohledávky, dále jsou to z důvodu ulehčení agendy a vyšší jistoty některé fondy a další věřitelé uvedení na různých místech v insolvenčním zákoně, tj. v ustanovení § 121 odst. 2 insolvenčního zákona jde o specifikum související s povolením moratoria, v ustanovení § 172 odst. 4 insolvenčního zákona jsou tak upraveny pohledávky společníků a členů dlužníka, kdy tyto pohledávky se však uspokojují v souladu s § 172 odst. 3 insolvenčního zákona jako poslední, v ustanovení § 203 insolvenčního zákona jsou tak uvedeny pohledávky zaměstnavatele dlužníka vyplývající z pracovněprávních vztahů mezi dlužníkem a jeho zaměstnavatelem, dále je podle § 275 insolvenčního zákona věřitel – manžel/ka dlužníka, kdy v insolvenčním řízení ze zákona zaniká společné jmění manželů²² a případná z toho vyplývající pohledávka manžela/ky vůči dlužníku by rovněž byla takto automaticky přihlášena. Specifická ochrana drobným i větším vkladatelům bank, spořitelnic a úvěrních družstev a poboček zahraničních bank plyne z ustanovení § 373 insolvenčního zákona, kdy tak určujícím není přihlášení pohledávky, ale samotné prokazatelné uvedení této pohledávky v účetnictví těchto finančních institucí. Směrnice o elektronických penězích²³ totiž vyžaduje, aby členské státy chránily peněžní prostředky, proti jejichž přijetí byly vydány elektronické peníze nebo které byly instituci elektronických peněz svěřeny k provedení platební transakce, a to zejména v případě insolvence instituce elektronických peněz.²⁴ Do popředí tak vystupuje insolvenční správce, který na

²¹ Blíže viz RŮŽEK, Jan. Vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, resp. společného jmění manželů v konkursním řízení. *Bulletin advokacie*, 1999, č. 1, s. 14-15.

²² Blíže viz ŠEVČÍK, Daniel, ŠEBESTA, Jiří. Majetková podstata a její zpeněžení. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 33-35.

²³ čl. 16 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007, o platebních službách na vnitřním trhu. Úř. věst. L 319, 5. prosince 2007, s. 1-36.

²⁴ BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 213.

základě analýzy účetnictví finanční instituce jednotlivé pohledávky zjistí nebo popře. Specifický postup se uplatní podle § 374 insolvenčního zákona pro uplatňování nároků věřitelů subjektů, které jsou oprávněny vydávat elektronické peníze na základě povolení nebo zvláštního předpisu, kdy tyto věřitele je povinen insolvenční správce informovat o jejich nároku, zejména o jeho právním důvodu, výši a způsobu uplatnění. Insolvenční správce vychází také jako u finančních institucí z účetnictví dlužníka s tím rozdílem, že věřitel svou pohledávku musí u subjektu oprávněnému k vydávání elektronických peněz po výše uvedené informaci od insolvenčního správce uplatnit.

U ostatních tzv. *standardních* typů věřitelů lze však obecně na základě výše uvedeného shrnout vývoj právní úpravy. Ustanovení insolvenčního zákona opět počítají především s tím, že **aktivita při uplatnění nároku je svěřena do rukou věřitelů**, kteří budou prostřednictvím vyhlášky vydané podle ustanovení § 101 insolvenčního zákona včas informováni o zahájení insolvenčního řízení, a tím i o možnosti uplatnit svůj nárok přihláškou pohledávky.²⁵ Jiná situace je pro věřitele, který podá insolvenční návrh v případě, že je insolvenční návrh podán věřitelem a nikoli dlužníkem.²⁶ Věřitel, který podá insolvenční návrh, je totiž podle ustanovení § 105 insolvenčního zákona povinen doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a k návrhu připojit její přihlášku. Tento věřitel tak přihlášku nemusí již znovu podávat, protože ji již musí insolvenčnímu soudu připojit jako obligatorní přílohu insolvenčního návrhu. Bez této přílohy by insolvenční soud nejprve vyzval věřitele podávajícího insolvenční návrh podle ustanovení § 128 odst. 2 insolvenčního zákona k doplnění a pokud by insolvenční návrh ve lhůtě o svůj nárok nedoplnil, insolvenční soud by návrh odmítl. **Je - li insolvenčním navrhovatelem věřitel, je přihláška pohledávky zákonem požadovanou přílohou insolvenčního návrhu podle § 105 insolvenčního zákona, při jejíž absenci se insolvenční návrh doplňuje postupy popsány v § 128 odst. 2 insolvenčního zákona.**²⁷ Tento názor opětovně sdělil Nejvyšší soud, když správně zrušil rozhodnutí odvolacích soudů,²⁸ které nezaujaly k věci správný právní názor. Právní posouzení věci odvolacími soudy bylo totiž k otázce promlčení pohledávky nesprávné, když za

²⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. Praha: ASPI, 2008, s. 211.

²⁶ Je třeba rozlišovat pojmy věřitelský insolvenční návrh a dlužnický insolvenční návrh.

²⁷ blíže v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2011, sp. zn. 29 NSČR 23/2011

²⁸ např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. prosince 2010, sp. zn. 2 VSPH 777/2010-B-32

druhého věřitele dlužníka s pohledávkou po lhůtě splatnosti nelze mít pro účely potvrzení rozhodnutí o úpadku věřitele s promlčenou pohledávkou. Nejvyšší soud tak správně stanovil, že u pohledávek je třeba více zkoumat opodstatněnost námitky promlčení.

Na základě výše uvedeného lze dospět k závěru, že uplatňuje – li dlužník námitku promlčení, musí co nejvíce tuto skutečnost před insolvenčním soudem prokázat.

1.2 Příhláška pohledávky zajištěného věřitele

Úvod této části lze přiblížit s pomocí slov Heleny Horové a Karla Somola, když právní úprava postavení tzv. zajištěného věřitele v insolvenčním řízení patří tradičně mezi nejvýznamnější oblasti v rámci insolvenčního řízení. Předmět zajištění bývá zpravidla nejzásadnější část majetku dlužníka a nezřídka se stává, že předmětem zajištění jsou veškerá aktiva dlužníka. **Zajištěný věřitel proto představuje v rámci insolvenčního řízení klíčový procesní subjekt.**²⁹

Specifický zákonný režim a s tím související postup subjektů insolvenčního řízení se uplatňuje při přihlašování nároků zajištěných věřitelů v průběhu insolvenčního řízení. Specifikum lze zajisté spatřovat v době, kdy je povinen insolvenční správce nárok takového věřitele v insolvenčním řízení uspokojit. Je tak třeba učinit totiž bezprostředně po zpeněžení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, kterou byla zajištěna zjištěná nebo pravomocně určená pohledávka. Věřitel takové pohledávky pak uplatňuje přímo u insolvenčního správce výplatu této pohledávky z výtěžku zpeněžení. V praxi se mohou vyskytnout případy, kdy insolvenční správce tuto výplatu odmítne nebo jí odmítá provést řádně a včas. Proti tomuto postupu insolvenčního správce má insolvenční věřitel právo na ochranu, když insolvenční soud může po přezkumu insolvenčnímu správci uložit povinnost uhradit pohledávku a k tomuto může stanovit přesné podmínky. **Zásadně je však třeba, aby se pohledávka zajištěného věřitele uspokojovala z výtěžku zpeněžení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, která tvořila předmět zajištění.**

²⁹ HOROVÁ, Helena, SOMOL, Karel. Postavení zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 24-26.

Je třeba si uvědomit, že postup insolvenčního soudu zásadně spočívá na ctění zásady *ne bis in idem*,³⁰ když insolvenční soud již nepřezkoumává pravost, výši a pořadí pohledávky. Vychází tak z toho, že byla toliko zjištěna a postavení věřitele ctí takové, jaké bylo zjištěno. Insolvenční soud se však zabývá tím, jestli insolvenční správce vyplatil prostředky z výtěžku zpeněžení řádně a včas. Dále insolvenční soud řeší, zda nedochází k neoprávněnému zadržování finančních prostředků a naopak zda existuje důvod pro pozdržení jejich výplaty. Je tedy správné konstatování Petra Tarandy,³¹ že rozhodnutí, jímž insolvenční soud uděluje insolvenčnímu správci souhlas s vydáním výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům, je rozhodnutím, které soud vydává při výkonu své dohlédací činnosti.

Podle ustanovení § 166 insolvenčního zákona uplatňují zajištění věřitelé své pohledávky přihláškou pohledávky, v níž se musí dovolat svého zajištění, uvést okolnosti, které je osvědčují, a připojit listiny, které se toho týkají. To platí i tehdy, pokud jde o zajištěné věřitele, kteří mohou pohledávku vůči dlužníku uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění.³²

Stejně jako jiný věřitel i zajištěný věřitel přihlašuje pohledávku do insolvenčního řízení. Pohledávku označí v přihlášce jako zajištěnou, protože **zajištěný věřitel musí zajištění tvrdit**. Dále je povinen uvést do přihlášky okolnosti, které se týkají vzniku a existence zajištění, tj. zejména dobu vzniku zajištění, a musí k přihlášce připojit veškeré listiny, které zajištěnou pohledávku dokládají.³³

Je jisté, že neoznačí - li věřitel v pohledávce zajištění, bude se jeho pohledávka považovat k jeho tíži za nezajištěnou. Ustanovení § 174 odst. 4 insolvenčního zákona stanovuje povinnost věřitele v přihlášce uvést, zda uplatňuje právo na uspokojení pohledávky ze zajištění a označit druh zajištění a dobu jeho

³⁰ *Ne bis in idem* je právní princip (ne dvakrát o tomtéž), znamenající, že nelze rozhodovat dvakrát o téže věci. K tomuto principu se vztahují dvě procesní podmínky, tj. podmínka *litispendence* a podmínka *rei iudicatae*.

³¹ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 438.

³² Podle § 2 písm. g) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů je zajištěný věřitel takovým insolvenčním věřitelem, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka, kdy zajištění spočívá v zástavním právu, zadržovacím právu, omezení převodu nemovitosti, zajišťovacím převodu práva nebo postoupení pohledávky k zajištění anebo v obdobném právu podle zahraniční právní úpravy.

³³ Pokud zajištěný věřitel do insolvenčního řízení přihlášku pohledávky nepodá, nebo pokud ji podá, ale nedovolá se v ní svého zajištění, zajištění jeho pohledávky zpeněžením předmětu zajištění v konkurzu zanikne.

vzniku.³⁴ Zákon v další větě výše uvedeného ustanovení striktně uvádí, že nestane – li se tak, má se za to, že právo na uspokojení přihlašované pohledávky ze zajištění v insolvenčním řízení uplatněno nebylo. Pro zajištěné věřitele je velmi důležité si tento důsledek uvědomit.³⁵ Vyskytují se i takové situace, kdy zajištěný věřitel není věřitelem dlužníka v insolvenčním řízení, ale majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka je předmětem zajištění pohledávky věřitele za osobou odlišnou od dlužníka. V této situaci má věřitel, byť není věřitelem dlužníka, právo do insolvenčního řízení přihlášku pohledávky podat. V ní se označí za zajištěného věřitele a uspokojí se jen z výnosu zpeněžení věci, která náleží do majetkové podstaty dlužníka a tvoří předmět zajištění věřitelovy pohledávky za osobou odlišnou od dlužníka. Zde jsou potom možné dvě situace:

- 1. Pokud osoba odlišná od dlužníka není v prodlení s plněním dluhu, přihlásí si pohledávku zajištěný věřitel jako pohledávku podmíněnou.**
- 2. Pokud osoba odlišná od dlužníka je v prodlení s plněním dluhu, přihlásí si zajištěný věřitel jako pohledávku nepodmíněnou.**

Podle výše uvedeného schématu se postupovalo i v řízeních zahájených před účinností insolvenčního zákona, tj. v řízeních podle zákona o konkursu a vyrovnání, byť tehdy bez opory zákonných ustanovení.³⁶ Nejvyšší soud České republiky opakovaně sdělil, že **je - li prohlášen konkurs na majetek zástavního dlužníka odlišného od osobního dlužníka a zajištěná pohledávka dosud není splatná, má zástavní věřitel právo od osobního dlužníka žádat, aby zajištění bez zbytečného odkladu přiměřeně doplnil, jinak se ta část pohledávky, která není v důsledku konkursu zajištěna, stane splatnou.**³⁷ Nejvyšší soud výše uvedeným sdělením zaujal právní názor k situaci, kdy osobní dlužník zajištění pohledávky přiměřeně

³⁴ Z odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. prosince 2008, sp. zn. 29 Cdo 2782/2008 je zřejmé, že zástavní věřitel, který svou pohledávku do konkursu řádně nepřihlásil, musí i po zrušení konkursu strpět, že z výsledku zpeněžení nebude uspokojen vůbec, popř. nebude uspokojen odděleně. Nedošlo - li v konkursu k rozvrhu výtěžku zpeněžení, je tedy za situace, kdy účinky konkursu zanikly jeho zrušením, odůvodnitelné, aby z té části výtěžku zpeněžení, která představuje čistý výtěžek zpeněžení zástavy zajišťující pohledávku zástavního věřitele, byla uspokojena pohledávka zástavního věřitele, přestože ji do konkurzního řízení nepřihlásil, popř. ji přihlásil bez práva na oddělené uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy.

³⁵ Podle § 299 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů zpeněžením věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty v konkursu zaniká zajištění pohledávky zajištěného věřitele, a to i v případě, že nepodal přihlášku své pohledávky.

³⁶ zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů tak přinesl jednoznačně zlepšení, když v něm již je reflektován nejen faktický postup věřitelů podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007, ale i četnou tehdejší soudní judikaturu.

³⁷ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. listopadu 2005, sp. zn. 29 Odo 396/2003

doplní.³⁸ Poklesne - li cena zástavy, umožňuje zákon zástavnímu věřiteli požadovat na dlužníku (nikoli na zástavci, není-li sám dlužníkem), aby bez zbytečného odkladu zajistil nezajištěnou část pohledávky, např. další zástavou, ručením, postoupením pohledávky.³⁹ Za této situace podle právního názoru Nejvyššího soudu nepřisluší zástavnímu věřiteli právo dožadovat se uspokojení zajištěné pohledávky v konkursu vedeném na majetek zástavního dlužníka jinak než formou přihlášky pohledávky vázané na podmínku.⁴⁰ Není - li zástavou pohledávka a je - li zajištěná pohledávka splatná, je zástavní věřitel oprávněn přihlásit ji jako peněžitou pohledávku s právem na oddělené uspokojení jak v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka, tak i v konkursu vedeném na majetek dlužníka zástavního. Zde byl opět judikaturou budován základ pro novou úpravu insolvenčního zákona.

1.2.1 Uspokojení pohledávky zajištěného věřitele

Právní rámec uspokojení nároku zajištěného věřitele je uveden v ustanovení § 298 insolvenčního zákona. Pro zajištěné věřitele zásadně platí, že se v rozsahu svého zajištění uspokojují přednostně (tj. časově ještě v průběhu insolvenčního řízení a věcně před všemi ostatními nezajištěnými věřiteli) ze zpeněžení věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla jejich pohledávka zajištěna, nestanoví - li insolvenční zákon jinak. Je - li na téže věci, právu, pohledávce nebo jiné majetkové hodnotě více zajištění, pak platí, že pro pořadí uspokojení zajištěných věřitelů je rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, tj. že nejprve se uspokojují pohledávky nejdříve zajištěné a teprve pak pohledávky zajištěné později.⁴¹

Obecně platí, že pro pořadí jejich uspokojení je rozhodující doba vzniku zajištění. Je - li však úpadek dlužníka řešen prohlášením konkursu, mohou se zajištění věřitelé podle § 299 odst. 1 insolvenčního zákona dohodnout i jinak; taková dohoda musí být uzavřena písemně.⁴²

Institut zajištěného věřitele prošel od zákona o konkursu a vyrovnání určitým vývojem, kdy podle insolvenčního zákona je postavení zajištěných věřitelů pevnější.

³⁸ ve smyslu § 163 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁹ ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1133.

⁴⁰ blíže viz § 20 odst. 4 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007

⁴¹ ZELENKA, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon. Poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000*. Praha: Linde Praha, 2007, s. 269.

⁴² KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 693.

Zákon o konkursu a vyrovnání tak razil teorii solidarnosti zajištěných věřitelů s těmi nezajištěnými.⁴³

Zajištěný věřitel se může v insolvenčním řízení rozhodnout, zda chce udělovat pokyny ve věci správy předmětu zajištění nebo nikoliv. Dále má zajištěný věřitel právo se rozhodnout, zda bude udělovat pokyny ve věci postupu při prodeji předmětu zajištění. Využije - li těchto práv, ponese náklady s tím spojené. Přitom je velmi důležité, jak v praxi konkrétní insolvenční správce komunikuje se zástupci věřitelů.

Neuspokojená část pohledávky zajištěného věřitele se podle ustanovení § 299 insolvenčního zákona nadále považuje za pohledávku přihlášenou, ale uspokojí se již stejně jako přihlášené nezajištěné pohledávky. Výstižně se k neuspokojené části zajištěné pohledávky vyjádřila Jiřina Kotoučová. **Nejsou - li zajištění věřitelé takto plně uspokojeni, stávají se co do zbytku svého nároku obyčejnými insolvenčními věřiteli.**⁴⁴

K výše uvedené problematice vyjádřil svůj právní názor i Ústavní soud. Pokud pohledávka zajištěného věřitele byla insolvenčním správcem uznána jako zajištěná v plném rozsahu, neznamená to, že by nemohl insolvenční správce později tohoto zajištěného věřitele pominout.⁴⁵

1.2.2 Správa zajištěného majetku, pokyny zajištěných věřitelů

Prostředky právního zajištění závazků posilují postavení věřitele vůči dlužníkovi a snižují jeho nejistotu v obchodních vztazích.⁴⁶ Posílení právního postavení a snížení nejistoty nesmí zahájením insolvenčního řízení zaniknout, naopak je třeba chránit práva a oprávněné zájmy zajištěných věřitelů.

⁴³ Nároky zajištěných věřitelů, kteří se podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007 nazývali oddělenými věřiteli, se totiž podle principu uvedeného v ustanovení § 28 téhož zákona krátily na uspokojení ve prospěch nezajištěných věřitelů. Oddělený věřitel tak z výsledku zpeněžení předmětu tvořícího zajištění získal jen 70 procent, kdy zbylých 30 procent z tohoto výtěžku zpeněžení se rozdělil mezi nezajištěné věřitele.

⁴⁴ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 725.

⁴⁵ Blíže viz usnesení Ústavního soudu ze dne 31. ledna 2012, sp. zn. ÚS 3550/11. Dlužníkovi věřitelé mohou po prohlášení konkursu svá práva uplatnit jen způsobem a za podmínek stanovených tímto zákonem; to platí i pro ty věřitele, kteří se nestali účastníky insolvenčního řízení. Jak přitom stanoví § 248 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, nejde - li o zajištění poskytnuté podle § 41 téhož zákona, stávají se neúčinnými práva na uspokojení ze zajištění, která se týkají majetkové podstaty a která dlužníkovi věřitelé získali poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení; to platí i pro zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech.

⁴⁶ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2011, s. 216.

Z pohledu autora je třeba zabývat se skutečností vlivu zajištěného věřitele na majetek tvořící předmět zajištění. Věřitel, který svoji pohledávku přihlásí jako zajištěnou, má značný vliv na majetek, kterým je jeho pohledávka zajištěna. Již v okamžiku zapsání majetku do majetkové podstaty dlužníka má zajištěný věřitel právo dávat insolvenčnímu správci pokyny ke správě majetku tvořícího předmět zajištění. Část odpovědnosti je tak za svěřený majetek přenesena na zajištěného věřitele, který musí sám zvážit, které jeho pokyny insolvenčnímu správci jsou vhodné a účelné. Vystává zde potom legitimní otázka, kdo bude nést náklady na plnění těchto pokynů zajištěných věřitelů? K této otázce zaujímají insolvenční správci různé postoje, kdy ani rozhodovací praxe insolvenčních soudů není zcela jednotná. Vrchní soud v Praze nepovažuje za správný názor, podle něhož by náklady na správu a zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla pohledávka zajištěna, měly být vždy k tíži zajištěného věřitele, neboť to by znamenalo, že § 298 insolvenčního zákona vylučuje, aby pohledávka zajištěného věřitele byla plně uspokojena i v případech, kdy po odečtení těchto nákladů a odměny správce, případně poloviny odměny a hotových výdajů znalce, postačuje zůstatek výtěžku zpeněžení na její plnou úhradu.⁴⁷ Uvedené rozhodnutí insolvenčního soudu považuje autor této práce za velmi přínosné a považuje za vhodné k němu dodat, že **náklady na správu a zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty je třeba spojovat primárně s tímto majetkem než s osobou, která k majetku tvořícímu předmět zajištění uplatňuje zajištění práva.** Záleží totiž vždy na konkrétní situaci, tj. zejména na rozdílu mezi výší uplatněné zajištěné pohledávky, výší nákladů na správu a zpeněžení věci a výtěžku zpeněžení. Při obecném zkoumání této problematiky je totiž třeba zvažovat dvě možné situace, tedy jestli z výtěžku zpeněžení po odečtení nákladů, odměny správce a dalších nákladů zbyde na uspokojení nároku zajištěného věřitele částka v plné výši či nikoliv. Pouze v druhém uvedeném případě totiž sekundárně nese uvedené náklady zajištěný věřitel, avšak ve formě neuspokojení celého jeho nároku, tedy spíše ve výši neuspokojené části nároku. I v tomto případě však stále platí, že nelze obecně tvrdit nesení takovéto výše nákladů zajištěným věřitelem, protože záleží na dalším vývoji událostí. Neuspokojená část nároku se totiž přesouvá do režimu nezajištěné pohledávky a i v tomto stavu může být nárok zajištěného věřitele zcela splněn, byť

⁴⁷ blíže v odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. října 2010, sp. zn. 2 VSPH 594/2009-B-60

tato situace nebývá častým jevem. **Na základě výše uvedeného lze shrnout, že zajištěný věřitel:**

- nese náklady na správu a zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty sekundárně až v době, kdy jeho nárok není ani jako nezajištěný uspokojen
- a nese tak tyto náklady ve výši, ve které původní výše přihlášené pohledávky není uspokojena.

Výrok usnesení Vrchního soudu v Praze tak sice je v základu správný, není však zcela přesný a autor této práce ho ve shora uvedeném smyslu v této práci doplňuje. Vrchní soud totiž dále ve výroku sdělil, že *pouze v případě, kdy zůstatek výtěžku zpeněžení nedosáhne po provedeném odpočtu výše pohledávky zajištěného věřitele, je zajištěný věřitel povinen strpět, že jeho pohledávka bude uspokojena pouze zčásti.*

Tato část výroku je autorem shledávána již za zcela lichou, když Vrchní soud v Praze a priori vylučuje možnost uspokojení zbytku pohledávky v režimu nezajištěné pohledávky. Je sice pravdou, že v praxi se zbylá část jako nezajištěná pohledávka většinou již neuspokojí, protože nezbydou na toto uspokojení společně s dalšími nezajištěnými pohledávkami v majetkové podstatě dostatečné prostředky, není však správné tuto zákonnou možnost předem vylučovat a v rozhodnutích je třeba insolvenčními soudy tuto zákonnou možnost zvažovat.

V souvislosti se správou zajištěného majetku a pokyny zajištěných věřitelů je třeba v této práci podrobit zkoumání vztahy mezi zajištěnými věřiteli, kteří udělují pokyny insolvenčnímu správci, když se jedná o zajištěné věřitele, kterých pohledávky jsou zajištěny stejným předmětem zajištění, tj. stejným majetkem zapsaným v majetkové podstatě dlužníka. Mohlo by se totiž zdát, že rozhodným je *automaticky* okamžik vzniku zpeněžení, tedy pořadí těchto zajištěných věřitelů. Není tomu tak, když **pro udělování pokynů zajištěných věřitelů insolvenčnímu správci se princip priority neuplatňuje, neuplatňuje se ani hledisko výše jejich zajištěných pohledávek a tedy ani jejich vzájemný poměr.** Pro udělování pokynů insolvenčnímu správci tak zásadně platí, že na těchto pokynech je třeba dosáhnout shody zajištěných věřitelů. Jejich zájem bude většinou stejný, autor této práce však uvádí, že někdy mohou být zájmy zajištěných věřitelů zcela protichůdné. V situacích,

kdy mají zajištění věřitelé protichůdné zájmy, mohou vznikat komplikace a složité situace, které bude muset řešit insolvenční soud.⁴⁸

Analogicky platí výše uvedené vztahy mezi zajištěnými věřiteli i při udělení pokynu ke zpeněžení majetku, který tvoří předmět zajištění jejich pohledávek. Při důkladnějším pohledu na problematiku pokynů zajištěných věřitelů však lze v insolvenčním zákoně nalézt dvojí úpravu, kdy autor této práce postrádá přesnější a zejména jednodušší úpravu. Insolvenční zákon totiž obsahuje dvě ustanovení týkající se pokynu zajištěného věřitele ke zpeněžení majetku tvořícího předmět zajištění a tato zákonná ustanovení⁴⁹ nejsou v souladu. K problematice se sice vyjádřil Vrchní soud v Praze,⁵⁰ když ustanovení § 293 insolvenčního zákona v jeho rozhodnutí vysvětluje jen jako určité vymezení některých dalších povinností. Tento postup musí insolvenční správce při zpeněžení části majetkové podstaty, která slouží k zajištění, respektovat. Autor této práce považuje za správné vnímání problematiky a vztahu ustanovení uvedené insolvenčním soudem, kdy si lze podle jeho názoru jen stěží představit, že by pokyn zajištěného věřitele ke zpeněžení věci mimo dražbu postačoval. Je zcela zřejmé, že nad jeho pokyn je vždy při prodeji mimo dražbu třeba vyžádat si insolvenčním správcem souhlas insolvenčního soudu a věřitelského výboru. K tomuto závěru dospívá autor i z toho důvodu, že prodejem mimo dražbu jen se souhlasem zajištěného věřitele by vznikl nedůvodný rozdíl mezi prodejem majetku, který tvoří předmět zajištění a majetku, který předmět zajištění netvoří. Zároveň tento závěr podporuje ta skutečnost, že většinou (nikoliv však vždy) je majetek, který je předmětem zajištění, vyšší hodnoty než majetek, který předmět zajištění netvoří. Autor dále dodává, že k prodeji hodnotnějšího majetku nemůže z logiky věci zákon vyžadovat mírnější podmínky. **Vzhledem k výkladovým nejasnostem autor této práce shledává potřebné přesnější vymezení insolvenčního zákona ve smyslu pokynů zajištěných věřitelů, navíc v situaci, kdy konkrétním složením věřitelských orgánů může být zapříčiněn komplikovaný stav, kdy zpeněžování majetku může být zbytečně prodlužováno.**

⁴⁸ Jiný bude zájem zajištěného věřitele – pronajímatele, který má zájem na co nejdelším trvání nájemního vztahu k nebytovým prostorám, které jsou v jeho vlastnictví a ve kterých je předmět zajištění umístěn, od zajištěného věřitele, který uplatňuje toliko jen zajištěnou pohledávku k tomu samému předmětu zajištění (a neuplatňuje další, např. zapodstatované pohledávky na nájemném).

⁴⁹ Je totiž otázkou, zda ustanovení § 293 představuje lex specialis ve vztahu k § 286 [obě ustanovení zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů] nebo je prvně uvedené ustanovení upřesněním obecných ustanovení.

⁵⁰ usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. března 2012, sp. zn. 1 VSPH 194/2012-B-36

To by nebylo v souladu s cílem insolvenčního řízení, ke kterému autor této práce dospívá, tj. co nejrychlejšího vyřízení věci.

1.3 Pohledávky za majetkovou podstatou a postavené jim na roveň

Při analýze tématu věřitelů a přihlašování jejich pohledávek je nezbytné podrobit zkoumání pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené jim na roveň, kdy oba tyto druhy pohledávek jsou insolvenčním zákonem podle názoru autora poměrně přesně vymezeny a nevznikají tak ohledně jejich vymezení mezi subjekty insolvenčního řízení spory.⁵¹ Oba tyto typy pohledávek lze uspokojit v plné výši kdykoliv v době po rozhodnutí o úpadku. Opět je třeba deklarovat tezi, že insolvenční zákon přinesl oproti zákonu o konkursu a vyrovnání zlepšení úpravy, při které se řídil i jako v jiných případech předchozí judikaturou.⁵²

Pohledávky za majetkovou podstatou rozdělujeme do dvou velkých skupin, kdy jednou skupinou jsou pohledávky, které vznikly až po zahájení insolvenčního řízení nebo až po vyhlášení moratoria, kdy těmito pohledávkami za majetkovou podstatou může být:

1. náhrada hotových výdajů a odměna předběžného správce; to neplatí, byl-li předběžný správce ustanoven insolvenčním správcem,
2. náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora dlužníka jmenovaného soudem a správce podniku dlužníka za součinnost poskytnutou předběžnému správci nebo insolvenčnímu správci,
3. náhrada nutných výdajů a odměna členů a náhradníků věřitelského výboru,
4. náhrada zálohy na náklady insolvenčního řízení, jestliže ji v souladu s rozhodnutím insolvenčního soudu zaplatila jiná osoba než dlužník,
5. pohledávky věřitelů z úvěrového financování
6. a pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria ze smluv podle ustanovení § 122 odst. 2 insolvenčního zákona, tj. smlouvy na dodávky energií a surovin, jakož i další smlouvy o dodávkách zboží a služeb, které

⁵¹ blíže viz § 168 a § 169 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁵² např. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2006, sp. zn. 32 Odo 175/2005: Za náklady spojené s udržováním a správou podstaty ve smyslu § 31 odst. 2 písm. b) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007 je třeba považovat náklady nutné k takovému zajištění podstaty, aby se neznehodnocovala, např. náklady na nejnutnější opravy, pojištění, náklady na ostrahu objektu, náklady na dodávku energií do objektu, znalecké posudky. Srovnej s ustanovením § 168 odst. 2 písm. b) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

ke dni vyhlášení moratoria trvaly alespoň po dobu 3 měsíců, nemůže druhý účastník smlouvy po dobu trvání moratoria vypovědět nebo od nich odstoupit pro prodlení dlužníka s placením úhrady za zboží nebo služby, ke kterému došlo před vyhlášením moratoria, nebo pro zhoršení majetkové situace dlužníka, hradí - li dlužník na základě těchto smluv řádně a včas alespoň závazky bezprostředně související se zachováním provozu podniku v posledních 30 dnech před vyhlášením moratoria nebo po něm.

Druhou skupinou jsou takové pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly po rozhodnutí o úpadku a jsou uvedeny na různých místech v insolvenčním zákoně. Není třeba uvádět celý zákonný taxativní výčet. Pro praxi jsou nejtypičtějšími tyto pohledávky:

1. náhrada hotových nebo nutných výdajů osob (insolvenčního správce i jiných osob),
2. odměna osob (insolvenčního správce, likvidátora, znalce, aj.),
3. náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka,
4. daně, poplatky, cla, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění,
5. a další.

Pohledávky za majetkovou podstatou uplatňují jejich věřitelé vůči insolvenčnímu správci a ten je povinen je uspokojit, jsou - li na to v majetkové podstatě v dostatečné míře prostředky. Insolvenční zákon vychází z koncepce, že není - li dále stanoveno jinak, uspokojují se tyto pohledávky v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku.⁵³

V praxi bývá častá situace, kdy věřitel pohledávku za majetkovou podstatou uplatní v době, kdy insolvenční správce teprve započal s prvotními úkony insolvenčního správce v insolvenčním řízení a nemá ještě dostatek nebo vůbec žádné prostředky na účtu majetkové podstaty dlužníka. V té době účet nemá třeba ani ještě zřízen, nebyla mu vyplacena záloha na náklady insolvenčního řízení, nezačal ještě se zpeněžováním majetkové podstaty dlužníka atd. V této situaci insolvenční správce zašle věřiteli obvykle odpověď, že pohledávku za majetkovou podstatou eviduje, že je připraven ji uspokojit v okamžiku, kdy to bude s ohledem na

⁵³ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 366.

situaci majetkové podstaty dlužníka možné. Věřitelé tak obvykle vyčkají do doby uspokojení jejich pohledávky za majetkovou podstatou, zřídka insolvenčního správce s nárokem žalují u soudu, kdy tak tito věřitelé činí většinou až v případech, kdy hrozí promlčení těchto pohledávek. Toto soudní vymáhání pohledávky není incidenčním sporem.

Pohledávky za majetkovou podstatou jsou včetně jejich přihlašování specifické, kdy tento úkon se činí v souladu s ustanovením § 203 insolvenčního zákona a důvodovou zprávou k němu. Pohledávky za majetkovou podstatou se tak neuplatňují přihláškou pohledávky podle ustanovení § 173 insolvenčního zákona, jejich věřitelé proto nepřihlašují tyto pohledávky jinak obvyklým způsobem k insolvenčnímu soudu, ale **uplatňují je**, jak již bylo uvedeno výše, **přímo vůči insolvenčnímu správci**. Výše uvedený postup u soudu může insolvenční správce vyřešit snadno. Nazná – li, že vůči němu uplatňovaná pohledávka za majetkovou podstatou je oprávněná, může ji ve smyslu ustanovení § 558 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, (dále také „občanský zákoník“), uznat. V obchodních vztazích tak může učinit podle ustanovení § 323 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, (dále také „obchodní zákoník“).

Uznání insolvenční správci činí z procesně ekonomických důvodů. Sníží tím motivaci věřitele k podání žaloby, kdy náklady se soudním projednáním věci by se hradily z majetkové podstaty dlužníka. To neplatí pouze v případě, kdy takové náklady vzniknou jinak než zaviněním insolvenčního správce nebo náhodou, která se mu přihodila. Takové náklady by byly tzv. separovány.

Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou jsou uvedeny v ustanovení § 169 insolvenčního zákona. Pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou jsou tak pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, pokud insolvenční zákon ohledně některých z nich nestanoví jinak, tedy s výjimkou řídících pracovníků; pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví; pohledávky státu – úřadů práce za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů; pohledávky účastníků z penzijního připojištění se státním příspěvkem; pohledávky věřitelů na výživném ze zákona; náhrada nákladů, které třetí osoby vynaložily na zhodnocení majetkové podstaty, mají – li z toho důvodu proti dlužníku pohledávku z bezdůvodného obohacení; pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria vyhlášeného před zahájením insolvenčního řízení ze smluv podle § 122

odst. 2 insolvenčního zákona, bylo-li insolvenční řízení zahájeno ve lhůtě 1 roku od zániku moratoria a další pohledávky, o kterých tak stanoví insolvenční zákon.

Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou se od pohledávek za majetkovou podstatou liší v době vzniku, když pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou mohou vzniknout kdykoliv. V tomto je zásadní rozdíl mezi pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou pohledávkami za majetkovou podstatou, když pohledávky za majetkovou podstatou mohou vzniknout jen po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria nebo po rozhodnutí o úpadku.

Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou lze stejně jako pohledávky za majetkovou podstatou uspokojit v plné výši, jsou - li na to v majetkové podstatě prostředky, **kdykoliv po rozhodnutí o úpadku**. Způsob přihlašování je u pohledávek za majetkovou podstatou a u pohledávek postavených jim na roveň stejný.

Jiný režim je v souvislosti s uplatňováním již výše ve výčtu zmíněných pracovněprávních pohledávek. U pracovněprávních pohledávek totiž nemusí být jejich věřiteli vůči insolvenčnímu správci postupem uvedeným dříve uplatněny. U těchto pohledávek za podstatou postačí, plynou – li z účetnictví dlužníka, kdy ke způsobu jejich přihlašování rozhodl Vrchní soud v Praze. Výhodné postavení je přiznáno věřitelům – zaměstnancům. Tito by měli požívat jako slabší strana vyšší právní ochrany, a proto pracovněprávní pohledávka se považuje za uplatněnou – aniž by bylo třeba ji přihlašovat – ve výši plynoucí z účetnictví dlužníka nebo z evidence, kterou dlužník vedl podle zvláštního právního předpisu, jinak ji věřitel může uplatnit – bez ohledu na lhůtu pro přihlášení pohledávek podle § 173 odst. 1 insolvenčního zákona – přímo vůči insolvenčnímu správci postupem podle § 203 insolvenčního zákona, a nikoliv vůči insolvenčnímu soudu přihláškou podle § 173 insolvenčního zákona.⁵⁴

Závěrem této části o pohledávkách za majetkovou podstatou a pohledávkách postavených jim na roveň lze jejich zkoumáním shrnout, že přestože insolvenční

⁵⁴ Z odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. dubna 2010, sp. zn. 1 VSPH 258/2010-P119: K uspokojení pracovněprávní pohledávky může dojít kdykoliv po rozhodnutí o úpadku dlužníka – umožňuje-li to stav majetkové podstaty – bez toho, že by ji bylo třeba přezkoumat na přezkumném jednání. V případě, že ji insolvenční správce v plné výši a včas neuspokojí, je odpovídajícím právním prostředkem pro její vymožení žaloba podaná u příslušného okresního soudu proti insolvenčnímu správci o její zaplacení s tím, že po právní moci rozhodnutí o žalobě určí insolvenční soud lhůtu k uspokojení přisouzené pohledávky a jejího příslušenství a to, která část majetkové podstaty může být použita k jejímu uspokojení.

zákon poměrně přesně rozděluje jednotlivé typy výše uvedených pohledávek a stanovuje výčet jejich druhů, ponechává si u každého typu možnost rozšířit jeho výčet na jiných místech insolvenčního zákona a v tom smyslu se lze ztotožnit s ohledem na praxi s názorem kolektivu Petra Tarandy, Tomáše Moravce a Jaroslava Hostinského.

Ačkoliv bude v praxi v některých případech obtížné rozlišit, zda další pohledávka, o které tak stanoví insolvenční zákon, je pohledávkou za majetkovou podstatou vzniklou po rozhodnutí o úpadku ve smyslu § 168 odst. 2 písm. j) insolvenčního zákona nebo zda jde již o pohledávku toliko postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou ve smyslu § 169 odst. 1 písm. h) insolvenčního zákona, nemá řešení této otázky žádný vliv na režim jejího uplatňování a uspokojení, jenž je zcela shodný.⁵⁵

1.3.1 Pohledávky vyloučené z uspokojení

Ustanovení § 170 insolvenčního zákona taxativním výčtem zakazuje uspokojování některých nároků.

V praxi se často setkáváme s věřiteli, kteří se snaží uplatnit pohledávku, která je právě z uspokojení vyloučena, kdy se tak setkáváme dokonce i s věřiteli státní správy, kteří toto zákonné omezení při uplatňování jejich pohledávek nerespektují. Insolvenční správci však takové nároky vždy nepopírají, byť tak činit musí, kdy tento proces vysvětlil ve vhodných souvislostech Jan Kozák.

Samotná skutečnost, že přihláškou pohledávky nebo postupem dle § 203 insolvenčního zákona byl uplatněn některý z nároků vymezených v tomto ustanovení insolvenčního zákona, není důvod pro to, aby insolvenční správce takový nárok popřel. Pokud je nárok jinak oprávněný, má být insolvenčním správcem uznán. Současně musí insolvenční správce uvést, že jde o nárok vymezený v § 170 insolvenčního zákona a nelze jej proto v průběhu insolvenčního řízení uspokojit. Kladné stanovisko insolvenčního správce k uplatněné pohledávce má pro věřitele velký význam zjištěného nároku formou exekučního řízení.⁵⁶

Zákonný taxativní výčet pohledávek vyloučených z uspokojení je uveden v ustanovení § 170 insolvenčního zákona, když v insolvenčním řízení se

⁵⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 266.

⁵⁶ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. Praha: ASPI, 2008, s. 220.

neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku, není – li v insolvenčním zákoně stanoveno jinak; úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí; úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku; pohledávky věřitelů z darovacích smluv; mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka, s výjimkou penále za nezaplacení daní, poplatků, cla, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného za veřejné zdravotní pojištění, pokud povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku; smluvní pokuty, pokud právo na jejich uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku a náklady účastníků řízení vzniklé jim účastí v insolvenčním řízení.

Pro přiblížení problematiky lze jako příklad uvést situaci z konkrétního insolvenčního řízení, kdy dlužník bude šetřen správním orgánem např. za přestupek v dopravě. Nelze pak v insolvenčním řízení uspokojit případně uloženou peněžitou sankci, pokud rozhodnutí o jejím uložení nabude právní moci až po rozhodnutí o úpadku. Škodu, kterou přestupkem utrpěl, může uplatnit jiný účastník silničního provozu, když vhodné bude tuto přihlášku pohledávky dobře odůvodnit a přihlásit jako podmíněnou, kdy podmínkou může být např. pravomocné rozhodnutí správního orgánu svědčící o způsobení škody dlužníkem.⁵⁷

Závěrem této části je třeba shrnout, že taxativní vymezení pohledávek vyloučených z uspokojení dopadá na všechny věřitele, tj. i věřitele zajištěné, věřitele pohledávek za podstatou i pohledávek postavených jim na roveň.

1.3.2 Zvýšení pohledávky zajištěného věřitele o úroky

Na předchozí podkapitolu o pohledávkách vyloučených z uspokojení logicky navazuje podkapitola o navyšování pohledávek zajištěných věřitelů o úroky. Insolvenční zákon zde vyšel vstříc pohledávkám velkých institucí, zejména bank, kterým přiznal navýšení jejich zajištěných úvěrových pohledávek o sjednané úroky.

⁵⁷ Pohledávky vyloučené z uspokojení byly upraveny již zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007 v ustanovení § 33 toho zákona. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů z tohoto ustanovení vyšel a v ustanovení § 170 však přesněji pohledávky vyloučené z uspokojení vymezil.

Aby zajištěná pohledávka mohla přirůstat o úrok, jenž lze v insolvenčním řízení uspokojit, je třeba, aby vedle předem dohodnuté úrokové sazby před tím, než se dlužník dostal do prodlení, byl dlužníkův úpadek řešen jen:

- a) konkursem a majetková podstata byla zpeněžena jedinou smlouvou podle § 290 insolvenčního zákona, kdy při jiném způsobu zpeněžení tento postup není možný nebo
- b) reorganizací, kdy úroky přirůstají ode dne následujícího po dni rozhodnutí o způsobu řešení úpadku a jsou splatné měsíčně, jakmile znalec ocení hodnotu zajištění.⁵⁸

Výše uvedené zvyšování pohledávek zajištěných věřitelů je třeba považovat za příliš výrazné zvýhodnění části věřitelů oproti jiným insolvenčním věřitelům. Insolvenční zákon sice jde směrem více ve prospěch zajištěných věřitelů než těch nezajištěných, v tomto ustanovení již ale jde až příliš ve shodě se zájmy věřitelů zajištěných. **Je třeba si uvědomit, že výše uvedené úroky dlužník nezplatí ze svých prostředků. Úroky budou hrazeny z majetkové podstaty dlužníka, kdy tato skutečnost v důsledku znamená, že úroky budou hrazeny z prostředků určených pro všechny věřitele v insolvenčním řízení.**

1.3.3 Výhrada vlastnictví a podmíněná přihláška pohledávky

Výhrada vlastnického práva je poměrně frekventovaným zajišťovacím prostředkem, který je uplatňován především v podnikatelských vztazích podle ustanovení § 445 obchodního zákoníku a představuje ochranu prodávajícího, která má posilovat jeho jistotu na splnění povinnosti kupujícího zaplatit kupní cenu.⁵⁹

Je časté, že si smluvní strany tuto výhradu v kupní smlouvě sjednají, když někdy právní vztahy vyžadují, aby přešlo vlastnictví na kupujícího až předáním věci. Pro úplnost je dobré raději připomenout, že bez výhrady vlastnictví přechází zaplacením kupní ceny.

V praxi se bude jednat o situaci, kdy dlužník bude ještě vlastníkem věci a ta by proto měla být zahrnuta do jeho majetkové podstaty. Přestože však věc vlastnický patří dlužníkovi, měl by insolvenční správce podle názoru autora pečlivě zkoumat, zda je výhrada vlastnictví účinně sjednána. Tato výhrada vlastnictví je podle názorů

⁵⁸ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 268.

⁵⁹ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 625.

advokátů a insolvenčních správců sjednávána právě pro případ, když dlužník jako kupující se sice stane vlastníkem věci, u prodávajícího však panuje obava o možnou úpadkovou situaci dlužníka, a proto výhradu vlastnictví v právním důvodu převodu vlastnického práva, tj. v kupní smlouvě, může sjednat. Zde se však mírně rozcházejí názory insolvenčních správců, zda tento majetek přes výhradu vlastnictví do majetkové podstaty zapsat či nikoliv. Větší část insolvenčních správců však na tento dotaz odpověděla kladně. Je však možná i situace, kdy dlužník prodá svoji věc před prohlášením konkurzu, sjedná s kupujícím v kupní smlouvě výhradu vlastnictví podle ustanovení § 601 občanského zákoníku a zároveň věc kupujícímu i předá. Jak správně konstatuje Jolana Maršíková, v těchto případech bude mít kupující po prohlášení konkurzu na majetek dlužníka na výběr, zda věc vrátí, pokud ji ovšem již nezaplátil, insolvenčnímu správci nebo zda bude trvat na smlouvě, tedy že za věc zaplatí.⁶⁰

K výhradě vlastnictví ke zboží nacházejícímu se na území státu, v němž je ohledně kupujícího vedeno insolvenční řízení uplatněné prodávajícím žalobou u soudu jiného státu judikoval Evropský soudní dvůr ve věci *German Graphics*.⁶¹

Správně rozsudek Evropského soudního dvora komentuje Tomáš Richter, když ho považuje koncepčně spíše za nesprávný. Na druhou stranu nelze popřít, že v řadě evropských jurisdikcí, včetně České republiky, jeho závěry nebudou nijak překvapivé a v praxi ani destruktivní, jelikož tyto země výhradu vlastnictví již tak jako tak posuzují formalisticky (spíše než podle její ekonomické funkce) a ve stejném duchu s ní zacházejí i v insolvenční kupujícího.⁶² Velice zajímavé by byly nad rámec této vědecké práce úvahy o tom, jaké problémy a společenské ztráty tento regulatorní přístup může způsobit např. při pokusu o reorganizaci kupujícího. Výjimka upravená v čl. 1 odst. 2 písm. b) nařízení 44/2001 ve spojení s čl. 7 odst. 1 nařízení č. 1346/2000 musí být vykládána, s ohledem na ustanovení čl. 4 odst. 2 písm. b) posledně uvedeného nařízení, v tom smyslu, že se nepoužije na žalobu prodávajícího podanou z titulu výhrady vlastnictví proti kupujícímu, který je v úpadku, pokud se věc, na kterou se vztahuje tato výhrada, nachází v okamžiku zahájení

⁶⁰ blíže viz MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 421.

⁶¹ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 10. září 2009, *German Graphics Graphische Maschinen GmbH v Alice van der Schee, insolvenční správkyni společnosti Holland Binding BV*, C-292/08, Sb. rozh. s. I-6917, bod 18.

⁶² RICHTER, Tomáš. K rozsudku soudního dvora Evropských společenství. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 8, s. 249.

úpadkového řízení vůči uvedenému kupujícímu v členském státě, ve kterém je toto řízení zahájeno.

Závěrem lze tedy shrnout, že ze zkoumání judikatury Evropského soudního dvora vyplynulo, že jeho rozhodnutí mají jeden společný atribut. **Rozhodnutí Evropského soudního dvora často lpí na přílišném formalismu.**

Navíc Evropský soudní dvůr ve své judikatuře běžně odkazuje na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva.⁶³ Tím některé části odůvodnění často omezuje toliko na odkaz na rozhodovací praxi jiného soudu. Autor často popisná a odkazující rozhodnutí Evropského soudního dvora považuje za nezákonná a nebezpečná i z toho důvodu, když proti těmto rozhodnutím není přípustný opravný prostředek. Jedná se totiž o rozhodnutí konečná a ta by měla náležitá nikoliv odkazující odůvodnění vždy obsahovat.⁶⁴

1.3.4 Pohledávky podřízené

S takzvanými podřízenými pohledávkami se v praxi setkáme málokdy. Tato skutečnost už vyplývá z toho, že v současné době v drtivé většině případů nestačí rozsah majetkové podstaty k uspokojení všech věřitelů. Totiž teprve po uspokojení všech pohledávek v plné výši může přijít na pořad uspokojení pohledávek podřízených. Insolvenční zákon zdůrazňuje skutečnost, že musí před uspokojením pohledávek podřízených dojít k uspokojení všech pohledávek. Zákonodárce užil dovětek všech pohledávek týkajících se insolvenčního řízení s tím, že uvedl výjimku pohledávek vyloučených z uspokojení. Proto v praxi většinou k uspokojení pohledávek podřízených nedochází, když tato skutečnost vyplývá i ze statistik, názorů insolvenčních správců a insolvenčních soudců.

Ve skutečnosti se tato skupina pohledávek uplatní jen při úpadku finančních institucí v situacích, kdy pohledávky těchto věřitelů vyplývají z účetnictví dlužníka, je-li jím banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo anebo pobočka zahraniční banky ve smyslu § 373 insolvenčního zákona, event. pojišťovna nebo tuzemská zajišťovna anebo pobočka pojišťovny z třetího státu podle § 385 insolvenčního zákona, přičemž

⁶³ blíže ŠIŠKOVÁ, Neděžda a kol. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států*. Praha: Leges, 2012, s. 58.

⁶⁴ více ŠIŠKOVÁ, Neděžda a kol. *Evropské právo 1 – ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha, 2007, s. 154.

okamžikem prohlášení konkursu se tyto pohledávky pokládají za přihlášené a není je třeba přihlašovat.⁶⁵

Podřízenými pohledávkami jsou pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu. Zákon opakovaně zdůrazňuje poslední pořadí uspokojení podřízených pohledávek, kdy v ustanovení § 172 odst. 3 věta druhá insolvenčního zákona stanovuje, že jako poslední se vždy uspokojují pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu, a to poměrně. U ostatních podřízených pohledávek insolvenční zákon předpokládá možnou dohodu nebo stanovení míry jejich podřízenosti, kdy není - li taková dohoda nebo stanovení, uspokojí se rovněž poměrně. Z výše uvedeného vyplývá, že není - li žádná dohoda nebo stanovení pořadí podřízených pohledávek, uspokojí se nejdříve všechny podřízené pohledávky kromě pohledávek společníků nebo členů dlužníka vyplývajících z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu poměrně a potom pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývajících z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu rovněž poměrně.

Nad rámec výše uvedeného považuje autor za vhodné upřesnit, že zákon společnost ani korporaci nedefinuje, a to proto, že taková definice do zákona nepatří a není ani věcně potřebná.⁶⁶ Proto jestliže se v této práci hovoří o společnosti, je jí myšlena obchodní společnost podle § 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s účinností od 1. ledna 2014. Insolvenční zákon však užívá pojmu společnost, kdy autor by považoval za vhodné provázat více terminologii již platného zákona o obchodních korporacích s insolvenčním zákonem.

⁶⁵ ZELENKA, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon. Poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000*. Praha: Linde Praha, 2007, s. 277.

⁶⁶ HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 29.

2. Přihlášky pohledávek a jejich přezkoumání

2.1 Podání a náležitosti přihlášky

Pro věřitele je velmi důležité také stanovení místa, kde vlastně přihlášku pohledávky uplatňuje. Tímto místem je insolvenční soud. Insolvenční věřitel může podat přihlášku pohledávky již od okamžiku zahájení insolvenčního řízení, tj. od okamžiku podání insolvenčního návrhu.

Insolvenční soud je nezbytné pro úspěšné přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení blíže specifikovat. Insolvenčním je ten soud, který je příslušný k projednání insolvenčního řízení v konkrétní věci. Insolvenčními soudy jsou tak v 1. stupni soudy krajské a Městský soud v Praze, ve druhém stupni potom Vrchní soud v Olomouci a Vrchní soud v Praze. Autor shledává rozdíl mezi insolvenční a obecnou právní úpravou a poukazuje na skutečnost, že přihlášku je třeba účinně doručit přímo insolvenčnímu soudu. Nelze tak spoléhat na postoupení insolvenční přihlášky jiným než insolvenčním soudem, kdy dokonce ve srovnání s jinými řízeními⁶⁷ účinky spojené s podáním insolvenční přihlášky nastávají až dnem, kdy insolvenční přihláška je doručena insolvenčnímu soudu. Jiný než insolvenční soud je sice povinen insolvenční přihlášku insolvenčnímu soudu postoupit, vzhledem ke lhůtám a výše uvedeným ustanovením však pro insolvenčního věřitele bez záruky včasného podání. Tuto zákonnou úpravu je třeba naznat i na základě studia rozhodovací praxe insolvenčních soudů za nevhodnou a za znevýhodňující insolvenční věřitele oproti jiným věřitelům, kteří své pohledávky uplatňují v jiných než insolvenčních řízeních. V tomto smyslu je legitimní tvrzení, že by bylo vhodné insolvenční zákon upravit tak, aby se účinky spojené s přihlášením pohledávky do insolvenčního řízení pojily k okamžiku podání i k jinému než insolvenčnímu soudu s tím, že by bylo vhodné tomuto jinému než insolvenčnímu soudu stanovit krátkou lhůtu k postoupení. Tuto lhůtu by bylo vhodné přesně upravit, kdy současné *neprodlené* postoupení není dostatečně určité a sjednocující.

K zachování lhůty k podání přihlášek stanovené insolvenčním soudem v rozhodnutí o úpadku postačí, je – li přihláška posledního dne lhůty odevzdána orgánu, který má povinnost písemnost doručit.⁶⁸

⁶⁷ srovnej blíže § 168 a § 169 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ z usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 1 VSPH 8/2008-P

Na základě již poměrně ustálené rozhodovací praxe insolvenčních soudů lze shrnout, že povinnost přihlásit svou pohledávku do insolvenčního řízení mají všichni věřitelé.⁶⁹ Nezáleží tak na skutečnosti, např. že již věřitel uplatnil svou pohledávku u soudu, že drží již vykonatelný rozsudek, že ji vymáhá exekučně nebo že ji přihlásil do likvidace. V případě zahájení insolvenčního řízení tak pro uplatnění insolvenční pohledávky každý věřitel, byť podnikl přechozí právní kroky k jejímu vymožení, musí přihlášku do insolvenčního řízení k insolvenčnímu soudu učinit.

Nad rámec již uvedených skutečností je vhodné zde zdůraznit, že se přihlášky v souladu s ustanovením § 174 odst. 1 insolvenčního zákona podávají dvojmo, kdy stejnopis přihlášky a její přílohy doručí insolvenční soud insolvenčnímu správci. Přihlášené pohledávky tak zasílá insolvenční soud insolvenčnímu správci, kdy nemůže vyčkávat, až dojdou na insolvenční soud všechny přihlášky pohledávek, a až potom je doručit insolvenčnímu správci. Je nutno zasílat přihlášky insolvenčnímu správci postupně a včas, tak jak jsou doručovány insolvenčnímu soudu. Insolvenční soud tak musí činit i s ohledem na termín prvního přezkumného jednání, které se musí konat ve lhůtách uvedených v ustanovení § 137 insolvenčního zákona. Mohlo by se zdát, že je doručování přihlášek insolvenčnímu správci insolvenčním soudem nadbytečné při současném zveřejňování v insolvenčním rejstříku. Z odpovědí insolvenčních správců a soudců insolvenčních soudů je však zřejmé, že ne vždy se v insolvenčním rejstříku zveřejňují celé přihlášky pohledávek. Jsou totiž případy, kdy to není technicky možné, kdy např. z vyjádření Krajského soudu v Brně vyplývá, že insolvenční přihlášku o rozsahu vyšším než sto stran v insolvenčním rejstříku celou nezveřejňují.

Do formuláře k podání přihlášky pohledávky, který vydává Ministerstvo spravedlnosti ČR, je nutné vedle obecných náležitostí podání uvedených v ustanovení § 42 odst. 4 občanského soudního řádu uvést i další ve formuláři požadované skutečnosti, kdy všechny údaje je nutné řádně vyplnit.⁷⁰ Shodně s názorem Jana Kozáka shledává autor za nejproblematictější správné uvedení důvodu vzniku přihlášené pohledávky.

Zde musí věřitel uvést skutečnosti podstatné pro existenci jeho nároku. Povinností věřitele není uvést právní hodnocení svého nároku, ale především

⁶⁹ s výjimkou těch věřitelů, na které se hledí, jako by byly jejich pohledávky přihlášené

⁷⁰ Ministerstvo spravedlnosti. *Pokyny k vyplnění přihlášky pohledávky*. Justice.cz, 1. dubna 2012 [cit. 1. dubna 2012]. Dostupné na <<https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>>.

skutečnosti, podle kterých bude uplatněnou pohledávku schopen insolvenční správce případně insolvenční soud zhodnotit a posoudit.⁷¹

Nejčastější chyba v uvedení právního důvodu vzniku přihlášené pohledávky se stává, když insolvenční věřitel uvede jako právní důvod vzniku přihlášené pohledávky jen rozhodnutí soudu. **Pohledávka totiž nevzniká rozhodnutím soudu, ta vznikla již před ním na základě jiných skutečností.** Rozhodnutím soudu jen byla tato pohledávka potvrzena, a proto je vhodné rozhodnutí soudu případně včetně doložky o právní moci nebo vykonatelnosti uvést v jiných skutečnostech. Stejně tak již zahájené řízení ohledně uplatňovaného nároku bude vhodné v přihlášce pohledávky uvést.

Způsob zajištění je třeba uvést s tím důsledkem, že nebude - li uveden, bude se tato pohledávka považovat za nezajištěnou. V praxi by většinou insolvenční správce takové neoznačení druhu pohledávky požadoval ve výzvě doplnit, stejně jako u vykonatelnosti, když tato skutečnost vyplývá z odpovědí insolvenčních správců. Pokud však insolvenční věřitel zajištění jako takové neoznačí vůbec, bude se tato pohledávka považovat za nezajištěnou.

Vyčíslení pohledávky nebývá tolik problematickou částí vyplňování formuláře, nicméně i zde mohou nastat určité praktické potíže. Je třeba zdůraznit, že předně je každou byť nepeněžitou pohledávku třeba vždy vyčíslit v penězích. **Nepraktické je pro věřitele vyčíslování pohledávky výhradně v české měně.** Mezi insolvenčními správci a advokáty panuje přesvědčení, že by mělo být zákonem upraveno rovněž možnost přihlásit pohledávku i v evropské jednotné měně. V dalších cizích měnách by vyčíslení částky bylo nadbytečné, ve společné evropské měně však i ve srovnání s jinými státy Evropské unie možnost přihlášení pohledávky chybí. Je možné uvažovat o vývoji do budoucna, když v elektronicky vyplňovaných formulářích by mohla být přepočítána automaticky pohledávka z české měny do jednotné evropské měny i naopak. Tato technická změna by ulehčila práci insolvenčním správcům, věřitelům a jejich právním zástupcům i soudcům insolvenčních soudů. Porovnáním s jinými než insolvenčními řízeními lze dospět k závěru, že i zde je shledáván mezi těmito typy uplatňování pohledávek nedůvodný rozdíl. Například při vyplňování návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu je možnost i v jiné než české měně pohledávky uplatňovat.

⁷¹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, 2008, s. 228.

Převod cizích měn na měnu českou je insolvenčním zákonem poměrně přesně popsán,⁷² když pro přepočítání pohledávek v cizích měnách, pro něž Česká národní banka nevyhlašuje kurz devizového trhu, se použije střední kurz centrální banky příslušné země, popřípadě aktuální kurz mezibankovního trhu k americkému dolaru nebo k euru. Jde - li o pohledávku nepeněžitou nebo pohledávku neurčité výše, musí být vyjádřena v penězích na základě odhadu její hodnoty. Tento popis je přesný a v praxi nečiní zvláštní problémy, představuje však zbytečnou administrativní zátěž. V souvislosti s vyčíslením výše pohledávky je třeba upozornit na odpovědnost věřitele za přihlášku.⁷³ **Není vhodné přihlašovat více, než v jaké výši si je věřitel o pohledávce jist.**

Proto, půjde - li zejména o pohledávku neurčité výše, lze věřiteli s ohledem na možné nepříznivé důsledky popření takové pohledávky jen doporučit, aby do insolvenčního řízení přihlásil svoji pohledávku jen v takové výši, ohledně níž si je bezpečně jist, že bude zjištěna (tedy že bude schopen ji v event. incidenčním sporu prokázat).⁷⁴

Za správnost údajů uvedených v přihlášce pohledávky odpovídá insolvenční věřitel. Tato obecná odpovědnost by měla být extenzivně rozšířena i na přílohy, kdy výslovnou dikcí insolvenčního zákona v tomto směru autor postrádá. Je to věřitel, který v souladu s ustanovením § 177 insolvenčního zákona připojuje přílohy k přihlášce, proto nelze následně přenést odpovědnost například na vydavatele listiny, jde - li o soukromou listinu. Věřitel stejnou metodou jako u vyčíslení pohledávky (raději méně, ale jistě) musí zvážit, která soukromá listina je důvěryhodná, která naopak jeho nárok sice prokazuje, nicméně není jisté, zda skutečností v listině lze přičknout pravdivost, např. nejedná - li se o falsum. Tato navrhovaná zákonná změna by některé věřitele omezila v předkládání listin, kdy přílohy insolvenční přihlášky by byly více zaměřeny na listiny jisté a to by ulehčilo insolvenčním správcům i insolvenčním soudům v často značně pracném přezkoumávání všech příloh. S tím souvisí další navrhovaná změna, tj. umožnit přikládat všechny listiny jen v prostých kopiích včetně vykonatelnosti rozhodnutí soudu, kdy teprve až v pochybnostech by mohl insolvenční soud nebo insolvenční

⁷² ustanovení § 175 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷³ srovnej blíže ustanovení § 176, § 178 až § 182 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 276.

správce výzvou zajistit originály nebo úředně ověřené kopie. Opět se jedná o změnu zákona vedoucí k efektivitě a zrychlení celého procesu přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení.

V současné době lze tento problém řešit doložením kopie veřejné listiny⁷⁵ s tím, že pokud by insolvenční správce o pravosti této veřejné listiny měl pochybnost, výzvou k opravě nebo doplnění přihlášky pohledávky by následně veřejnou listinu v originále nebo v opise požadoval. Tento možný způsob řešení za současného právního stavu přichází v úvahu, když názory některých insolvenčních správců jsou takové, že jim stačí jako přílohu uvést prostou kopii veřejné listiny za současného prokázání nároku dalšími listinami. Pokud však chce věřitel v maximální míře vyhovět dikci současného znění zákona,⁷⁶ musí **dokládat vykonatelnost nároku jedním z těchto způsobů:**

- a) opisem rozhodnutí vydaným soudem nebo jiným státním orgánem,**
- b) úředně ověřenou kopií takového opisu**
- c) nebo originálem.**

Výše uvedená změna souvisí i s vývojem praxe, kdy již insolvenční správci i insolvenční soudy se mnohdy spokojí s prostou kopií listin. Možnost popření dlužníkem, insolvenčním správcem i jinými věřiteli totiž potřebu zasílat s přihláškou originály prakticky jejich významem snižuje.

Názory odborníků se vcelku shodují na tom, že většinu listin stačí předložit v kopii. Jinak je to však u originálu směnky a u originálu exekučního titulu. K problematice směnek a exekučních titulů se vyjádřil jasně Adam Sigmund.⁷⁷ Jedná se o prokázání směnečných nároků (v insolvenčních řízeních z povahy věci poměrně častých), kdy je zapotřebí předložit originál směnky, a dále se jedná o prokázání vykonatelnosti pohledávky, kdy je zapotřebí předložit originál exekučního titulu. U směnečných nároků vyplývá tato skutečnost ze subsidiárně aplikovatelných ustanovení občanského soudního řádu ohledně směnečného platebního rozkazu, kdy předpokladem jeho vydání je předložení směnky v prvopisu. Nutnost aplikace

⁷⁵ K pojmu veřejná listina blíže srovnej § 134 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Listiny vydané soudy České republiky nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci, jakož i listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné, potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal, a není-li dokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo potvrzeno.

⁷⁶ ustanovení § 177 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ SIGMUND, Adam. Přihlašování pohledávek do insolvence – doma i v zahraničí. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 12, s. 33.

tohoto právního předpisu plyne z ustanovení § 109 a § 173 insolvenčního zákona, která stanoví, že podání přihlášky má stejné účinky jako podání žaloby. Co se týče nutnosti předložení exekučního titulu v originále, pak toto vyplývá z pravidel dokládání skutečností pomocí veřejné listiny. V těchto otázkách věřitelé a jejich právní zástupci velice často chybují.

S výjimkou směnek by měla být zákonná možnost předkládat prosté kopie všech ostatních listin. U vykonatelných titulů je totiž originál podle názoru autora této práce též nadbytečný. Podle současné právní úpravy však formálně nezbyvá než souhlasit s názorem Jana Kozáka.

Vykonatelnost nároku nemůže věřitel doložit prostou kopií rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu. Musí tak učinit opisem rozhodnutí vydaným soudem nebo jiným státním orgánem, případně úředně ověřenou kopií takového opisu podle § 134 občanského soudního řádu. Nerespektování tohoto požadavku s sebou ponese následek posouzení uplatněné pohledávky jako nevykonatelné.⁷⁸

V citaci naposledy zmíněný fatální následek je shledáván za příliš přísný a ve vztahu k věřitelům vykonatelných pohledávek za ne příliš adekvátní a výše navrhaná změna by byla vhodným řešením. I rozhodovací praxe soudů výše uvedený názor Jana Kozáka již překonala četnými rozhodnutími, kdy je dobré citovat níže uvedenou část z usnesení Vrchního soudu v Praze.

Okolnost, že věřitel nepřipojí požadované přílohy, nemůže mít jiný následek, než že uplatněný nárok neprokáže (nesplní povinnost důkazní). Nedoplní – li věřitel ani přes výzvu insolvenčního správce zákonem požadované přílohy (kopie smluv, soudních nebo jiných rozhodnutí a dalších listin dokládajících údaje uvedené v přihlášce pohledávky) čili listinné důkazy ve smyslu § 177 insolvenčního zákona, je na insolvenčním správci, zda takovou pohledávku co do pravosti nebo obsahu zpochybní a podle § 192 a násl. insolvenčního zákona ji popře.⁷⁹

Závěrem autor uvádí návrh na změnu zákona, aby nebylo v insolvenčním řízení třeba s výjimkou směnek předkládat originály nebo úředně ověřené kopie listin (včetně exekučních titulů). Uvedený návrh vede k nižší míře administrace a k omezení nutnosti překládat originály nebo úředně ověřené kopie, kdy tímto směrem jdou i zahraniční právní úpravy insolvenčního práva.

⁷⁸ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, 2008, s. 229.

⁷⁹ z usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. července 2008, sp. zn. 1 VSPH 94/2008-P

2.2 Přezkoumání přihlášek pohledávek

2.2.1 Přezkoumání přihlášek insolvenčním správcem

Insolvenční správce si tak zpravidla přihlášky pohledávek osobně nebo prostřednictvím zmocněnce vyzvedne u insolvenčního soudu. Vzhledem k administrativní zatíženosti insolvenčních soudů je toto vhodné učinit až druhý nebo třetí den po uplynutí lhůty. Některé přihlášky dochází na insolvenční soud třeba až v posledním dni lhůty a insolvenční soud potřebuje pro jejich zveřejnění v insolvenčním rejstříku a pro jejich připravení k vyzvednutí insolvenčním správcem nějaký čas. Je opětovně třeba si uvědomit, že k zachování lhůty k podání přihlášek stanovené insolvenčním soudem v rozhodnutí o úpadku postačí, je - li přihláška pohledávky posledního dne lhůty odevzdána orgánu, který má povinnost písemnost doručit.⁸⁰ Jak správně uvádí Adam Sigmund, po uplynutí lhůty k podávání přihlášek přechází aktivita na insolvenčního správce, který je povinen sestavit seznam přihlášených pohledávek a předat jej insolvenčnímu soudu ke zveřejnění; a to v krátké lhůtě, přičemž aktuálně plánovaná novela dokonce uvažuje o jejím dalším zpřísnění.⁸¹

Insolvenční správce tak zakládá každou přihlášku pohledávky do samostatného spisu a přezkoumává je pečlivě tak, aby mohl následně připravit přezkumné listy se stanoviskem dlužníka k přezkumnému jednání u insolvenčního soudu. Počátek procesu přezkoumávání přihlášek pohledávek insolvenčním správcem není dobré insolvenčním správcem odkládat. Bude - li totiž třeba vyzvat věřitele k opravě nebo doplnění přihlášky pohledávky nebo požádat o součinnost dalších osob, musí insolvenční správce počítat s lhůtami tak, aby mohl všechny přihlášky předložit včas a všechny současně insolvenčnímu soudu. Je sice možné vést přezkumné jednání o části přihlášených pohledávek a další přezkumné jednání o zbylých (dokonce někdy může být i více přezkumných jednání – typicky u velkých konkurzů), pokud je to však možné, je nejpraktičtější přezkoumat všechny přihlášky pohledávek na jednom přezkumném jednání. **Přezkoumání všech přihlášek na**

⁸⁰ z usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 1 VSPPH 8/2008-P, k orgánu, který má písemnost doručit uvádí blíže § 57 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ SIGMUND, Adam. Pohledávky věřitelů. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 23.

jednom přezkumném jednání je v souladu se zájmem insolvenčního správce a s cílem insolvenčního řízení, tj. s rychlostí insolvenčního řízení.⁸²

Jak již bylo uvedeno výše, insolvenční správce může požádat o součinnost povinné osoby a orgány podle ustanovení § 43 a § 44 insolvenčního zákona. Insolvenční správce totiž může mít pochybnosti o existenci pohledávky, o právním důvodu jejího vzniku, o její výši, pořadí nebo zajištění. Rovněž může mít pochybnost o tom, zda přihlášený věřitel je skutečně tím subjektem, jemuž právo z přihlášené pohledávky svědčí. Jsou totiž situace, kdy insolvenční správce nemůže porovnat přihlášenou pohledávku s účetnictvím dlužníka. Účetnictví dlužníka se může nacházet u jiné osoby, která neuposlechne výzvu k poskytnutí součinnosti a nechce účetní dokumentaci insolvenčnímu správci poskytnout. Často to je i dlužník, který se brání účetnictví vydat. Problém může být i v tom, že účetnictví ani vedeno nebylo nebo neexistuje. Vodítkem pro insolvenčního správce může být i insolvenční návrh s jeho přílohami, když zejména ze seznamu závazků předloženého dlužníkem mohou pro insolvenčního správce vyplynout skutečnosti prokazující pravost přihlášené pohledávky. Uvede – li dlužník v seznamu závazků závazek za věřitelem v určité výši a zároveň tento věřitel přihlásí pohledávku, pak není zcela jistě pochyb o její existenci a není třeba takového věřitele ohledně pravosti a výše přihlášené pohledávky vyzývat. Správně se k úplnosti listin v insolvenční přihlášce vyjadřuje Jolana Maršíková, když uvádí, že neúplnost listin v přihlášce nebrání jejímu zjištění, když o existenci pohledávky není z dlužníkovy účetnictví nebo evidence žádných pochyb. Je však k tomu vhodné dodat, že i vzhledem k novému vývoji právní úpravy v souvislosti s popěrným právem věřitelů bude lepší, když i ve výše uvedeném případě insolvenční správce věřitele k doplnění nebo opravě přihlášky vyzve. V tomto není přesný názor Jolany Maršíkové, že jen v ostatních případech může být praktické, aby insolvenční správce upozornil věřitele na absenci příslušných listin a předešel tak eventuálnímu popření pohledávky a vzniku incidenčního sporu.⁸³

Vzhledem ke vzniku publikace Jolany Maršíkové jistě oním popřením myslela popření insolvenčním správcem. Toto však není přesné i s ohledem na aktuální vývoj

⁸² Je vhodné uvést, že ustanovení § 20 odst. 3, 5 a 6 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007 je s ustanoveními o přezkoumání přihlášek pohledávek v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů ve shodě, když tyto se podávají insolvenčnímu soudu, ten je pak předá insolvenčnímu správci k přezkumu podle dokladů předložených věřitelem nebo podle dlužníkovy účetnictví nebo jiné obdobné evidence.

⁸³ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 288.

právní úpravy. Jen určité upozornění věřitele, které ani nemá oporu v insolvenčním zákoně, a jen v případech odlišných od těch, kdy lze pohledávku dohledat v účetnictví dlužníka, je zcela nedostatečné. Dlužník totiž může mít v účetnictví pohledávku evidovanou nesprávně v jiné výši. Dokonce to bývá často praxí, hlavně u těch pohledávek, které jsou sporné. Nesprávná výše pohledávky bývá častým tématem diskusí,⁸⁴ když zákonná úprava původně namířená proti přihláškám nadhodnocených pohledávek nutně vyvolala další typ incidenčních sporů. Pokud přihlášená pohledávka bude zjištěna tak, že skutečná výše pohledávky bude činit méně než 50 procent přihlášené částky, není důsledkem pouze to, že se k ní nebude přihlížet ani v rozsahu, v jakém byla zjištěna. Trefně k tomu dodává Lenka Vidovičová, že soud navíc na návrh insolvenčního správce uloží věřiteli, který takovou pohledávku přihlásil, aby ve prospěch majetkové podstaty zaplatil částku, kterou soud určí se zřetelem ke všem okolnostem přihlášení a přezkoumání pohledávky. **Závěrem je tedy třeba shrnout, že v každém případě je pro správné zjištění pohledávek lepší k doplnění nebo opravě přihlášené pohledávky věřitele vyzvat a tím eliminovat riziko vzniku incidenčních sporů.**

Insolvenční správce tak v pochybnostech vyzve insolvenčního věřitele, když pro vady nebo neúplnost nelze přihlášku pohledávky přezkoumat. Insolvenční správce tak vyzve věřitele, aby podanou přihlášku opravil nebo doplnil ve lhůtě, jež nesmí být kratší 15 dnů.⁸⁵ Včas neopravená či nedoplněná přihláška je předložena insolvenčnímu soudu k rozhodnutí o tom, že se k ní nepřihlíží. Dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení insolvenčního soudu o odmítnutí přihlášky, je přípustné podle § 239 odst. 3 občanského soudního řádu.⁸⁶

Je sice možné si představit rozhodnutí insolvenčního soudu, že se tato přihláška pohledávky zařadí do seznamu přihlášených pohledávek. Taková rozhodnutí insolvenčního soudu však nebývají častá. Insolvenční soud sice může přezkoumat správnost postupu insolvenčního správce a dokonce sám může přezkoumat správnost a úplnost přihlášky. Tento postup však není v praxi obvyklý, někteří insolvenční správci se s ním dokonce nikdy nesešli. Z vyjádření insolvenčního soudce Jana Kozáka je zřejmé, že vzhledem k zatíženosti insolvenčních soudů toto prakticky ani není možné.

⁸⁴ VIDOVIČOVÁ, Lenka. Incidenční spory. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 40.

⁸⁵ Současně musí věřitele poučit o tom, jak je nutné opravu a doplnění přihlášky provést a o následcích v případě nesplnění výzvy.

⁸⁶ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2008, sp. zn. 29 NSČR 4/2008

Doplnění přihlášky se činí dvojmo, přílohy tohoto doplnění se taktéž přikládají dvojmo a toto doplnění insolvenční věřitel zasílá insolvenčnímu soudu. V demonstrativním výčtu níže jsou uvedeny zcela konkrétně některé body, které se nejčastěji ve výzvách k doplnění nebo opravě přihlášky pohledávky podle ustanovení § 188 odst. 2 insolvenčního zákona vyskytují. Jejich konkrétní formulace však vždy závisí na konkrétních okolnostech případu, na konkrétních skutečnostech ohledně listin v přihlášce doložených nebo absentujících atd. Nejčastěji však insolvenční správce požaduje doložit, opravit nebo uvést:

1. skutečnosti a listiny prokazujících právní důvod vzniku přihlášené pohledávky,
2. způsob výpočtu jistiny, úroků, smluvních úroků,
3. skutečnosti a listiny prokazující právní důvod sjednání smluvního úroku v přihláškou uplatněné výši a způsob jeho výpočtu (za jaké období, jaká výše úroků),
4. skutečnosti a listiny prokazující právní důvod poplatků ve výši uplatněné přihláškou a přesný způsob jejich výpočtu
5. a specifikaci předmětu zajištění a právního důvodu vzniku zajištění.

Jak vyplývá z názorů mnohých insolvenčních správců, přihlášku pohledávky je nutno vnímat ve své podstatě jako žalobu. Proto stejně jako v žalobě i v přihlášce pohledávky je nutno uvést veškeré skutečnosti, tj. veškerá tvrzení a veškeré důkazy k jejich prokázání.⁸⁷ Mylně se tak domnívá věřitel, že postačí, když v přihlášce odkáže na vykonatelný titul, tj. např. na originál rozsudku s doložkou o právní moci a vykonatelnosti. Tím spíše nebude přihláška pohledávky správně podána, když bude tento vykonatelný titul uveden přímo v právním důvodu vzniku. V tomto případě by insolvenční správce zcela jistě vyzval k doplnění nebo opravě přihlášky pohledávky, tj. ke specifikaci právního důvodu vzniku a k doložení veškerých listin a skutečností prokazujících její vznik. Vykonatelný titul proto je třeba chápat jen jako deklaratorní akt, právní důvod vzniku však nastal již dříve, např. neuhrazením telekomunikačních služeb vyúčtovaných fakturou na základě smlouvy o poskytování telekomunikačních služeb. **Insolvenční správce vyzývá i věřitele, který učinil přihlášku jinak než na předepsaném formuláři.**

⁸⁷ Bude totiž nadále na insolvenčním správcí, zda takovou (nedoplněnou) pohledávku co do pravosti nebo obsahu zpochybní a následně popře – blíže odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. července 2008, sp. zn. 1 VSPH 94/2008-P

Toto podání je sice podáním vadným ve smyslu § 188 odst. 1 insolvenčního zákona, nikoliv procesně neúčinným.⁸⁸

V praxi nebývá doplňování nebo oprava přihlášky pohledávky pro věřitele problémem, snad i proto, že insolvenční věřitel musí být ve výzvě k opravě nebo doplnění přihlášky pohledávky řádně poučen. Je tak poučen i o místě, kde doplnění nebo opravu přihlášky pohledávky činí, tj. u insolvenčního soudu. Z odpovědí insolvenčních správců je však zřejmé, že jedním z problémů při doplňování nebo opravě přihlášky pohledávky je právě ono místo podání. Přestože jsou o místě, kde se doplnění nebo opravy dvojmo podávají, věřitelé insolvenčním správcem poučeni, stále velké množství věřitelů zasílá doplnění nebo opravy přihlášek pohledávek přímo insolvenčním správcům. Insolvenční věřitelé zjednodušeně řečeno nesprávně odpovídají tomu, kdo je vyzval. Přitom místem podání je insolvenční soud, aby mohl toto doplňující podání v insolvenčním rejstříku zveřejnit. Až od insolvenčního soudu si insolvenční správce doplnění přihlášky pohledávky vyzvedne. Byly by legitimní úvahy o změnách v tomto ne zcela praktickém systému, kdy však bude třeba posunout dopředu vývoj elektronizace justice a tedy i elektronizace insolvenčních spisů. Pokračování v elektronizaci justice bude zřejmým ulehčením agendy insolvenčním soudům i insolvenčním správcům.

Je povinností insolvenčního správce vyzvat insolvenčního dlužníka, aby se k přihlášeným pohledávkám vyjádřil. Jak správně uvádí Jolana Maršíková, splnění této povinnosti by měl insolvenční správce doložit insolvenčnímu soudu.⁸⁹ V praxi je nejčastější takový postup, že se dlužník vyjádří k přihlášeným pohledávkám přímo v seznamech přihlášených pohledávek, kdy jeho vyjádření přímo v každém seznamu přihlášených pohledávek dlužník podepíše a insolvenční správce si tyto seznamy přihlášených pohledávek ponechá ve spise s každou přihláškou pohledávky. Až následně insolvenční správce vyhotoví konečnou verzi seznamů přihlášených pohledávek pro insolvenční soud tak, aby již na přezkumném jednání bylo insolvenčnímu soudu stanovisko dlužníka známo. Dlužník je tak oprávněn nárok uzнат nebo popřít a to zcela nebo z části.

Při doručování výzvy věřiteli má insolvenční správce postavení soudního doručovatele. Výzvu je třeba při doručování prostřednictvím držitele poštovní licence

⁸⁸ Blíže je uvedeno v odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. října 2008, sp. zn. 1 VSPH 180/2008-P-51-14.

⁸⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 288.

zaslat na doručenkou, příp. může insolvenční správce požádat o doručení insolvenční soud podle § 76 insolvenčního zákona.⁹⁰ Doručenka je nezbytná nejen pro splnění zákonných ustanovení o soudním doručování, ale i pro počítání lhůt insolvenčním správcem s ohledem na 15 ti denní lhůtu pro doplnění nebo opravu přihlášky pohledávky.

Seznam přihlášených pohledávek

Obsahové náležitosti seznamu přihlášených pohledávek jsou stanoveny ustanovením § 11 odst. 1 vyhlášky o jednacím řádu pro insolvenční řízení,⁹¹ kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona. Seznamy přihlášených pohledávek mohou insolvenční správci vést v libovolném provedení, obsahové náležitosti jsou však přesně dány:

a)	označení insolvenčního soudu a spisovou značku, pod níž je insolvenční řízení vedeno
b)	označení dlužníka
c)	označení insolvenčního správce
d)	pořadové číslo přihlášky
e)	den, kdy byla přihláška doručena insolvenčnímu soudu
f)	označení věřitele
g)	údaje pro posouzení důvodu vzniku pohledávky
h)	údaje pro posouzení povahy a celkové výše pohledávky, výše jistiny přihlášené pohledávky a přihlášeného příslušenství
i)	údaje pro posouzení pořadí pohledávky; pokud je přihlášená zajištěná pohledávka, uvede se rovněž důvod a způsob zajištění
j)	údaj o vykonatelnosti pohledávky
k)	vyjádření dlužníka k přihlášené pohledávce
l)	stanovisko insolvenčního správce k přihlášené pohledávce

⁹⁰ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, 2008, s. 242.

⁹¹ ustanovení § 11 odst. 1 vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení, ve znění pozdějších předpisů

Insolvenční věřitel, který byl vyzván k doplnění nebo opravě přihlášky pohledávky podle § 188 odst. 2 insolvenčního zákona a neučinil tak, stává se věřitelem pohledávky, ke které se v insolvenčním řízení nepřihlíží. Takovou pohledávku do seznamu přihlášených pohledávek insolvenční správce nezařazuje. Nezařazuje tam dále pohledávky vyloučené z uspokojení.⁹² Zajištění věřitelé se v seznamu přihlášených pohledávek uvádějí zvlášť, u těchto věřitelů je nezbytné v seznamu přihlášených pohledávek přesně specifikovat věc, právo, pohledávku nebo jinou majetkovou hodnotu, která tvoří předmět zajištění. Vykonatelné pohledávky, stejně jako ty zajištěné, se v seznamu přihlášených pohledávek uvádějí zvlášť.

Kromě stanoviska insolvenčního dlužníka se v seznamu přihlášených pohledávek uvede také stanovisko insolvenčního správce. Insolvenční správce tak v seznamech přihlášených pohledávek uvede, zda pohledávku uznává nebo popírá se specifikací, v jaké výši a z jakého důvodu tak činí.

Účastníci insolvenčního řízení jsou oprávněni nahlédnout u insolvenčního správce do seznamu přihlášených pohledávek, který byl tímto insolvenčním správcem sestaven, ve lhůtě, kterou stanoví insolvenční správce. Totéž platí i ohledně dokladů, na jejichž základě byly seznamy přihlášených pohledávek vyhotoveny. Účastník řízení může do seznamu přihlášených pohledávek nahlédnout i u insolvenčního soudu bezprostředně poté, co jej insolvenční správce soudu předloží.⁹³

Je třeba důkladně zkoumat význam stanoviska dlužníka i insolvenčního správce, když tento bývá často dlužníky zcela opomíjen. Dlužníci často v insolvenčním řízení značnou pozornost jejich stanovisku k seznamu přihlášených pohledávek nevěnují, dokonce často skoro až *automaticky* přihlášené pohledávky v jednotlivých seznamech přihlášených pohledávek uznávají.

Neuvědomují si totiž, že seznam přihlášených pohledávek je exekučním titulem a má povahu veřejné listiny. Seznam přihlášených pohledávek totiž nepředstavuje překážku, která by po skončení insolvenčního řízení bránila projednání pohledávky před soudem. Způsobilst seznamu přihlášených pohledávek být exekučním titulem je vázána na podmínku, že se musí jednat o pohledávku

⁹² Výčet pohledávek, které se neuspokojují v insolvenčním řízení a další pohledávky, o nichž tak stanoví zákon je blíže uveden v § 170 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹³ Pojmové vymezení účastníků insolvenčního řízení blíže specifikuje § 14 tamtéž.

zjištěnou, pohledávka nesmí být dlužníkem popřena a musí dojít ke skončení insolvenčního řízení popřípadě ke zrušení konkurzu.⁹⁴ **Bude - li např. dlužník po zrušení konkurzu namítat, že neměl reálnou možnost pohledávku popřít, poněvadž nebyl řádně předvolán k přezkumnému jednání, je již takováto námitka ve vykonávacím řízení nerozhodná.**

Dlužník má právo každou z pohledávek v seznamu přihlášených pohledávek i bez uvedení důvodu popřít. Jeho popření má význam takový, že tento seznam přihlášených pohledávek již nebude exekučním titulem po skončení insolvenčního řízení. Pouhé popření dlužníkem postačí k tomu, aby se již nemohlo jednat o exekuční titul.

Lze zcela souhlasit s výrokem Jiřiny Kotoučové,⁹⁵ když seznam přihlášených pohledávek do značné míry předurčuje další vývoj celého insolvenčního řízení. Proto je tato fáze insolvenčního řízení velmi důležitá a ve spojení s právem účastníků do seznamu přihlášených pohledávek u insolvenčního správce nahlédnout mohou tak získat značný přehled a utvořit si odhad o dalším vývoji konkrétního insolvenčního řízení. Především z něj lze vyčíst celkový objem přihlášených pohledávek a pohledávek zajištěných věřitelů, z čehož lze učinit alespoň hrubý odhad o pravděpodobnosti uspokojení přihlášené pohledávky v insolvenčním řízení. Dále lze ze seznamu přihlášených pohledávek odhadnout, zda bude insolvenční řízení problematizováno fiktivními či nadhodnocenými pohledávkami a snahou ovlivnit průběh přezkumného jednání a následné schůze věřitelů ve smyslu § 48 odst. 2, § 29 insolvenčního zákona. Lze odhadnout možný průběh hlasování, např. při rozhodování podle § 51 insolvenčního zákona nebo při volbě členů věřitelského výboru a jejich náhradníků, popř. zda budou splněny podmínky pro volbu toliko zástupce věřitelů. Lze si učinit i předběžný závěr o odborné péči insolvenčního správce při přezkoumávání pohledávek a vyhotovení seznamu a předem zvážit eventuální postup podle § 29 insolvenčního zákona. Konečně lze zjistit, zda nebude nutno přihlášenou pohledávku ještě upravit postupem podle § 192 odst. 2 insolvenčního zákona a předejít tak jejímu popření na přezkumném jednání.⁹⁶

⁹⁴ k problematice seznamu přihlášek konkurzních věřitelů jako exekučnímu titulu blíže v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. dubna 2007, sp. zn. 20 Cdo 2479/2006

⁹⁵ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 413.

⁹⁶ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 413.

2.2.2 Přezkumné jednání

Jednou z nejdůležitějších fází insolvenčního řízení je přezkumné jednání, při kterém jedině lze účinně přezkoumat přihlášené pohledávky věřitelů. Jak výstižně k tomu dodává Eva Mlčochová,⁹⁷ v pojetí insolvenčního zákona se jedná o zvláštní druh soudního jednání, na němž se rozhoduje o tom, jaký objem závazků dlužníka bude postaven proti jeho aktivům.

Předmětem přezkumného jednání je posuzování přihlášených pohledávek. Na přezkumném jednání tak dojde ke zjištění nebo popření každé jednotlivé pohledávky. Na přezkumném jednání se však posuzují jen ty pohledávky, které byly přihlášeny do insolvenčního řízení ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o úpadku.⁹⁸ V praxi přezkumné jednání probíhá tak, že na něj donese insolvenční správce seznamy přihlášených pohledávek, ty předloží předsedovi jednočlenného senátu insolvenčního soudu a jednotlivé přezkumné listy se poté procházejí a pohledávky tak jsou před insolvenčním soudem zjištěny nebo popřeny. O přezkumném jednání se pořizuje protokol, jehož součástí jsou seznamy se zapsanými výsledky přezkumného jednání.

O termínu konání přezkumného jednání rozhoduje insolvenční soud, když jsou zákonem dány hranice této lhůty, které závisí na způsobu řešení úpadku dlužníka:

- při konkurzu a reorganizaci – od sedmi dnů do dvou měsíců od uplynutí lhůty pro přihlášení pohledávek
- při oddlužení – mezi 30. a 45. dnem od vydání rozhodnutí o povolení oddlužení s rozhodnutím o úpadku

Termín přezkumného jednání by měl být pečlivě insolvenčními soudci volen, kdy na toto mnozí z nich i mnozí z insolvenčních správců upozorňují. **Při správně zvoleném termínu přezkumného jednání může být proces u insolvenčního soudu značně zrychlen, tj. pro insolvenčního správce, věřitele, dlužníka i insolvenčního soudce zkoncentrován do jednoho termínu.** Správně k tomu uvádí Jiřina Kotoučová, že místem konání přezkumného jednání by měla být vždy jednacím místnost s dostatečnou kapacitou, termín jednání by měl být stanoven s dostatečnou časovou rezervou tak, aby mohly být přezkoumány pokud možno v jediném dni bez přerušení jednání, a tak, aby následně mohla proběhnout schůze věřitelů podle §

⁹⁷ MLČOCHOVÁ, Eva. Postup insolvenčního správce při přezkoumávání pohledávky vzniklé na základě neúčinného úkonu dlužníka. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 26-28.

⁹⁸ Lhůta k přihlášení pohledávek stanovená v rozhodnutí nesmí být kratší 30 dnů a delší 2 měsíců. Je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, činí lhůta k přihlášení pohledávek 30 dnů – blíže § 136 odst. 3,4 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

137 odst. 3 insolvenčního zákona.⁹⁹ Z pohledu soudce se prakticky k určenému termínu prvního přezkumného jednání vyjadřuje Jan Kozák, když podle něj se lze důvodně domnívat, že insolvenční soud bude spojovat konání schůze věřitelů s termínem prvního přezkumného jednání.¹⁰⁰ K výše uvedeným názorům nezbyvá, než přisvědčit, když schůze věřitelů musí proběhnout do dvou měsíců od vydání rozhodnutí o úpadku a současně je třeba první přezkumné jednání nařídit ve lhůtě od 7 dnů do 2 měsíců od konce lhůty pro přihlašování pohledávek. I z praxe advokátů a insolvenčních správců vyplývá, že se v naprosté většině případů koná první schůze věřitelů hned po prvním přezkumném jednání tentýž den.

Zásadní význam je shledáván v účasti dlužníka, který podal návrh na povolení oddlužení. Jeho neúčast na schůzi věřitelů (nejčastěji konané bezprostředně po přezkumném jednání) může mít v konečném důsledku až ten následek, že by insolvenční soud měl za to, že návrh na povolení oddlužení byl vzat dlužníkem zpět ve smyslu § 399 odst. 2 insolvenčního zákona. Tento následek by nastal v okamžiku, když by se dlužník na schůzi věřitelů nedostavil bez řádné a včasné omluvy. Pro dlužníka je účast na přezkumném jednání velmi vhodná, když tam může přihlášky věřitelů popřít.¹⁰¹

Je třeba si uvědomit, že úkon insolvenčního správce spočívající v uznání či zjištění přihlášených pohledávek při přezkumném jednání nepodléhá přezkoumání soudem ve správním soudnictví, neboť se nejedná o rozhodnutí správního orgánu vydané v oblasti veřejné správy ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního.

Žalobu podanou proti tomuto úkonu insolvenčního správce soud podle § 46 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního odmítne.¹⁰² Bylo dokonce nezbytné insolvenčním soudem potvrdit a jednoznačně vyvrátit nesprávné úvahy o možném napadání úkonů insolvenčního správce ve správním soudnictví. K upřesnění podmínek lze připomenout právo ochrany správním soudem slovy Vladimíra Sládečka. Pokud účastník nedosáhl pro něj příznivého rozhodnutí za použití právních

⁹⁹ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 415.

¹⁰⁰ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. Praha: ASPI, 2008, s. 245.

¹⁰¹ Při reorganizaci k popěrnému právu obdobně jak v předcházejícím, fikce zpětvzetí návrhu se však uplatní jen u oddlužení.

¹⁰² blíže v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. října 2009, čj. 9 Ca 159/2009-29, a v nálezu Ústavního soudu ze dne 25. června 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01

prostředků v rámci řízení správního, lze se obrátit na správní soud, tj. příslušný soud krajský (rozhoduje zvláštní senát nebo samosoudce).¹⁰³

Úkon insolvenčního správce zcela jistě není rozhodnutím ve správním řízení.

2.2.3 Popření přihlášených pohledávek

Nositelé popěrného práva v současné právní úpravě podle § 192 odst. 1 insolvenčního zákona jsou:

- **insolvenční správce,**
- **dlužník**
- **a s účinností od 31. března 2011 i přihlášení věřitelé.**

Výše uvedené subjekty insolvenčního řízení mohou popírat pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek podle § 193 až § 195 insolvenčního zákona. V popěrném právu prošla právní úprava značnými změnami, když s účinností od 31. března 2011 je popěrné právo přiznáno i přihlášeným věřitelům. Slovy Jana Kozáka bylo za účinnosti insolvenčního zákona do 31. března 2011 právo věřitelů vyjádřit se k insolvenčním přihláškám ostatních insolvenčních věřitelů *vtěleno* do osoby insolvenčního správce.¹⁰⁴ Proces a zákonné náležitosti popěrného úkonu jsou však u výše uvedených subjektů různé. Insolvenční správce a přihlášení věřitelé mají mantinely popěrných úkonů určeny extenzívním způsobem, když oba tyto subjekty insolvenčního řízení mohou svoje uznávací a popěrná stanoviska v insolvenčním řízení měnit. Jejich definitivní rozhodnutí tak mohou učinit s konečnou platností třeba až na přezkumném jednání. Přihlášeným věřitelům je tento prostor značně zúžen, kdy tito mohou popěrný úkon učinit nejpozději ve lhůtě 3 dny přede dnem konání přezkumného jednání.¹⁰⁵ Správně však k subjektu popírajícímu přihlášenou pohledávku uvádí Jolana Maršíková, když po uplynutí této lhůty by mohl změnit své stanovisko již pouze ve prospěch nositele popěrné pohledávky tak, že by své popření

¹⁰³ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 420.

¹⁰⁴ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. Praha: ASPI, 2008, s. 246.

¹⁰⁵ Věřitel je oprávněn písemně popířit pohledávku jiného insolvenčního věřitele. Popření pohledávky musí mít stejné náležitosti jako žaloba podle občanského soudního řádu a musí z něj být patrné, zda se popírá pravost, výše nebo pořadí pohledávky. Popření pohledávky lze učinit pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis. Podobu formuláře zveřejní Ministerstvo spravedlnosti způsobem umožňujícím dálkový přístup; tato služba nesmí být zpoplatněna.

nebo jeho část vzal zpět. Zpětvzetí popření je účinné pouze v případě, kdy se ještě podle ustanovení insolvenčního zákona k popřené přihlášce přihlíží.¹⁰⁶

Popření přihlášené pohledávky věřitelem, které insolvenční soud neodmítl ve smyslu § 200 odst. 5 insolvenčního zákona, je třeba chápat jako žalobu se všemi jejími náležitostmi. **Popření přihlášené pohledávky se činí na předepsaném formuláři a musí splňovat:**

- **obecné náležitosti podání uvedené v § 42 odst. 4 občanského soudního řádu**, tj. musí být z podání patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno,
- **náležitosti návrhu na zahájení řízení podle § 79 odst. 1 a 2 občanského soudního řádu**, tj. obsahovat jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrné, čeho se navrhovatel domáhá. Ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů musí návrh dále obsahovat identifikační číslo právnické osoby, identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem, popřípadě další údaje potřebné k identifikaci účastníků řízení.

Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že **v popření přihlášené pohledávky musí věřitel vylíčit i rozhodující skutečnosti a označit důkazy.** Z vyjádření soudců insolvenčních soudů je zřejmé, že často věřitelé nepovažují popření pohledávky jiného věřitele za žalobu ve smyslu § 79 občanského soudního řádu. Někteří věřitelé tak neuvádějí některé rozhodující skutečnosti nebo neoznačují důkazy k jejich prokázání. Na základě výše uvedeného lze dále dovodit, že insolvenční věřitel by měl v tomto popěrném úkonu uvést i petit, tj. čeho se domáhá. Žalobní žádání v popření přihlášené pohledávky podle sdělení soudců insolvenčních soudů insolvenční věřitelé většinou neuvádějí. K problematice petitu se insolvenční soudy vyjadřují v jejich rozhodnutích. Ze samotného úkonu popření přihlášené pohledávky je přeci zřejmé, co insolvenční věřitel, který činí tento popěrný úkon, v insolvenčním řízení žádá. Proto nemusí být takový popěrný úkon insolvenčního věřitele, který žalobní žádání neobsahuje, považován za neúplný. Podle názoru

¹⁰⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 294.

odborníků ani není třeba k doplnění petitu věřitele vyzývat. Některá rozhodnutí insolvenčních soudů však výzvu k opravě nebo doplnění v případě absence petitu připouští, když uvádí:

Považuje - li se popření učiněné na předepsaném formuláři ve smyslu § 200 odst. 5 insolvenčního zákona za žalobu, kterou věřitel uplatnil u insolvenčního soudu své popření vůči věřiteli, jenž pohledávku přihlásil, není vadou takové žaloby způsobující její neprojednatelnost to, že formulář neobsahuje žalobní petit; k případné opravě nebo doplnění žaloby se použije přiměřeně podle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona postup podle § 43 občanského soudního řádu.¹⁰⁷

Přesto však na základě výše uvedeného lze učinit závěr, že žalobní žádání, tj. petit, není třeba v popření přihlášené pohledávky uvádět.

Nejvýznamnějším nositelem popěrného práva ve všech způsobech řešení úpadku je insolvenční správce. Podstatné je uvědomit si procesní postavení subjektů insolvenčního řízení v situaci, kdy popře insolvenční dlužník v oddlužení nebo reorganizaci nevykonatelnou pohledávku. Věřitel této pohledávky totiž může podat žalobu jen přímo proti insolvenčnímu dlužníkovi. Obtížnou situaci pro obranu bude mít insolvenční dlužník, když věřitel pohledávky doloží její oprávněnost krom veškerých skutečností a listin prokazujících vznik pohledávky i veřejnou listinou potvrzující jeho nárok, tj. rozhodnutím soudu nebo jiného státního orgánu opatřeným doložkou o nabytí právní moci a vykonatelnosti. Dlužníková liberace, tj. zproštění odpovědnosti za úhradu pohledávky, by tak mohla spočívat jen v důvodech, pro které lze zastavit výkon rozhodnutí nebo exekuci. Takovým důvodem je typicky zánik nebo promlčení pohledávky.

Popření pravosti pohledávky

Popření pravosti pohledávky je velmi zajímavé téma i z hlediska budoucího vývoje insolvenčního práva. Hovoříme zde totiž o odpovědnosti insolvenčního věřitele, který přihlásí pohledávku, kdy však bude následně na základě popěrného úkonu insolvenčního správce, insolvenčního dlužníka nebo jiného insolvenčního věřitele zjištěno, že pohledávka nevznikla, zanikla nebo se promlčela. I v posledním jmenovaném případě totiž bude pohledávka sporná zcela, tj. ze sta procent. Pro věřitele této pohledávky to může mít v případě, že takováto pohledávka nebude ani

¹⁰⁷ blíže v odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. července 2012, sp. zn. 101 VSPH 239/2011-28

následně zjištěna,¹⁰⁸ důsledek odpovědnosti za takto uplatněný nárok v insolvenčním řízení. O odpovědnosti insolvenčního věřitele za takto uplatněný nárok rozhoduje insolvenční soud, kdy tomuto věřiteli může uložit, aby přihlášenou částku zaplatil ve prospěch majetkové podstaty a to dokonce v plné výši.¹⁰⁹ Celá tato odpovědnost je zajištěna i pro případ, že nebude možno od tohoto insolvenčního věřitele plnění do majetkové podstaty získat, když podle ustanovení § 181 insolvenčního zákona osoby, které přihlášku pohledávky podepsaly, ručí za splnění povinnosti zaplatit částku podle § 178 nebo § 179 insolvenčního zákona společně a nerozdílně s přihlášeným věřitelem; v případě, že jde o zástupce na základě plné moci, však za splnění této povinnosti ručí osoby, které zástupce k takovému úkonu zmocnily.

Výše uvedená odpovědnost se zdá být velmi přísnou, kdy však svůj praktický význam má značný. Věřitelé jsou totiž nuceni zvážit, zda do insolvenčního řízení přihlášku pohledávky podat či nikoliv. Jsou tak nuceni prověřit důkladně oprávněnost svého nároku a až v okamžiku, kdy budou o nároku přesvědčeni, jej v insolvenčním řízení uplatnit. Z odpovědí insolvenčních správců je zřejmé, že insolvenční soudy zatím práva na uložení sankce insolvenčním věřitelům s neoprávněným nárokem příliš nevyužívají. Další vývoj však zřejmě ukáže, že uplatňování neoprávněných nároků může znamenat značné důsledky pro jejich věřitele. Z odpovědí advokátů na tuto problematiku vyvstává zásadní otázka, jak naložit s odpovědností advokáta v případě, že bude zastupovat klienta s takovým neoprávněným nárokem. Může totiž nastat situace, kdy nárok bude zcela zřejmě neoprávněný. Advokát by měl za takové situace klienta upozornit na možnou odpovědnost v podobě sankce uložené insolvenčním soudem. Takové upozornění klienta advokátem se jeví jako dostatečné. Mohou však nastat situace, kdy z listin i pokynů klienta bude nárok zřejmě skutečný, klientem zamlčená skutečnost (např. o vrácení plnění dlužníkem) však způsobí, že tento nárok bude neopodstatněný z důvodu, že zanikl. Bylo by otázkou, jak by byl tento následný spor řešen. Možnou obranou advokáta je

¹⁰⁸ jestliže insolvenční správce nebo přihlášený věřitel, který ji popřel, vezme své popření zpět, nebo jestliže o jejím zjištění rozhodne insolvenční soud – blíže srovnej § 201 odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁹ Věřiteli, který takovou pohledávku v insolvenčním řízení přihlásil, může insolvenční soud na návrh insolvenčního správce uložit, aby ve prospěch majetkové podstaty zaplatil částku, kterou určí se zřetelem ke všem okolnostem přihlášení a přezkoumání pohledávky, nejvýše však částku, o kterou přihlášená pohledávka převýšila rozsah, ve kterém byla zjištěna; jde o incidenční spor.

stavovský předpis, když pravdivost nebo úplnost skutkových informací poskytnutých klientem není advokát oprávněn bez jeho souhlasu ověřovat.¹¹⁰

Odovědnost za uplatňování neoprávněného nároku v insolvenčním řízení je zcela legitimním právním institutem. Je však třeba ve světle budoucí právní úpravy insolvenčního práva zvážit, zda z této odpovědnosti nebude vhodné vyloučit promlčené nároky. U pohledávek, které nevznikly nebo zanikly, musí si být věřitel těchto skutečností vědom. U promlčení nároku však již tato skutečnost není na jisto postavena. Dále je třeba vzít v úvahu i to, že přestože je závazek promlčený, trvá nadále i jako naturální obligace. Zde by zásadně neměl insolvenční soud vstupovat do vztahu mezi věřitelem a dlužníkem, stejně také insolvenční správce. Rozhodování o námitce promlčeného dluhu nebo jeho uznání by mělo zůstat pouze a jen ve sféře dlužníka a věřitele. **Toto však není v souladu s poslední judikaturou Nejvyššího soudu, kterého směřování v problematice postavení a role insolvenčního správce podle názoru autora není správná.**

Popření výše a pořadí pohledávky

Popření výše přihlášené pohledávky přichází v úvahu tehdy, když subjekt, který popěrný úkon činí, tj. věřitel, insolvenční správce nebo dlužník, nemá pochyb o pravosti pohledávky jako takové, nicméně nesouhlasí s její výší. Tento postup znamená, že přihlášenou pohledávku z části uznává a z části nikoliv. V tomto popěrném úkonu musí tak zejména uvést, v jaké části pohledávku popírá. Jak správně dovozuje Jan Kozák, **popěrný úkon výše pohledávky má dvě na sobě závislé části:**

- a) vymezení částky, jejíž existenci popírající subjekt zpochybňuje**
- b) a určení částky, která by měla být, podle názoru popírajícího subjektu, v přihlášce uvedena,**

¹¹⁰ Čl. 6 odst. 3 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění usnesení sněmu č. 3/1999 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2003 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 8/2004 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/2005 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/2006 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 12/2006 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/2008 Věstníku a usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2010 Věstníku, a ve znění redakčního sdělení o opravě tiskových chyb, oznámeného v částce 3/2003 Věstníku

s tím, že nebude – li popření výše přihlášené pohledávky obsahovat obě tato stanoviska, musí insolvenční soud označit popěrný úkon jako nicotný a dále k němu nepřihlížet.¹¹¹

Proto pokud dojde k popření výše přihlášené pohledávky, vede se incidenční spor jen ohledně popřené části přihlášené pohledávky. Ve zbytku je tato pohledávka zjištěna. Insolvenční věřitel, který přihlašuje pohledávku do insolvenčního řízení, musí výši pohledávky v přihlášce uvést přesně. Pokud by byla výsledkem incidenčního sporu pohledávka zjištěna v částce nižší než 50 procent původně přihlášené pohledávky, nepřihlíželo by se ke zbývající zjištěné části pohledávky. Tato situace může vygradovat až v sankci uloženou insolvenčním soudem věřiteli ve prospěch majetkové podstaty a to až do výše, o kterou byla přihlášená pohledávka vyšší než její zjištěná část. V této situaci je možno uplatnit i institut ručitelství osob, které za věřitele podepsaly přihlášku pohledávky.¹¹²

Pořadí přihlášené pohledávky, tj. pořadí, ve kterém bude pohledávka uspokojena, mohou opět popírat insolvenční správce, insolvenční dlužník nebo insolvenční věřitel. V popření pořadí se musí popírající subjekt zejména dovolávat skutečností, pro které má popíraná pohledávka méně výhodné (horší) pořadí, než ve kterém byla přihlášena. Popírající subjekt tak může namítat zejména neplatnost zajištění nebo jeho část a dále i pořadí zajištění, kdy je rozhodující okamžik vzniku zajištění.

Při popírání pořadí i výše přihlášené pohledávky je třeba popírajícím subjektem pečlivě zvážit veškeré možné situace, které mohou nastat po učinění popěrného úkonu. Když se insolvenční věřitel rozhodne popěrný úkon provést, často tak činí z více důvodů, kterými tvrdí popření pravosti, výše i pořadí. V případě následného zjištění pravosti, ale nezjištěného pořadí tak bude mít úspěch alespoň částečný. Nedoporučuje se tak při popěrném důvodu namítat například pouze pravost, avšak zároveň nepopřít pořadí a výši. K tomuto postupu ostatně vybízí i judikatura Nejvyššího soudu, když uvádí, že popře – li dlužník (ve vyrovnání vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání) pouze pravost nevykonatelné

¹¹¹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, 2008, s. 249.

¹¹² Osoby, které přihlášku pohledávky podepsaly, ručí za splnění povinnosti zaplatit částku společně a nerozdílně s přihlášeným věřitelem; v případě, že jde o zástupce na základě plné moci, však za splnění této povinnosti ručí osoby, které zástupce k takovému úkonu zmocnily - ručení osob spolupodepisujících přihlášku, blíže § 178, § 179 a § 181 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

pohledávky proto, že je promlčena, a vyjde - li v řízení o žalobě, kterou se vyrovnací věřitel domáhá určení pravosti takové pohledávky, najevo, že pohledávka je promlčena jen zčásti, nebrání skutečnost, že nebyla popřena i výše pohledávky, soudu v tom, aby v příslušném rozsahu žalobu zčásti zamítl.¹¹³

Popření pořadí přihlášené pohledávky se tak týká zejména zajištění pohledávky, kdy popírající subjekt buď popírá zajištění jako takové nebo jen pořadí této zajištěné pohledávky. Typickým příkladem je situace, kdy dva věřitelé uplatňují zajištění ke stejnému předmětu zajištění, kdy však rozhodným bude srovnání tzv. okamžiků vzniku zajištění. Lze slovy Jolany Maršíkové shrnout, že popření pohledávky co do výše je vymezeno v souladu s dosavadní judikaturou tak, že jde o námitky směřující proti tomu, že:

- a) přihlášená pohledávka má být uspokojena v horším pořadí, než v pořadí uplatněném v přihlášce; týká se zejména zajištěných pohledávek, u nichž je pro pořadí jejich uspokojení rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, nebo
- b) je – li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, tj. že se popírá existence zajištění s tím, že

popírá – li insolvenční správce, insolvenční dlužník nebo insolvenční věřitel pořadí pohledávky, musí současně uvést, v jakém pořadí by měla být pohledávka uspokojena (např. tak, že pohledávka by neměla být uspokojena ze svého zajištění jako první v pořadí, ale až jako druhá). Je - li popřena existence uplatněného zajištění, je zřejmé, že jde o pohledávku (co do pořadí) nezajištěnou.¹¹⁴

Účinky popření pohledávky

Zákonodárce poměrně přesně a striktně v ustanovení § 196 odst. 1 insolvenčního zákona stanovil, že popření výše pohledávky nemá vliv na její pořadí a popření pořadí pohledávky nemá vliv na pravost nebo výši pohledávky. Tyto jednotlivé vlastnosti pohledávky je tak nezbytné chápat jako oddělené vlastnosti, které se nikterak nedoplňují, nezastupují a nenahrazují – jsou tedy na sobě zcela nezávislémi. Proto je z pohledu subjektu, který se rozhodne popěrný úkon učinit, dobré zvážit, proti které vlastnosti přihlášené pohledávky bude tento úkon směřovat a

¹¹³ blíže z odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2012, sp. zn. 29 Cdo 4268/2010

¹¹⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 299.

zda je to jediná vlastnost, kterou chce napadnout. Napadá – li tak insolvenční věřitel pravost přihlášené pohledávky, musí připustit, že v incidenčním sporu nemusí uspět. **Logickým postupem tedy tento věřitel dojde u tzv. sporných pohledávek k závěru, že když popírá pravost, bude lepší popřít i výši a pořadí.** Pokud by totiž napadl jen pravost, bude insolvenčním soudem v incidenčním sporu řešena jen a pouze pravost. Bude – li pak pravost naznána, pak platí, že další vlastnosti pohledávky, tj. výše a pořadí, jsou zjištěny v přihlášené výši. Z vyjádření advokátů tak jednoznačně vyplývá, že činí – li subjekt popěrný úkon, bude z procesní opatrnosti lepší v závislosti na konkrétní situaci popírat raději více vlastností přihlášené pohledávky.

Z výše uvedeného lze tímto učinit závěr, že přistoupí – li subjekt k popěrnému úkonu, je zcela legitimní popřít rovnou všechny vlastnosti pohledávky, když odpovědnost za popěrný úkon s počtem dílčích popíraných vlastností se již nenavýšuje.

Ostatně jak již uvedl dříve Jan Kozák, v zájmu právní jistoty je vhodné při popření pravosti pohledávky popřít také její výši.¹¹⁵

Účinky popření přihlášené pohledávky uvedené v ustanovení § 196 odst. 2 insolvenčního zákona se vztahují zejména k následující situaci. Věřitel uplatní nárok, který nemá za dlužníkem, protože jeho nárok má za osobou od dlužníka odlišnou, ale předmět, který tvoří zajištění pohledávky za třetí osobou, je dlužníkovým majetkem, tj. součástí majetkové podstaty dlužníka. Tento věřitel se totiž může uspokojit jen a pouze z majetku, který je předmětem zajištění. Pokud by bylo popřeno pořadí přihlášené pohledávky a v incidenčním sporu by věřitel takto popřené pohledávky neuspěl, jeho účast v insolvenčním řízení by již skončila. V tomto případě tedy nebude třeba popírat i pravost přihlášené pohledávky, kdy ta nemusí být ani přezkoumávána. Bude – li totiž najisto postaveno, že pohledávka je uplatněna jako zajištěná neoprávněně, nelze ji již jako nezajištěnou z žádného majetku dlužníka uspokojit. Proto v tomto případě výše uvedené neplatí, pokud se do insolvenčního řízení přihlásí s pohledávkou věřitel, který má pohledávku za osobou odlišnou od insolvenčního dlužníka a tvrdí její zajištění majetkem dlužníka. V případě sporného nároku postačí popírat jen jeho pořadí. Je dobré dodat, že zajištění je vhodnější

¹¹⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, 2008, s. 250.

popřít celé, když ve zbytku by toto zajištění mohlo být insolvenčním soudem bez dalšího zjištěno.

Na základě výše uvedeného lze shrnout, že subjekt popírající pohledávku věřitele nikoliv za dlužníkem, ale zajištěnou majetkem dlužníka, je nadbytečné popírat v jiných vlastnostech, než do jejího pořadí (zajištění).

Incidenční žaloby

Další možný postup insolvenčního věřitele, jehož pohledávka byla popřena, závisí na vlastnosti jeho pohledávky, přesněji na vlastnosti, se kterou byla do insolvenčního řízení přihlášena.

Věřitelé, kterých **nevykonatelné pohledávky** byly popřeny a s tímto popřením nesouhlasí, mohou podat žalobu na určení k insolvenčnímu soudu, kdy se jedná se o tzv. incidenční spory, kterými jsou:

- a) spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek,
- b) spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle § 225 odst. 5 insolvenčního zákona,
- c) spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela,
- d) spory na základě odpůrčí žaloby,
- e) spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem,
- f) další spory, které zákon označí jako spory incidenční.

Věřitel popřené nevykonatelné pohledávky má poměrně dlouhou zákonnou lhůtu na žalobu, kdy ji musí podat insolvenčnímu soudu do 30 ti dnů od přezkumného jednání s tím, že tato lhůta neskončí dříve než uplynutím 15 ti dnů od doručení vyrozumění. Jestliže nebyl věřitel, jehož nevykonatelná přihláška pohledávky byla na přezkumném jednání popřena, tomuto přezkumnému jednání přítomen, musí být o popření insolvenčním správcem vyrozuměn. K institutu vyrozumění se často vyslovují ve svých rozhodnutích insolvenční soudy, když jejich bohatá rozhodovací praxe je v tomto směru poměrně jednotná. **Zmeškání lhůty k podání žaloby o určení pravosti pohledávky popřené insolvenčním správcem je důvodem k vydání rozhodnutí o odmítnutí přihlášky ve smyslu ustanovení § 185 insolvenčního zákona. Pro závěr, že se přihlášenému věřiteli, jehož nevykonatelná pohledávka byla při přezkumném jednání, jehož se zúčastnil, účinně popřena**

co do pravosti, výše nebo pořadí, dostalo již při tomto jednání poučení, jak má dále postupovat v insolvenčním řízení, není významné, jestli mu příslušné poučení poskytl insolvenční soud nebo insolvenční správce.¹¹⁶

Na základě rozhodovací praxe insolvenčních soudů lze dovodit, že je – li věřitel, kterého nevykonatelná přihláška pohledávky byla na přezkumném jednání popřena, tomuto přezkumnému jednání přítomen, pak musí pečlivě dbát uvědomění si svých práv, když veškerá poučení mu mohou být dána jen stručně na tomto přezkumném jednání. Z vyjádření mnohých advokátů plyne, že věřitelé často chybují, když se v insolvenčním řízení nenechají právně zastoupit. Přitom vzhledem k důsledkům, ke kterým chybně vedené přihlašování může mnohdy vést, jsou vynaložené náklady na právní pomoc téměř zanedbatelné. Věřitel, který tak bude účasten přezkumného jednání a následně bude tvrdit, že poučen nebyl, tak nebude úspěšný. Insolvenční soudy poučení uvádí obvykle velmi stručně, do protokolu jej uvedou, nicméně nikterak ho nezdůrazňují.

Lze shrnout, že přihlašuje – li si věřitel pohledávku, je dobré se zastoupit advokátem. Nejpozději je dobré nechat se právně zastoupit v situaci, kdy proti nároku věřitele je již vznesen popěrný úkon.

Nejvyšší soud sice vyslovil, že písemné vyrozumění ve smyslu ustanovení § 197 odst. 2 insolvenčního zákona, splňující náležitosti vymezené vyhláškou č. 311/2007 Sb., musí insolvenční správce zaslat nejen těm věřitelům popřené nevykonatelné pohledávky, kteří se přezkumného jednání nezúčastnili, nýbrž i těm věřitelům popřené nevykonatelné pohledávky, kterým se - ač byli přítomni - náležitého poučení při přezkumném jednání nedostalo,¹¹⁷ nicméně z praxe lze tento judikát shledat již téměř nadbytečným, kdy se s touto situací vzhledem k automatizaci procesu přezkumného jednání a profesionalizaci insolvenčních soudců již setkat téměř nelze. Naopak prověřitelské a velice využitelné v praxi lze shledat usnesení Vrchního soudu v Praze, kdy zejména z jeho odůvodnění lze dovodit výklad běhu lhůty pro podání určovací žaloby v případě popření nevykonatelné pohledávky. Vrchní soud v Praze v tomto smyslu sdělil, že lhůta 30 dnů počítaná od přezkumného jednání pro podání určovací žaloby ohledně popřené nevykonatelné pohledávky podle § 198 insolvenčního zákona nemůže být věřiteli, jenž se přezkumného jednání nezúčastnil, zkrácena v důsledku brzkého doručení vyrozumění podle § 197 odst. 2

¹¹⁶ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2011, sp. zn. 29 NSČR 42/2010

¹¹⁷ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. ledna 2011, sp. zn. 29 Cdo 3582/2010

insolvenčního zákona.¹¹⁸ Toto rozhodnutí insolvenčního soudu určuje, že pro účinné popření je třeba vyčkat patnáctidenní lhůty po doručení vyrozumění. Ve shodě s rozhodnutím výše uvedeným rozhodoval Vrchní soud v Praze již dříve, když v právní větě a v odůvodnění sdělil stanovisko, že ustanovení § 178, § 185 a § 198 odst. 1 insolvenčního zákona se aplikují jednotlivě na každou přihlášenou pohledávku a nikoliv na přihlášky pohledávek jako celek. A to ani v případě, když insolvenční věřitel dva samostatné nároky nesprávně přihlásil jako nárok jediný.¹¹⁹

Je třeba si uvědomit, že možnost popřít vykonatelnost přihlášené pohledávky není zcela eliminována doložením vykonatelného titulu, tj. pravomocného rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu, byť i včetně doložky o nabytí právní moci a vykonatelnosti. Vykonatelný titul by sice byl jistým exekučním titulem, když exekutor by již další skutečnosti nepřezkoumával a exekuční příkaz by na základě rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu opatřeného doložkou o nabytí právní moci a vykonatelnosti bezesporu vydal. V insolvenčním řízení je však třeba insolvenčním správcem posuzovat i další insolvenčním věřitelem uvedené skutečnosti a teprve až na základě jejich prozkoumání se o popření nebo nepopření vykonatelné pohledávky rozhodnout. Tímto *dodatečným* přezkumem vykonatelných pohledávek mohou být chráněny nejen oprávněné zájmy dlužníka, ale zejména také ostatních insolvenčních věřitelů.

Výše uvedený názor zastávají i mnozí odborníci z praxe, kdy např. z článku Oldřicha Řeháčka a Milana Vrby je zřejmé, že *síla* vykonatelných pohledávek uplatněných v insolvenčním řízení není neomezená. Naopak insolvenční zákon je na straně insolvenčních správců, kterým umožňuje bez větších obtíží zpochybnit velkou část vykonatelných pohledávek, o jejichž existenci nejsou přesvědčeni, a tím dostát v této souvislosti zákonem jim stanovené povinnosti odborné péče, o jejímž naplňování je v praxi začasť důvodná pochybnost. Stejně tak přihlášeným věřitelům insolvenční zákon nabízí účinné prostředky, jak dosáhnout vyššího uspokojení svých pohledávek cestou popření pohledávek jiných věřitelů, třebaže se tyto již opírají o exekuční titul.¹²⁰

Zejména je tak třeba znovu insolvenčním správcem přezkoumávat rozsudky pro zmeškání vydané podle § 153b občanského soudního řádu, když

¹¹⁸ usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. května 2012, sp. zn. 1 VSPH 591/212-P2-7

¹¹⁹ usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. září 2011, sp. zn. 1 VSPH 788/2011-P2-10

¹²⁰ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. K možnosti zpochybnění vykonatelných pohledávek v insolvenčním řízení. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 587.

jejich příliš formalistické vynesení ve spojení s institutem uložení při doručování do vlastních rukou se nemusí nutně zakládat na relevantních skutečnostech. Dále se zkoumá nejčastěji u rozhodčích nálezů také pravomoc rozhodců, kdy vzhledem k vývoji soudní judikatury je třeba zpochybnit zejména rozhodčí nálezy, které nebyly vydány rozhodci přímo určenými, ale rozhodci na základě výběru. O tomto svědčí již praxi známý právní názor Nejvyššího soudu ČR.¹²¹ Jestliže rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, ale v této souvislosti pouze odkazuje na *rozhodčí řád* vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 občanského zákoníku pro rozpor se zákonem. Rozhodci dále často opomíjejí přiměřené použití občanského soudního řádu,¹²² když i toto by měl brát insolvenční správce v úvahu. Zejména pak, když je stranou dlužník - fyzická osoba jako spotřebitel. K ochraně spotřebitele v souvislosti s insolvenčním právem je vhodné uvést, že primárním chráněným zájmem podle zákona o spotřebitelském úvěru¹²³ je také ochrana spotřebitele před neodpovědným poskytnutím úvěru, které by vedlo k jeho insolvenci se všemi negativními následky, a to jak ekonomickými v podobě ztráty majetku, tak společenskými v podobě společenské stigmatizace.¹²⁴ Za zneužití tržní moci se však nebude považovat zastavení dodávek pro špatnou platební morálku nebo insolvenci kupujícího (spotřebitele).¹²⁵

Na základě výše uvedeného lze shrnout, že zejména u vykonatelných pohledávek doložených rozhodčími nálezy bude třeba věnovat náležitou péči přezkumu takových pohledávek insolvenčním správcem.

Insolvenční správce má v popírání vykonatelných pohledávek zcela zásadní roli, když v případě popření vykonatelnosti přihlášené pohledávky insolvenčním správcem nezbyde věřiteli než dovolat se vykonatelnosti v režimu § 198 odst. 1

¹²¹ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010

¹²² Z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2011, sp. zn. 32 Cdo 3299/2009 je zřejmé, že rozhodčí řízení nepodléhá úpravě obsažené v občanském soudním řádu přímo, ale přiměřeně; jeho jednotlivá ustanovení nelze použít v rozhodčím řízení mechanicky. Výraz *přiměřeně* znamená, že je při aplikaci občanského soudního řádu především třeba zohlednit obecné zásady, na nichž stojí české rozhodčí řízení.

¹²³ zákon č. 145/2010 Sb., zákon o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁴ WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 100.

¹²⁵ BEJČEK, Josef. K zákonu o ochraně hospodářské soutěže po prvním roce jeho účinnosti. *Právní rozhledy*, 2012, č. 10, s. 471.

insolvenčního zákona, tj. věřitel bude muset podat žalobu na určení vůči insolvenčnímu správci.

Při popření vykonatelnosti musí insolvenční správce dodržet specificky určený postup. Nestačí tak jen vykonatelnost pohledávky věřitele na přezkumném jednání popřít. Insolvenční správce bude muset dále podat na věřitele, jehož pohledávky vykonatelnost popřel, určovací žalobu k insolvenčnímu soudu. Takto musí učinit ve lhůtě 30 dní od učinění popěrného úkonu, když se jedná o lhůtu hmotněprávní. Za insolvenční soud je třeba považovat pro účely podání žaloby jen místně příslušný insolvenční soud, který vede konkrétní insolvenční řízení. Nelze tak žalobu na určení podat k jinému soudu, byť k insolvenčnímu v jiných věcech. Uplatní se zde tedy přísná nejen věcná, ale i místní příslušnost a hmotněprávní lhůta s tím negativním důsledkem, že není – li ve lhůtě insolvenčním správcem věřitel určovací žalobou žalován, nelze se již věcí samou insolvenčním soudem zabývat a tuto žalobu nezbyde než insolvenčním soudem odmítnout. **Pro popěrný úkon a následnou určovací žalobu jsou vyžadovány poměrně přesné zákonné náležitosti, kdy insolvenční správci mohou v určovací žalobě po popření vykonatelnosti tvrdit jen ty skutečnosti, které dlužník nebo jeho právní předchůdce neuvedl v řízení, na základě jehož vykonatelný titul vznikl, a zároveň se insolvenční správce nemůže dovolávat potřeby jiného právního hodnocení věci.**

Výše uvedené náležitosti určovací žaloby, která následuje po popěrném úkonu ve vztahu k vykonatelnosti přihlášené pohledávky, jsou shledávány zejména advokáty, tj. zejména zástupci věřitelů, za velmi praktické. Stejný právní názor zastávají většinou i soudci insolvenčních soudů. Neuvádění týchž skutečností a nedomáhání se jiného právního hodnocení se tak odborníky považuje bezesporu za spravedlivé.

Zásadu ne bis in idem¹²⁶ je třeba ve vztahu k určovací žalobě k popření vykonatelnosti pohledávky insolvenčním správcem ctít.

Popření pohledávky přihlášeným věřitelem

Právo k popření pohledávky přihlášeným věřitelem je v právní úpravě insolvenčního zákona poměrně nově¹²⁷ upraveno v ustanovení § 200 insolvenčního

¹²⁶ Ne bis in idem je právní princip (ne dvakrát o tomtéž). K tomuto principu se vztahují dvě procesní podmínky a to podmínka litispendence (v 1. p. lis pendens - spočívající spor) a podmínka rei iudicatae, v 1. p. res iudicata.

zákona. Shodně jako insolvenční dlužník nebo insolvenční správce musí i přihlášený věřitel v obsahu popěrného úkonu konkrétně uvést, kterou vlastnost přihlášené pohledávky popírá, tj. pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky. **Opět lze doporučit, aby věřitel, který se rozhodne tento popěrný úkon učinit, napadal nejen pravost, ale i výši nebo pořadí, tj. napadal kombinace těchto vlastností přihlášené pohledávky.** Přihlášený věřitel tak na rozdíl od insolvenčního správce nebo dlužníka musí učinit popěrný úkon na předepsaném formuláři a ten doručit insolvenčnímu soudu nejpozději 3 pracovní dny před termínem přezkumného jednání, když při nedodržení zákonné lhůty se k popěrnému úkonu nepřihlíží. U popěrného úkonu přihlášeného věřitele se uplatní koncentrační princip, kdy důvody popření lze měnit jen do uplynutí lhůty pro učinění popěrného úkonu. Nepřihlíží se totiž k takovému popěrnému úkonu, který byl učiněn po lhůtě nebo vadně. O této skutečnosti vydá insolvenční soud do skončení přezkumného jednání usnesení, které doručí insolvenčnímu věřiteli, který učinil popěrný úkon, věřiteli popřené pohledávky, insolvenčnímu dlužníku a insolvenčnímu správci. Speciální a logická je právní úprava subjektu s právem odvolání proti tomuto usnesení insolvenčního soudu, kdy ho může podat jen insolvenční věřitel, který popěrný úkon učinil. **Nevydá – li insolvenční soud do skončení přezkumného jednání usnesení o tom, že se k popěrnému úkonu insolvenčního věřitele nepřihlíží, považuje se tento popěrný úkon za žalobu.** V tomto incidenčním sporu se opět uplatní zásada, že věřitel pro svůj úspěch musí uplatnit skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v přecházejícím řízení. Dále důvodem popření nemůže být jiné právní hodnocení věci.

Náhrada nákladů řízení ve sporu o pravost, výši nebo pořadí

Náhrada nákladů insolvenčního řízení je oproti obecným ustanovením o náhradě nákladů řízení¹²⁸ specifická, a proto je třeba se její zvláštní úpravou podle insolvenčního zákona v této práci zabývat. Nejdůležitějším a významným specifikem je skutečnost, že ve sporech o určení pohledávky nemá žádný účastník sporu právo na náhradu nákladů vůči insolvenčnímu správci. Podstatné je to, že tuto výhodu insolvenční zákon insolvenčnímu správci přiznává jen ve sporech o pravost, výši

¹²⁷ zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění zákona č. 69/2011 účinném ke dni 31. března 2011

¹²⁸ § 142 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

nebo pořadí přihlášených pohledávek. Podrobnějším zkoumáním lze dospět k závěru, že insolvenční správce má značně zvýhodněné postavení i tím, že jeho náklady v těchto řízeních představují náklady, které se insolvenčnímu správci hradí i v případě neúspěchu v řízení z majetkové podstaty dlužníka, když jde o pohledávky za majetkovou podstatou.¹²⁹ Je třeba si rovněž uvědomit, že insolvenční správce se může nechat i v řízeních o pravost, výši a pořadí přihlášené pohledávky zastoupit advokátem, když v případě úspěchu ve věci by věřitel, se kterým je takový spor o pravost, výši nebo pořadí pohledávky veden, musel nahradit takové náklady řízení insolvenčnímu správci.¹³⁰ Pokud by však byl v řízení úspěšný insolvenční věřitel, s nímž insolvenční správce takový spor vedl, nepřiznal by mu insolvenční soud na náhradu nákladů řízení ničeho.

Lze shledávat určitý nepoměr mezi oprávněním a zvýhodněním insolvenčního správce a případným neúspěchem v jím zahájeném řízení s dopady této situace na věřitele. Autor práce však shledává tuto úpravu jako velmi účelnou a ve smyslu ochrany insolvenčních věřitelů. Nebylo by dobré právní specifikum insolvenčního zákona měnit ani pro situaci, kdy bude věřitel v řízení úspěšný. Ani určitou sníženou míru náhrady nákladů řízení autor nedoporučuje i z toho důvodu, že by tyto náklady mohly neúměrně zatížit majetkovou podstatu dlužníka a dále by případná úprava práva na plnou náhradu nákladů řízení mohla insolvenční správce od popěrných úkonů a řízení o určení pravosti, výše a pořadí u insolvenčního soudu odradit. To by zajisté nebylo účelné i vůči ostatním insolvenčním věřitelům v insolvenčním řízení, když by se do majetkové podstaty dlužníka nedostávala část pohledávek, které je třeba pro jejich vymáhání v řízení u insolvenčního soudu požadovat. Tento názor ostatně zastávají i insolvenční soudy,¹³¹ když často ve výrocích i odůvodněných svých rozhodnutích týkajících se náhrady nákladů řízení konstantně sdělují, že popření věřitelovy pohledávky při přezkumném jednání nezakládá povinnost insolvenčního správce hradit v incidenčním sporu procesně úspěšnému věřiteli náklady řízení. Lze se tak zcela ztotožnit s již poměrně jednotným názorem insolvenčních soudů, když

¹²⁹ § 168 odst. 2 písm. j) zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹³⁰ Blíže uvádí vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb. ze dne 18. prosince 2000, kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve znění vyhlášky č. 49/2001 Sb., vyhlášky č. 110/2004 Sb., vyhlášky č. 617/2004 Sb., vyhlášky č. 277/2006 Sb. a vyhlášky č. 64/2012 Sb.

¹³¹ usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. srpna 2009, sp. zn. 15 Cmo 180/2009

pod zákonné pojmy *zavinění* či *náhoda* nelze podřadit popření věřitelovy pohledávky insolvenčním správcem, které následně vyvolalo incidenční spor.

2.2.4 Zjištění pohledávky

Pro zjištění nevykonatelné pohledávky stačí, nepopře – li ji insolvenční správce. V tomto směru autor práce poukazuje na zásadní význam insolvenčního správce při zjištění nevykonatelných pohledávek.

Pokud však insolvenční správce nevykonatelnou pohledávku popře, stále může být nevykonatelná pohledávka pro účely přezkumného jednání zjištěna, a to pokud vezme insolvenční správce toto popření účinně zpět. Je dobré si uvědomit, že se však musí jednat o procesně účinné zpětvzetí. Po popření nevykonatelné pohledávky má totiž insolvenční věřitel, jehož nevykonatelná pohledávka byla takto insolvenčním správcem popřena, právo podat určovací žalobu.

Podle § 198 odst. 1 insolvenčního zákona věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do 30 dnů od přezkumného jednání; tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyrozumění podle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona. Žaloba se podává vždy proti insolvenčnímu správci. Nedojde - li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží; pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření.

Lze si pak představit i takové procesní situace, za kterých insolvenční správce vezme popření nevykonatelné pohledávky zpět až po lhůtě pro podání určovací žaloby věřitelem nevykonatelné pohledávky. Toto zpětvzetí insolvenčním správcem by však nebylo procesně účinné, bylo by tak nadbytečné, když se k takové pohledávce v insolvenčním řízení již ze zákona nepřihlíží. Také soudci insolvenčních soudů ve svých vyjádřeních potvrzují častou a nesprávnou praxi některých insolvenčních správců, kteří berou popření nevykonatelné pohledávky po marném uplynutí lhůty pro podání určovací žaloby věřitelem této pohledávky zpět. Tento úkon o zpětvzetí popření je však činěn některými insolvenčními správci zcela nadbytečně a neúčinně.

Pokud věřitel nevykonatelné pohledávky podal ve lhůtě žalobu na určení pohledávky k insolvenčnímu soudu včas a ten ji projednal, může být tímto procesem

tato nevykonatelná pohledávka také zjištěna. K tomu je rozhodné, jak insolvenční soud v řízení o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky rozhodl.

Podmínky zjištění jsou jiné u vykonatelné pohledávky. Insolvenční správce po jejím popření musí navíc podat určovací žalobu k insolvenčnímu soudu, protože pokud ji ve lhůtě nepodá, bude tato vykonatelná pohledávka zjištěna. Vykonatelná pohledávka bude zjištěna i v případě, když insolvenční správce sice žalobu na určení pohledávky ve lhůtě podá, nicméně insolvenční soud tuto žalobu zamítne nebo řízení o určení pohledávky skončí jinak než rozhodnutím ve věci samé, tj. nikoliv meritorním rozhodnutím.

Závěrem lze shrnout, že veškeré uznávací nebo popěrné úkony všech subjektů včetně rozsahu, ve kterém je činí, musí být insolvenčním soudem z úřední povinnosti poznamenány v jednotlivých seznamech přihlášených pohledávek. K dodatečnému určení sporných pohledávek dojde až na základě pravomocného rozhodnutí insolvenčního soudu v incidenčních sporech podle ustanovení § 198 a § 199 insolvenčního zákona.

3. Uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou

Tzv. jiné způsoby uplatňování pohledávek, tj. uplatňování zapodstatových a zajištěných pohledávek, může znít jako nezajímavé badatelské téma, pravý opak je však pravdou. U obou těchto typů vymáhání nároků se uplatní zcela specifické postupy, které jsou zcela odlišné od postupů při uplatňování tzv. *běžných* pohledávek. U zapodstatových pohledávek se tak ani nepodává přihláška pohledávky,¹³² oba druhy pohledávek insolvenční správce nezařadí do seznamu přihlášených pohledávek zpracovaného pro přezkumné jednání. Tyto pohledávky se uspokojí v insolvenčním řízení třeba i mnohem dříve než ty *běžné* pohledávky. Z toho pohledu autor považuje za zcela přínosné se těmto typům uplatňování pohledávek v práci více věnovat, kdy mnozí autoři tak činí jen stručně, a proto odborná vědecká stanoviska k této, byť zásadní problematice, docela chybí. O uplatnění pohledávky zajištěného věřitele autor pojednal již v souvislosti s problematikou zajištěných pohledávek a odkazuje na podkapitolu 1.2.

3.1 Osoba insolvenčního správce, uznání, soudní řízení

Subjekt, vůči kterému se pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené jim na roveň uplatňují, je přímo insolvenční správce. Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené jim na roveň se tedy uplatňují pořadem práva tak, jako by insolvenční správce byl v nich sám dlužníkem. Jak velmi přesně uvádí Jan Kozák, věřitelé těchto pohledávek se jejich uspokojení domáhají tak, jako by insolvenční řízení neprobíhalo.¹³³ Věřitelé zapodstatových pohledávek a pohledávek postavených jim na roveň svoje nároky tedy uplatňují přímo vůči insolvenčnímu správci u obecného soudu, nikoliv prostřednictvím insolvenčního soudu.

Insolvenční správce tak nese v uplatňování zapodstatových pohledávek a pohledávek postavených jim na roveň zcela zásadní roli.

Je třeba si uvědomit, že uplatňování těchto pohledávek probíhá formou zcela stejnou s formou uplatňování pohledávky v běžném civilním řízení. Věřitel tak vyzve svého dlužníka, tj. insolvenčního správce, k zaplacení pohledávky. Je – li insolvenční

¹³² ve smyslu § 173 zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹³³ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. Praha: ASPI, 2008, s. 258.

správce nečinný, snaží se ho dále přimět k zaplacení a může mu zaslat opětovnou výzvu k úhradě pohledávky. Z vyjádření insolvenčních správců vyplývá, že většinou věřitelům zapodstatových pohledávek a pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou tyto nároky co nejdříve uhradí. Z vyjádření insolvenčních správců také plyne, že v praxi nastávají situace, kdy by insolvenční správce o oprávněnosti uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou nebo oprávněnosti uplatnění pohledávky postavené jí na roveň nemá pochyb, není možné tento nárok uspokojit.

V současném znění insolvenční zákon nestanovuje určitou pevnou lhůtu k vyplacení těchto nároků, přesto však insolvenční správci zapodstatové pohledávky a pohledávky postavené jim na roveň vyplácejí hned, jakmile je to možné. Absence zákonné lhůty je autorem sledována jako mezera v zákonné úpravě, která však má své částečné opodstatnění. Nebylo by totiž snadné tuto lhůtu pevně určit, když nelze presumovat, v jaké kondici majetková podstata konkrétního dlužníka bude. K tomu je třeba uvést, že majetková podstata dlužníka sice může obsahovat v porovnání s uplatňovaným nárokem zapodstatových pohledávek nebo pohledávek postavených jim na roveň dostatečný majetek, nicméně finanční prostředky v majetkové podstatě ještě nemusí být třeba žádné. Proto bude třeba s uspokojením těchto pohledávek často vyčkat do momentu, než dojde např. ke zpeněžení části majetkové podstaty, tj. do chvíle, kdy již dostatečné finanční prostředky v majetkové podstatě budou. Pak teprve bude možno zapodstatové pohledávky nebo pohledávky postavené jim na roveň uspokojit.

Výše uvedené částečné prodlení však může činit značné obtíže insolvenčním věřitelům. Je třeba si totiž uvědomit, že **uplatněním pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky postavené jí na roveň nedochází ke stavení promlčecí lhůty**. Uplatní – li tedy věřitel takovou pohledávku, kdy to obvykle činí výzvou insolvenčnímu správci, nestačí to ke stavení promlčecí lhůty. Po hlubším zamyšlení nad touto problematikou lze dospět k závěru, že speciální režim uplatňování těchto pohledávek je zcela legitimní. Ve srovnání s věřiteli *běžných* pohledávek věřitelé těch zapodstatových a postavených jim na roveň se svého nároku musí domáhat často mnohem intenzivněji. S ohledem na výše uvedené lze dospět k závěru, že věřitelé zapodstatových pohledávek a pohledávek postavených jim na roveň se mohou často dožadovat o uznání těchto pohledávek insolvenčním správcem.

Totíž v situaci, kdy v majetkové podstatě dlužníka nejsou, byť prozatím, prostředky k uspokojení pohledávek za majetkovou podstatou nebo pohledávek postavených jim na roveň, tak může u těchto pohledávek hrozit jejich promlčení. I proto raději insolvenční správce tyto pohledávky uzná.¹³⁴ Insolvenční správce musí se zřetelem ke všem okolnostem vzniku těchto pohledávek správně zvolit režim uznání, tj. podle úpravy občanskoprávní nebo obchodní.

Uznáním dluhu nebo uznáním závazku insolvenční správce poskytne věřiteli vyšší právní jistotu,¹³⁵ kdy tento úkon činí insolvenční správce, aby předešel žalobě na jeho osobu u obecného soudu insolvenčního správce. Pokud by se totiž schylovalo ke konci promlčecí doby nároku vycházejícího z pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky postavené jí na roveň, věřiteli této pohledávky by nezbylo, než žalobu proti osobě insolvenčního správce u jeho obecného soudu podat. Autor této práce opětovně zdůrazňuje, že se nejedná o incidenční spor. Neuplatní se tak zejména popěrné úkony, když se jedná o *klasické* civilní řízení věřitele proti insolvenčnímu správci. Jak správně uvádí Jan Kozák,¹³⁶ bude se podle něj jednat o žalobu na plnění.¹³⁷

Vyvstává zde otázka, co insolvenční správce učiní v případě, když výše zapodstatové pohledávky nebo pohledávky jí postavené na roveň vyplývá z účetnictví dlužníka nižší, než věřitel takové pohledávky uplatňuje. Insolvenční správce totiž nikterak nečiní popěrné úkony, tj. nepopírá pravost, pořadí ani výši pohledávky.

Na výše uvedenou zcela legitimní úvahu je třeba odpovědět vcelku jednoduše. **Insolvenční správce z majetkové podstaty dlužníka uspokojí vždy takovou část pohledávky, která vychází z veškerých skutečností, zejména z účetnictví nebo jiné evidence dlužníka, tvrzení a důkazů věřitele i dalších okolností zejména ohledně vzniku pohledávky.**

¹³⁴ může tak učinit ve smyslu § 558 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů nebo u nároků vyplývajících z obchodních závazkových vztahů ve smyslu § 323 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁵ blíže viz SPIROVÁ, Klára. *K rozdílům mezi uznáním dluhu a uznáním závazku* [online]. Právník.cz, 20. listopadu 2009 [cit. 2. srpna 2012]. Dostupné na <<http://www.pravnik.cz/a/305/krozdilum-meziu-znanim-dluhu-uznanim-zavazku.html>>.

¹³⁶ blíže o problematice KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. Praha: ASPI, 2008, s. 259.

¹³⁷ pro specifikaci žaloby na plnění srov. § 80 písm. b), pro věcnou příslušnost soudu § 9 odst. 1 a odst. 3 písm. r) a místní příslušnost podle § 85 odst. 4 to vše zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Postup insolvenčních správců tak vyplývá zejména z logického přístupu a z jejich hlavního zájmu, ke kterému tato práce postupně dospívá. **Jelikož zájem insolvenčního správce i všech subjektů insolvenčního řízení je co nejrychlejší vyřízení věci, nebude vhodné podstupovat civilní žalobu a bude vhodnější věřiteli nárok vyplývající z pohledávky za majetkovou podstatou nebo z pohledávky jí na roveň postavené alespoň uznat.** V tomto autor dospívá ke stejnému názoru jako mnozí odborníci, kteří uznávací projev insolvenčního správce hodnotí pozitivně. Uznávacím projevem totiž lze předejít podání žalob a vzniku zbytečných nákladů s nimi spojených, neboť tyto náklady vzniklé insolvenčnímu správci se hradí z majetkové podstaty.¹³⁸ Správně k tomu Jolana Maršíková dodává jedinou výjimku, tj. tzv. *separaci nákladů*, tedy pokud by náklady nevznikly zaviněním insolvenčního správce nebo náhodou, která se mu přihodila.

3.2 Výkon rozhodnutí a exekuce

V souvislosti s problematikou pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň je třeba upozornit na okolnosti výkonu rozhodnutí a exekuce u způsobu řešení úpadku dlužníka konkursem. Je třeba si obecně připomenout, že ohledně majetku ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiného majetku, náležejícího do majetkové podstaty, platí v insolvenčním řízení, že výkon rozhodnutí znějícího na nepeněžitě plnění lze nařídit, nelze jej však provést.¹³⁹ Jsou však případy, kdy lze provést výkon rozhodnutí nebo exekuci majetku náležícího do majetkové podstaty dlužníka nebo jeho části při způsobu řešení úpadku dlužníka konkurzem. Majetkovou podstatu lze tak postihnout v několika případech,¹⁴⁰ z nichž právě výkon rozhodnutí a exekuce pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň je možná. Tento výkon rozhodnutí nebo exekuci lze však provést jen na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5 insolvenčního zákona a v souladu s omezeními stanovenými v tomto rozhodnutí. Při tomto výkonu rozhodnutí nebo exekuci zůstává zachována

¹³⁸ blíže MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 312.

¹³⁹ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I., II.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2667.

¹⁴⁰ Výkon rozhodnutí nebo exekuci lze tak nařídit a provést v průběhu insolvenčního řízení jen u pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených s nezbytným rozhodnutím insolvenčního soudu, a dále jen u pořádkových opatření uložených insolvenčnímu správci v souvislosti s takovými řízeními, rozhodnutí, jimiž bylo insolvenčnímu správci uloženo nahradit náklady řízení, které způsobil svým zaviněním nebo které vznikly náhodou, která se mu přihodila.

zásada uplatňování pohledávek za majetkovou podstatou nebo pohledávek postavených jim na roveň, kdy tento výkon rozhodnutí nebo exekuce se vede a návrh na jejich nařízení se podává přímo proti osobě insolvenčního správce.

Je však nezbytné mít na zřeteli, že provedení exekuce nebo výkonu rozhodnutí může být i v těchto případech omezeno. **Podá – li totiž věřitel pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky postavené jí na roveň proti insolvenčnímu správci u obecného soudu žalobu a vznikne – li na základě této žaloby vykonatelná pohledávka, je třeba navíc rozhodnutí insolvenčního soudu, který v rozhodnutí určí lhůtu k uspokojení této pohledávky včetně příslušenství.** Dále insolvenční soud může v rozhodnutí určit, jaká část majetkové podstaty může být použita k uspokojení této vykonatelné pohledávky. Názory odborníků se v této věci liší. Někteří svůj výklad zaujímají tím způsobem, že insolvenční soud část majetkové podstaty, která může být použita k uspokojení této vykonatelné pohledávky, určit musí. Jiní odborníci zdůrazňují, že se jedná o pouhou možnost. Z hlediska absence založení povinnosti zákonem autor práce souhlasí s těmi odborníky, kteří tvrdí **možnost nikoliv povinnost insolvenčních soudů při rozhodování o lhůtě k plnění těchto vykonatelných pohledávek.** Rovněž se jedná o pouhou možnost určení části majetkové podstaty, která může být použita k uspokojení této vykonatelné pohledávky. Pouhou možnost tak zcela jasně vyslovuje například Jan Kozák,¹⁴¹ v rozporu s tím jako o potřebě tohoto určení píše Jolana Maršíková, kdy ta určuje, že je třeba, aby insolvenční soud ještě vydal rozhodnutí podle § 203 odst. 5 insolvenčního zákona, jímž určí na návrh oprávněné osoby nebo insolvenčního správce:

- a) lhůtu k uspokojení přisouzené pohledávky a jejího příslušenství a
- b) to, která část majetkové podstaty bude použita k uspokojení ve výkonu rozhodnutí, nebude – li přisouzená pohledávka v určené lhůtě uspokojena;

k tomu však již správně dodává, že usnesení se doručuje zvlášť oprávněné osobě a insolvenčnímu správci a dále se doručí vyhláškou podle § 71 odst. 1 insolvenčního zákona, tj. zveřejněním na úřední desce insolvenčního soudu a v insolvenčním rejstříku, když proti usnesení není odvolání přípustné.¹⁴²

¹⁴¹ srovnej KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, 2008, s. 259.

¹⁴² a MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy.* Praha: Leges, 2011, s. 312.

Z výše uvedeného výkladu právního názoru Jolany Maršíkové tak lze dovodit, že v usnesení insolvenčního soudu musí být obě výše uvedené náležitosti, tj. lhůta k plnění i část majetkové podstaty. Nepřipouští tak možnost insolvenčního soudu rozhodnout na návrh jen o lhůtě k uspokojení přisouzené pohledávky a jejího příslušenství. Tento případ je však zcela reálný, když osoba činící návrh určitou část majetkové podstaty k uspokojení vykonatelné zapodstatové pohledávky nebo pohledávky jí postavené na roveň označí, přitom se však bude jednat nikoliv o část majetkové podstaty, ale o veškerou zjištěnou majetkovou podstatu dlužníka, která však ani nemusí k uspokojení těchto pohledávek postačovat. Proto bude zcela na místě insolvenčním soudem, byť navrhovatel část majetkové podstaty označil, konkrétní část majetkové podstaty k uspokojení neurčovat, když by se po určitém čase mohla majetková podstata dlužníka zvýšit, tj. např. insolvenční správce by vymohl pohledávku dlužníka za jiným dlužníkem do majetkové podstaty dlužníka. Na základě výše uvedeného lze konstatovat závěr, který autor této práce zaujímá k rozporům ve výkladu odborníků:

Insolvenční soud nemusí v usnesení vedle lhůty k uspokojení přisouzené pohledávky a jejího příslušenství ani na návrh stanovovat, která část majetkové podstaty bude použita k uspokojení ve výkonu rozhodnutí, nebude – li přisouzená pohledávka v určené lhůtě uspokojena. Je to jen možnost, jejíž uplatnění je třeba soudci insolvenčních soudů vzhledem ke všem okolnostem daného případu zvážit.

K tomuto závěru je třeba uvést, že návrh na stanovení, která část majetkové podstaty bude použita k uspokojení ve výkonu rozhodnutí, nebude – li přisouzená pohledávka v určené lhůtě uspokojena, bude třeba zamítnout v případě, když v této části návrhu insolvenční soud usnesením nevyhoví. Insolvenční soud by však musel v usnesení ono zamítnutí řádně odůvodnit právě například tím, že je předpoklad následných dalších jiných zdrojů příjmů majetkové podstaty dlužníka.

Je však legitimní zamyslet se nad procesní situací, když insolvenční soud v rozhodnutí lhůtu ani část majetkové podstaty k uspokojení neurčí. Podle názoru autora by se v těchto případech mělo užít subsidiárně ustanovení obecných předpisů. Problém by neměl nastat z hlediska lhůty, když tato je občanským soudním řádem přesně stanovena. Co se týče majetkové podstaty, resp. její části, tam by problémy nastat mohly. Kdyby totiž insolvenční soud tuto část majetkové podstaty k uspokojení těchto pohledávek neurčil, mohl by příslušný orgán provádějící výkon

rozhodnutí nebo exekuci uspokojit i marginální částku z důležité součásti majetkové podstaty a tím by značně nahrazoval roli insolvenčního správce. Musel by se však řídit obecnými předpisy pro výkon rozhodnutí a exekuci a insolvenční správce by mohl a ze své pozice dokonce musel činit úkony na obranu majetkové podstaty dlužníka.

Je třeba zdůraznit, že výše uvedené případy výkonu rozhodnutí nebo exekuce platí skutečně jen u uvedených druhů pohledávek a zároveň jen při řešení dlužníkového úpadku konkursem. Jen v těchto případech lze totiž za splnění dalších zákonných podmínek výkon rozhodnutí nebo exekuci nařídit a provést. Lze tak učinit jen na základě rozhodnutí obecného soudu, kdy stranou žalovanou je osoba insolvenčního správce, a nadto je třeba k tomu rozhodnutí insolvenčního soudu. **V jiných případech zásadně platí, že výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka, lze pro pohledávky věřitelů po prohlášení konkursu nařídit, nelze je však provést.**

Na základě výše uvedeného lze použít přehledné rozdělení Jolany Maršíkové.¹⁴³ Ostatní rozhodnutí a jiné exekuční tituly vzniklé v průběhu insolvenčního řízení proti insolvenčnímu správci pro pohledávky nebo jiná práva týkající se majetkové podstaty nebo která mají být uspokojena z majetkové podstaty, nelze na jejich základě zásadně vést výkon rozhodnutí na majetek insolvenčního správce s výjimkou:

- a) pořádkových opatření (tj. pokut) uložených insolvenčnímu správci v těchto řízeních a
- b) rozhodnutí, jimiž byla insolvenčnímu správci uložena povinnost hradit náklady řízení, které způsobil svým zaviněním nebo které vznikly náhodou, která se mu přihodila (tzv. *separace nákladů*).¹⁴⁴

3.3 Pracovněprávní pohledávky

Insolvenční zákon poskytuje určité výhody věřitelům – zaměstnancům dlužníka, když ti nemusí svoje pohledávky specifikovat, nemusí uvést správně jejich důvod vzniku, výši atd. Pracovněprávní pohledávky jsou pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, proto i principy jejich uspokojování

¹⁴³ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 431.

¹⁴⁴ § 147 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

jsou stejné jako principy u pohledávek za majetkovou podstatou. Nejsou však stejné ve způsobu jejich uplatňování, kdy **do insolvenčního řízení zaměstnanci dlužníka prostě nemusí svoje pracovníprávní pohledávky vůbec přihlašovat**. Insolvenční správce tak z úřední povinnosti zjišťuje jejich existenci, právní důvod i výši. Insolvenční správce se tak zaměří především na účetnictví nebo jinou evidenci dlužníka, popřípadě i státních orgánů a pracovníprávní nároky sám stanoví. Pracovníprávní nároky je insolvenční správce povinen uspokojit kdykoliv po rozhodnutí o úpadku v plné výši.¹⁴⁵

Shodně jako u zapodstatových pohledávek i u pohledávek z pracovníprávních nároků zaměstnanců může nastat situace, kdy nebudou v majetkové podstatě dlužníka prostředky na uspokojení těchto pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou - pracovníprávních pohledávek, popřípadě nemusí být v majetkové podstatě dlužníka jen dostatek finančních prostředků. Proto podobně jak u zapodstatových pohledávek bude třeba vyčkat do doby, než v majetkové podstatě tyto finanční prostředky budou. Podle názoru autora je však nezbytné připustit takovou úpadkovou situaci dlužníka, kdy ani na uspokojení pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou prostředky ani po zpeněžení majetku v dostatečné míře nebudou. **Autor tak zdůrazňuje, že povinnost insolvenčního správce uspokojit pracovníprávní pohledávky kdykoliv po rozhodnutí o úpadku v plné výši je omezena celkovým rozsahem majetkové podstaty dlužníka.**

Nad výše uvedené je třeba připustit, že ne každý insolvenční správce je natolik pečlivý, aby detailně vyšetřovací metodou dohledával pracovníprávní pohledávky. Jeho snaha souvisí i s množstvím poskytnutých podkladů dlužníkem. Někteří dlužníci tak poskytují detailní informace, na základě kterých může insolvenční správce o pracovníprávních pohledávkách získat skutečný obraz. Někteří dlužníci však tuto evidenci neposkytují (např. z důvodu její neexistence). Insolvenční správce by měl požádat o součinnost i státní orgány, např. správu sociálního zabezpečení, o součinnost a měl by podle názoru autora pracovníprávní nároky s náležitou odbornou péčí dohledat. Někteří insolvenční správci to však nečiní, protože v případě, kdy se zaměstnanci dlužníka svých pracovníprávních nároků ani nedomáhají, nepokládají to za účelné. Tato povinnost by však měla být

¹⁴⁵ § 169 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

stručně založena insolvenčním zákonem, popřípadě judikaturou soudů. Co se týče judikatury tak je třeba konstatovat, že se tak již v částečné míře děje. V judikatuře soudů lze tak dohledat případy, kdy insolvenční správce v plné výši a včas pracovněprávní nároky, tj. pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, neuspokojí. Rozhodovací praxe soudů¹⁴⁶ dovozuje právní prostředek pro vymáhání takových pohledávek, kdy opět nastupuje možnost podat žalobu přímo proti osobě insolvenčního správce u obecného soudu insolvenčního správce. V tomto případě však bude mít konečný úkon na bedrech opět insolvenční soud, který určí lhůtu k plnění a část majetkové podstaty určené k uspokojení. Z odůvodnění rozhodnutí soudů však lze rovněž vyčíst již zmíněnou legitimní poznámku o nedostatku prostředků byť jen k částečnému uspokojení. Tato problematická situace majetkové podstaty dlužníka však již nemá řešení, přicházela by pouze možnost uplatnit odpovědnost osoby povinné podat insolvenční návrh v situaci, kdyby nebyl včas podán.

Na základě výše uvedeného lze shrnout, že míra uspokojení pracovněprávních pohledávek bude záviset na stavu majetkové podstaty dlužníka.

¹⁴⁶ např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. dubna 2010, sp. zn. 1 VSPH 258/2010-P119

II. Část

1. Zájem insolvenčního správce a cíl insolvenčního řízení

Dříve než se začne práce věnovat zájmu insolvenčního správce a cíli insolvenčního řízení, bude vhodné insolvenčního správce vymezit. Pro účely této práce však stačí uvést, že se insolvenční správce ustanovuje ze seznamu insolvenčních správců, který vede Ministerstvo spravedlnosti.¹⁴⁷

Navázat na předchozí část lze starším judikátem Nejvyššího soudu, když postavení konkursních věřitelů či správce konkursní podstaty v konkursním řízení je, co do možnosti zpochybnit nárok jiného věřitele, obdobné postavení dlužníka - povinného v exekučním řízení. Nemůže - li dlužník (povinný) uplatnit námitku promlčení v exekučním řízení, nemůže ohledně stejného práva tuto námitku uplatnit ani konkursní věřitel či správce konkursní podstaty v konkursním řízení probíhajícím v době, kdy exekuční řízení není skončeno.¹⁴⁸

Nejvyšší soud již historicky chápe význam role insolvenčního správce šířeji, než jaký je ve skutečnosti. Z jeho rozhodovací praxe je zřejmé, že zájmy insolvenčního správce někdy přiblíží zájmům věřitelů (viz uvedená právní věta), jindy zase přiblíží zájem dlužníkovi. Toto závazné definování role insolvenčního správce není správné. Insolvenční správce totiž správně zůstává vždy ve své pozici. Tato by měla být jasně zákonem stanovena včetně zákonného vymezení zájmu insolvenčního správce. Vymezení zájmu insolvenčního správce by bylo vhodné uvést v některém ze základních ustanovení, tj. například ve vymezení některých základních pojmů v § 2 insolvenčního zákona.

Vždyť i z nálezu Ústavního soudu¹⁴⁹ zcela jistě vyplývá, že **insolvenční správce je zvláštním procesním subjektem, jenž není ani zástupcem dlužníka ani zástupcem věřitelů.** Ústavní soud tak vychází z důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu, když záměr zákonodárce, že insolvenční správce není zástupcem věřitelů, nebyl při projednávání návrhu insolvenčního zákona zpochybněn a byl deklarován právě v souvislosti s možností insolvenčních věřitelů vyměnit osobu

¹⁴⁷ § 21 zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁸ z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. listopadu 2011, sp. zn. 29 Cdo 1699/2010

¹⁴⁹ z odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 1. července 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10

insolvenčního správce. Ústavní soud dále správně poukázal na **veřejný účel instituce insolvenčního správce**, kdy tento je nutno spatřovat v akceptaci omezeného veřejného zásahu do řešení majetkových vztahů, jež se dostaly do krizové situace. **Oprávnění insolvenčního správce, jež jsou zakotvena v řadě ustanovení insolvenčního zákona, totiž vzhledem k jejich heteronomní povaze, když insolvenčního správce nelze považovat za zástupce věřitelů ani za zástupce dlužníka, pak představují výkon pravomoci, tj. např. pravomoc uznat přihlášené pohledávky.**

K nálezu Ústavního soudu je třeba dodat názor odborníků Tomáše Moravce, Jaroslava Hostinského a taktéž Petra Tarandy, že insolvenční správce (ani dosavadní konkursní správce) nemají postavení veřejného činitele.¹⁵⁰ Může se zdát, že tento názor, se kterým autor této práce zcela souhlasí, je v rozporu s nálezem Ústavního soudu,¹⁵¹ který považuje výkon funkce správce za výkon svou povahou veřejné funkce. Po zkoumání bližších souvislostí však je jisté, že Ústavní soud měl na mysli **jen povahovou podobnost** a tuto podobnost použil z hlediska možné odpovědnosti za škodu, když stát neodpovídá za škodu způsobenou pouze tím, že správce konkursní podstaty porušil své povinnosti v konkursním řízení. **Na základě výše uvedeného je třeba trvat na závěru, že insolvenční správce nemá postavení veřejného činitele.** K uvedenému tvrzení dospěl autor této práce také na základě odpovědí insolvenčních správců.

Zájmem insolvenčních správců je co nejrychlejší dokončení insolvenčního řízení. Je přeci v zájmu insolvenčních správců insolvenční řízení vyřídit co nejrychleji. Rychlé vyřízení insolvenčního řízení je i v zájmu soudce insolvenčního soudu, rychlé vyřízení věci požaduje i insolvenční věřitel, který tak může být co nejdříve uspokojen, a konečně rychlé vyřízení věci je i zájmem dlužníka, který již chce být mimo právní nejistotu a nechce být již dlužníkem v insolvenčním řízení. Je to tedy společný zájem všech účastníků insolvenčního řízení. Odborníci v praxi tento zájem všech zainteresovaných jistě znají, není však zákonem ani odbornou literaturou někde najisto sdělen.

¹⁵⁰ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 77.

¹⁵¹ blíže v nález Ústavního soudu ze dne 25. června 2002, sp. zn. Pl. ÚS 403/02

K výše uvedenému lze navíc dodat, že zájmem insolvenčního správce je co nejrychlejší dokončení insolvenčního řízení v souladu s insolvenčním zákonem.

Odborníci hovoří o dosažení rychlého uspokojení věřitelů. Např. Adam Sigmund tak uvádí na stejné úrovni další cíle, jako je hospodárnost a úsilí o co nejvyšší uspokojení věřitelů.¹⁵² Tyto cíle však nikdy nemohou být ve shodě stejnou měrou naplněny, vždy musí některý z těchto cílů ustoupit cíli hlavnímu. Proto je třeba jasně stanovit cíl prioritní – jediný. V tomto směru je tato vědecká práce progresivní, když konečně sděluje:

Zájem všech subjektů insolvenčního řízení je dosáhnout pokud možno jeho co nejrychlejšího průběhu. Pokud je rychlost společným zájmem všech subjektů, je i cílem insolvenčního řízení.

Autor této publikace tento názor diskutoval s nejrůznějšími subjekty a dokonce i zajištění věřitelé sdělili, že pro ně je prioritou rychlost, dokonce i v případě možného vyššího výnosu pozdějším prodejem předmětu zajištění. Zajištění věřitelé jsou tak nejčastěji banky, které upřednostňují rychlejší prodej před možností výhodnějšího prodeje později. K tomu správně dodávají, že nikdo nezaručí, že pozdější prodej bude skutečně výhodnějším. Závěrem tak sdělují, že upřednostňují rychlost nad možnou vyšší výnosností prodeje.

Z výše uvedených skutečností lze dospět k legitimnímu závěru, že ustanovení § 5 písm. a) insolvenčního zákona se může zdát velmi *spravedlivé*, avšak toto ustanovení nebude v žádném z insolvenčních řízení zcela naplněno. **Insolvenční řízení totiž nelze vést tak, aby bylo dosaženo rychlého, hospodárného a zároveň co nejvyššího uspokojení věřitelů. Zejména praxe však jasně ukazuje na tu skutečnost, že jeden cíl převládá nad ostatními a to je rychlost insolvenčního řízení. Rychlost jako hlavní cíl insolvenčního řízení vyplývá z mnohých sdělení odborníků, kdy například Michal Žižlavský zdůrazňuje podstatný faktor času a dává praktický návod, jak lze při aktivním přístupu zkrátit období reorganizace z 1 roku na 15 dní.**¹⁵³

¹⁵² SIGMUND, Adam. Pohledávky věřitelů, oč tu běží? *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 21-23.

¹⁵³ ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Kapesní průvodce insolvenčním řízením. Řízený konkurs a reorganizace – proaktivní řešení úpadku podniku. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 3, 16 a 46.

Ustanovení § 5 písm. a) insolvenčního zákona by bylo vhodné mírně upravit, tedy klást důraz na rychlost a dále také hospodárnost a co nejvyšší uspokojení věřitelů. Tím lze jasně deklarovat, že rychlost je primárním cílem.

2. Odpovědnost

2.1 Odpovědnost insolvenčního správce

Autor v názorech jiných odborníků postrádá vyšší pozornost k problematice odpovědnosti insolvenčního správce u pohledávek, které vzniknou na základě jeho právního úkonu. Insolvenční správce totiž v takovém případě odpovídá insolvenčnímu věřiteli za tyto pohledávky, když je nebude možno uspokojit z majetkové podstaty dlužníka. Insolvenční správce je totiž povinen vykonávat svou funkci svědomitě a s odbornou péčí. **Odpovědnost insolvenčního správce je založena v úvodních ustanoveních insolvenčního zákona,¹⁵⁴ když odpovídá za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobil dlužníku, věřitelům nebo třetím osobám.**

V souvislosti s odpovědností insolvenčního správce za škodu způsobenou dlužníku, věřitelům nebo třetím osobám je třeba si uvědomit, že odpovědnost insolvenčního správce může být založena na základě několika skutečností.

Odpovědnost insolvenčního správce za způsobenou škodu může být založena:

- **porušením povinností insolvenčního správce stanovených zákonem,**
- **rozhodnutím soudu**
- **nebo postupem s absencí odborné péče.**

Petr Budín odpovědnost insolvenčního správce považuje za manažerskou odpovědnost v podobě ekvivalentu povinností, které mají statutární orgány obchodních společností za správu majetku.¹⁵⁵ S tímto názorem však nelze souhlasit zcela. Autor této práce toto srovnání nepovažuje za vhodné, když se nejedná o manažerskou odpovědnost insolvenčního správce, ale o odpovědnost správcovskou.

Insolvenční správce není manažerem, této činnosti často ani nerozumí a není v manažerských dovednostech toliko odborně vybaven. Insolvenční správce vykonává činnosti spíše jen administrativní, nikoliv manažerské. Vždyť manažerskou činností, která vede k prosperitě podniku, investicím a dlouhodobému rozvoji, nelze nikterak ztotožňovat s činností správcovskou, která nevede ani

¹⁵⁴ § 37 zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁵ Např. KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, 2008, s. 42.

k udržení rozvoje, ale spíše k ukončení aktivit a **k co nejrychlejšímu** vyrovnání závazků a ukončení insolvenčního řízení.

Nad rámec výše uvedeného je však třeba zmínit, že na výklad jednání insolvenčního správce s náležitou péčí lze zcela nepochybně vztáhnout ustanovení o jednání statutárního orgánu. Lze tak tedy uplatnit i ustálenou judikaturu a výklad k tomuto jednání, tedy např. i judikaturu Nejvyššího soudu. Za chování souladné s odbornou péčí by tak bylo možno (samozřejmě s ohledem na okolnosti konkrétního případu) považovat jednání insolvenčního správce, když neuplatnil (nevymáhal) pohledávku do majetkové podstaty dlužníka. Pro úvahu, zda byl insolvenční správce stejně jako statutární orgán povinen pohledávky vymáhat, je významné mimo jiné i posouzení případné úspěšnosti takového postupu, a jejich alespoň částečného vymožení. Skutečnost, zda insolvenční správce bude pohledávky dlužníka vymáhat, je věcí jeho úvahy v rámci vedení správy majetkové podstaty dlužníka, jež musí být činěna s ohledem na všechny okolnosti.¹⁵⁶

Úprava insolvenčního zákona definuje odpovědnost insolvenčního správce jako odpovědnost přísně objektivní. Vzhledem k zásadním oprávněním insolvenčního správce tak došlo ke zřejmému zlepšení oproti minulé právní úpravě.¹⁵⁷ **Při objektivní odpovědnosti insolvenčního správce se neposuzuje hledisko zavinění, případná odpovědnost insolvenčního správce za škodu se posuzuje z hlediska náhrady škody upravené v obchodním zákoníku.**¹⁵⁸ Shora uvedené členění na možné založení objektivní odpovědnosti insolvenčního správce je třeba chápat extenzivně. Postup s odbornou péčí tak nebude insolvenčním správcem dodržen, když bude nečinný. Zejména nečinností totiž mohou být např. ostatní věřitelé zásadně poškozeni na svých právech a může jim touto nečinností vzniknout škoda nebo jiná újma, např. ušlý zisk.

Na základě výše uvedeného je třeba přijmout jistý závěr, že insolvenční správce nebude za způsobenou škodu nebo jinou újmu odpovědný, prokáže –

¹⁵⁶ např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009

¹⁵⁷ Odpovědnost správce v zákoně č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007 byla založena jako subjektivní, řídila se tedy zákonem č. 40/1964 Sb., občanským zákoníkem ve znění pozdějších předpisů a bylo třeba posuzovat hledisko, zda správce škodu zavinil či nezavinil. V zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů již hledisko zavinění není podstatné, jedná se totiž o objektivní odpovědnost insolvenčního správce za škodu a tato odpovědnost se řídí zákonem č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁸ blíže § 373 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

li, že vzniku škody nebo jiné újmy nemohl zabránit. K tomu však je povinen vynaložit veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat.

Výše zmíněné členění je třeba chápat extenzivně nejen ve vztahu k činnosti nebo nečinnosti insolvenčního správce, ale také ve vztahu k jeho osobě popřípadě dalším osobám. Správně uvádí Jolana Maršíková,¹⁵⁹ že **insolvenční správce odpovídá i za škodu nebo jinou újmu způsobenou:**

- zaměstnanci dlužníka působícími v rozsahu své dosavadní činnosti,**
- jinými osobami ve smluvním vztahu s dlužníkem a**
- osobami (např. svými zaměstnanci), kterých použil k plnění svých úkolů.**

Z výše uvedeného členění je tedy zřejmé, že primárním subjektem odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu způsobenou insolvenčním správcem je přímo osoba insolvenčního správce. Proto **i za škodu nebo jinou újmu způsobenou osobami, které k výkonu své činnosti insolvenční správce použije, je odpovědný přímo insolvenční správce.** Z toho lze dovodit, že subjektem, vůči kterému mohou osoby, jímž vznikla v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce škoda nebo jiná újma, je přímo osoba insolvenčního správce i v případě, když tato škoda nebo jiná újma byla způsobena osobami, které insolvenční správce k výkonu své činnosti použil. Je však vždy třeba připustit, že insolvenční správce by mohl následným regresem náhradu škody nebo jiné újmy požadovat po zaměstnancích dlužníka, jiných osobách ve smluvním vztahu s dlužníkem a po osobách, kterých použil k plnění svých úkolů, tj. např. i po svých zaměstnancích. V souvislosti s následnou regresní odpovědností těchto osob užitých insolvenčním správcem je však třeba souhlasit a možné problematiku shrnout slovy Petra Budína,¹⁶⁰ že případná odpovědnost insolvenčního správce za škodu nebo jinou újmu je odpovědností, z níž **primárně je odpovědný sám insolvenční správce, jenž by teprve v případě rozhodnutí o jeho odpovědnosti za škodu mohl případně uplatňovat škodu formou regresního nároku v mezích právního vztahu s osobou, která vzniklou škodu nebo jinou újmu způsobila.**

¹⁵⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy.* Praha: Leges, 2011, s. 80.

¹⁶⁰ Např. KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, 2008, s. 43.

K uvedené problematice správně dodávají autoři Tomáš Moravec, Jaroslav Hostinský a Petr Taranda,¹⁶¹ tak **předpokladem k uplatnění práva na náhradu škody bude porušení právní povinnosti insolvenčním správcem, vznik škody, příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody a neexistence okolností vylučujících odpovědnost.** Uvedené odpovědnosti se může insolvenční správce zprostit. Musí však prokázat, že v době kdy právní úkon, v jehož příčinné souvislosti vznikla pohledávka za majetkovou podstatou, činil, nemohl poznat, že majetková podstata nebude stačit k úhradě takto vzniklé pohledávky za majetkovou podstatou. Touto koncepcí je insolvenční správce veden k odpovědnosti za řádné plnění povinností a úhradu pohledávek za majetkovou podstatou. **Nezbývá než dodat, že zákon o konkursu a vyrovnání objektivní odpovědnost insolvenčního správce dostatečně neupravoval. Insolvenční zákon tak odpovědnost insolvenčního správce oproti předchozí právní úpravě zvýšil.**

Na základě výše uvedeného lze shrnout, že odpovědnost insolvenčního správce je odpovědností přísně objektivní.

2.2 Odpovědnost osob povinných podat insolvenční návrh

Mezi subjekty povinné podat insolvenční návrh patří nejen insolvenční dlužník, ale i další osoby. Širší okruh osob povinných podat insolvenční návrh je třeba správně vymezit, aby bylo na jisto postaveno, které osoby jsou osobami povinnými podat insolvenční návrh. Jsou to mimo již zmíněného insolvenčního dlužníka i jeho zákonní zástupci, statutární orgán dlužníka a likvidátor dlužníka, který je právnickou osobou v likvidaci. Pokud totiž i likvidátor během likvidace dospěje k závěru, že společnost je v úpadku, musí podat návrh na zahájení insolvenčního řízení.¹⁶²

Osobou povinnou podat insolvenční návrh je tedy i statutární orgán dlužníka, tj. všichni jeho členové.

Odpovědnost osob povinných podat insolvenční návrh byla v insolvenčním zákoně upravena jen pro případ úpadku ve formě platební neschopnosti. **Od 1. ledna 2012 je však tato odpovědnost vztažena na všechny formy úpadku dlužníka a můžeme jej tedy označit legitimním odpovědnostním institutem v problematice insolvenčního práva, když osoba, která v rozporu s ustanovením**

¹⁶¹ KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 78-79.

¹⁶² DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Zákon o obecně prospěšných společnostech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 109.

§ 98 insolvenčního zákona nepodala insolvenční návrh, odpovídá¹⁶³ za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti. Odpovědnost je totiž nově upravena i pro případ tzv. předlužení, když před změnou zákona účinnou od 1. ledna 2012 se týkala jen platební neschopnosti.

Insolvenční zákon zná dvě formy úpadku. První je označována jako platební neschopnost a týká se všech dlužníků. Druhá dopadá pouze na právnické osoby (zejména obchodní společnosti) a fyzické osoby – podnikatele a je označována jako předlužení.¹⁶⁴ Lze se zcela ztotožnit s pojmy užitými Michalem Žižlavským, který již před nabytím účinnosti výše uvedené změny insolvenčního zákona rozdělil pojem úpadek na zjevný a skrytý a dále rozdělil pojem odpovědnost na vnitřní a vnější.

Specifikum zjevného úpadku, tj. platební neschopnosti, spočívá ve skutečnosti, že ho zjednodušeně řečeno věřitelé vidí. Při platební neschopnosti je to zřejmé, když neschopnost plnit své splatné závazky po dobu delší než 30 dnů se finanční situace věřitelů dlužníka skutečně dotýká. Jinak je to u skrytého úpadku, tj. u předlužení, které nemusí být nutně tolik viditelné. **Předlužení nastává již v okamžiku, kdy hodnota veškerého majetku je nižší než hodnota veškerých závazků.** V této situaci se přitom může nacházet velké množství subjektů. Typickým příkladem jsou developerské společnosti, které začaly s výstavbou projektů před započítím hospodářské krize, přitom následně cena vystavěných nemovitostí prudce klesla. Dále se v předlužení bezesporu nacházejí i mnohé kapitálové společnosti, kdy je proto obecně vhodné v obchodování kapitálových společností velmi dobře ošetřit případ insolvence některého z účastníků.¹⁶⁵

Přílehavě uvedl Michal Žižlavský,¹⁶⁶ když sdělil, že **návrhy na zahájení insolvenčního řízení se podávají pozdě, a proto pak následuje již jen administrativní pohřeb dlužníka.** Zejména z takto uvedeného důvodu byla přijata výše uvedená zákonná změna, když nelze jinak než osobní odpovědností motivovat osoby povinné podat insolvenční návrh k podání tohoto návrhu. Jestliže totiž nominální hodnota všech závazků je vyšší než nominální hodnota veškerého

¹⁶³ odpovědnost upravena v ustanovení § 99 zákona č. 182/2006 Sb., zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) ve znění zákona č. 217/2009 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2012

¹⁶⁴ ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Protržení firemního závoje – odpovědnost společníků za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního návrhu. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 1-2, s. 24-26.

¹⁶⁵ HUSTÁK, Zdeněk a kol. *Zákon o podnikání na kapitálovém trhu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 519.

¹⁶⁶ ŽIŽLAVSKÝ, Michal, SIGMUND, Adam. *Česká advokátní komora. Seminář pro advokáty na téma: Insolvenční řízení v roce 2012 – aktuální otázky z pohledu advokáta*. 11. ledna 2012. Přednáškový sál Veřejného ochránce práv.

majetku, je již odpovědná osoba povinna insolvenční návrh podat, tedy v situaci předlužení, kdy se jedná o úpadek tzv. *skrytý*. **Nepodá – li odpovědná osoba insolvenční návrh, vystavuje se nebezpečí osobní majtkové odpovědnosti.** Tato osoba se vystavuje nebezpečí osobní odpovědnosti za pohledávky, které v insolvenčním řízení nebudou uspokojeny. Jedná se totiž o civilní odpovědnost,¹⁶⁷ kdy neuspokojené pohledávky zaplatí přímo osoby povinné podat insolvenční návrh.

K civilní odpovědnosti je třeba stále připustit možnou **trestněprávní odpovědnost**, kdy však v souvislosti s insolvenčním řízením nebývá její spáchání častým jevem.¹⁶⁸ Muselo by se totiž prokázat spáchání (nejčastěji) trestného činu zvýhodnění věřitele, které lze přiblížit slovy Pavla Šámala. Zvýhodněný věřitel dostává sice jen to, co by mu po právu patřilo (nebýt insolvence dlužníka), ale protože dlužník není schopen uspokojit všechny své věřitele, plným uspokojením jednoho věřitele zkracuje ostatní věřitele.¹⁶⁹ **Objektem je tak ochrana majtkových práv věřitelů dlužníků nacházejících se ve stavu reálné insolvence.**¹⁷⁰ K trestní odpovědnosti lze uvést, že placením nezbytných výdajů k zachování provozu podniku se odpovědná osoba nedopustí trestné činnosti. V případě podezření ze spáchání trestné činnosti má insolvenční správce právo požadovat takto nabyté prostředky vydat zpět do majtkové podstaty insolvenčního dlužníka. Dále to bude obvykle insolvenční správce, který podá oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin orgánů činnému v trestním řízení. K možné trestné činnosti je vhodné dále dodat, že může přicházet v úvahu její spáchání ve všech formách účastenství, tj. organizátorství, návodu i pomoci.

Jak již bylo výše zmíněno, **v civilním řízení vedeném proti osobám povinným podat insolvenční návrh bude třeba insolvenčním věřitelem prokázat, že insolvenční návrh byl skutečně podán opožděně.**¹⁷¹

Na základě všech uvedených skutečností lze uzavřít, že zákonné změny insolvenčního zákona vedou k vyšší míře odpovědnosti subjektů

¹⁶⁷ Škoda nebo jiná újma nepodaným návrhem je založena v ustanovení § 99 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁸ např. trestný čin zvýhodnění věřitele v § 223 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákon*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1558.

¹⁷⁰ ŽDÁRSKÝ, Zbyněk. Ještě k trestnému činu zvýhodňování věřitele. *Trestněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 13.

¹⁷¹ JACKSON, Thomas H. *The Logic and Limits of Bankruptcy Law*. Cambridge: Harvard University Press, 2001, s. 193.

insolvenčního řízení. Odpovědnost dále dopadá i na osoby povinné podat insolvenční návrh ve všech formách úpadku. Osoba povinná podat insolvenční návrh nebude insolvenčním věřitelům odpovědna, podá – li insolvenční návrh včas.

Úplným závěrem lze shrnout, že se zdá být na základě aktuálních změn v oblasti odpovědnosti osob povinných podat insolvenční návrh pozitivním výhled do budoucna, když je předpoklad pro vyšší míru uspokojování věřitelů v insolvenčním řízení.

Závěr

V tématu insolvenčního práva se zaměřením na problematiku přihlášky pohledávky v insolvenčním řízení jsem v této práci došel ke zjištění, že zkoumání vztahů mezi insolvenčními věřiteli, insolvenčními dlužníky a insolvenčními správci v jednotlivých fázích procesu uplatňování pohledávek je naprosto nezbytné, jelikož pouhé vědecké zkoumání právní úpravy insolvenčního práva se zaměřením na právní úpravu insolvenčních věřitelů a uplatňování jejich pohledávek nevede k celkovému správnému pochopení problematiky přihlášky pohledávky v insolvenčním řízení. Takto specifikované téma práce, tj. insolvenční právo se zaměřením na přihlášku pohledávky v insolvenčním řízení, vyžaduje hlubší zkoumání vztahů mezi subjekty insolvenčního práva. **Lze tedy uzavřít, že právě vztahy mezi insolvenčními věřiteli, insolvenčními dlužníky a insolvenčními správci mají v problematice přihlášky pohledávky v insolvenčním řízení zcela zásadní význam.**

Právě zkoumání těchto vztahů vedlo ke zjištění, že zájmem insolvenčního správce je rychlost insolvenčního řízení. Nad rámec vědeckých otázek přitom tato práce došla k dalšímu závěru, že rychlost insolvenčního řízení je dokonce společným zájmem všech subjektů zúčastněných na řízení. Na základě stanovení takového společného zájmu je postaveno na jisto, že rychlost insolvenčního řízení je i cílem insolvenčního řízení. Tento cíl v práci sám logicky vyplynul, protože neexistuje subjekt, který by měl v insolvenčním řízení jiný zájem.

Klíčový význam pro zjištění cíle insolvenčního řízení mělo právě stanovení zájmu insolvenčního správce. Bylo by neodpovědné nepřiznat, že primárním zájmem insolvenčního správce je vyřídit insolvenční věc rychle. V tomto ohledu je tato práce jistě přínosem, když ostatní odborníci uvádí rychlost řízení jen jako jednu z nezbytných vlastností insolvenčního řízení. **Insolvenční řízení přitom nelze vést tak, aby bylo dosaženo rychlého, hospodárného a zároveň co nejvyššího uspokojení věřitelů. Těchto tří uvedených atributů totiž nelze dosáhnout zároveň, vždy musí některé ustoupit jinému.** Tato práce jako první jasně vyzdvihla rychlost insolvenčního řízení, když tato je zájmem insolvenčního správce, dále i všech ostatních subjektů insolvenčního řízení včetně insolvenčního soudu. Společný zájem je i cílem. Na základě výše uvedeného tak lze konstatovat, že **hospodárnost**

a zároveň co nejvyšší uspokojení věřitelů jsou jen dalšími vlastnostmi, které se projevují v insolvenčního řízení.

Proto insolvenční správce od okamžiku svého ustanovení postupuje bez prodlení, zjišťuje majetkovou podstatu, zjišťuje pohledávky, vyzývá k doplnění nebo opravě přihlášených pohledávek věřitelů a tím **eliminuje riziko vzniku incidenčních sporů, které by nebyly v souladu s jeho zájmem – rychlostí insolvenčního řízení.** Proto také insolvenční správce uznává pohledávky vůči němu uplatněné, když při uplatnění pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň nedochází jejich uplatněním vůči osobě insolvenčního správce ke stavení promlčecích lhůt. Uznáním pohledávek tak insolvenční správce předejde zdlouhavým incidenčním sporům. Insolvenční správce v zájmu rychlosti insolvenčního řízení i majetkovou podstatu zpeněžuje co nejdříve je to možné. **Závěrem lze shrnout, že insolvenční správce činí veškeré úkony v souladu se zákonem tak, aby dosáhl co možná nejrychlejšího průběhu insolvenčního řízení.**

Důležitým krokem této práce bylo zjištění, že rychlost řízení není jen zájmem insolvenčního správce, ale je společným zájmem všech subjektů insolvenčního řízení. Rychlost řízení jako společný zájem všech subjektů byl v této práci zjištěn jako cíl insolvenčního řízení.

Rychlost insolvenčního řízení je totiž i v zájmu insolvenčních věřitelů, kteří chtějí co nejdříve uspokojit svoje pohledávky. Při zkoumání zájmu věřitelů dospěla tato práce k zajímavému zjištění, že **i zajištění věřitelé upřednostňují rychlost před výnosem zpeněžení předmětu zajištění.** Zajištěnými věřiteli jsou nejčastěji banky, které dokonce preferují obdržet plnění raději dříve, než ho získat později třeba i ve vyšší míře. Jejich upřednostnění rychlosti vychází nejen z potřeby co nejdřívejšího odepsání pohledávky, ale i z nejistého předpokladu vyššího výnosu v budoucnosti. Ba naopak odkládáním zpeněžení předmětu zajištění vznikají další náklady se správou majetkové podstaty a v důsledku ono vyčkávání s prodejem může způsobit snížení ceny, protože náklady na správu a zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty je třeba spojovat primárně s majetkem představujícím předmět zajištění.

Na rychlosti řízení má zájem i insolvenční dlužník, který se chce v průběhu insolvenčního řízení co nejdříve vymanit z nejistého a v mnohých směrech zužujícího postavení dlužníka v insolvenčním řízení, kdy jedním z důvodů je i negativní společenské vnímání dlužníka v insolvenčním řízení.

Konečně **rychlost řízení je i zájmem insolvenčního soudu**, který však pro svou speciální funkci v této práci je částečně mimo hlavní část zkoumání vztahů mezi insolvenčními věřiteli, insolvenčními dlužníky a insolvenčními správci. Zejména vzhledem k administrativní zatíženosti a nárůstu počtu insolvenčních řízení je zájem insolvenčních soudů na rychlosti řízení zcela jistý.

Práce došla i k dalším dílčím zjištěním. **Pohledávky zajištěných věřitelů se zásadně uspokojují z výtěžku zpeněžení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, která tvoří předmět zajištění, kdy nezbytnou podmínkou uspokojení zajištěného věřitele je, že zajištěný věřitel musí zajištění tvrdit.** Není – li zajištěný věřitel z důvodu nedostatečných prostředků v majetkové podstatě dlužníka uspokojen zcela, stává se co do zbytku nároku nezajištěným věřitelem.

Práce v souvislosti se zkoumáním problematiky zajištěných věřitelů dále zjistila, že **pro udělování pokynů zajištěných věřitelů insolvenčnímu správci se neuplatňuje princip priority.** Tento princip se neuplatňuje ani z hlediska výše zajištěných pohledávek těchto věřitelů a tedy ani z hlediska jejich vzájemného poměru. **Postavením zajištěných věřitelů, kteří uplatňují shodně práva ke stejnému předmětu zajištění, může dojít ke komplikacím v průběhu insolvenčního řízení.** Mohou totiž nastat rozpory ve vztazích mezi těmito zajištěnými věřiteli a ti mohou mít i protichůdné zájmy. Tím může být zapříčiněn komplikovaný stav, kdy zpeněžování majetku může být prodlužováno.

Dlužník má právo každou z pohledávek v seznamu přihlášených pohledávek i bez uvedení důvodu popřít. Jeho popření má význam takový, že tento seznam přihlášených pohledávek již nebude exekučním titulem po skončení insolvenčního řízení. Pouhé popření dlužníkem postačí k tomu, aby se již nemohlo jednat o exekuční titul. Dále lze na základě dílčích závěrů shrnout, že **přihlašuje – li si věřitel pohledávku, je dobré se zastoupit advokátem.** Nejpozději je dobré nechat se právně zastoupit v situaci, kdy proti nároku věřitele je vznesen popěrný úkon. V souvislosti insolvenčního řízení a rozhodčích nálezů lze shrnout, že zejména u vykonatelných pohledávek doložených rozhodčími nálezy bude třeba věnovat náležitou péči přezkumu takových pohledávek insolvenčním správcem. Práce dále potvrzuje závěr, že **insolvenční správce nemá postavení veřejného činitele.** Insolvenční správce není ani manažerem, kdy této činnosti často ani nerozumí a není v manažerských dovednostech toliko odborně vybaven. Insolvenční správce

vykonává činnosti spíše jen administrativní, nikoliv manažerské. **Lze shrnout, že insolvenční správce vykonává činnosti správcovské.**

Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou lze uspokojit v plné výši kdykoliv po rozhodnutí o úpadku, proto není z hlediska uspokojení nutné věnovat zásadní zřetel jejich přesnému rozdělení. Práce se dále vyjádřila k Rozhodnutím Evropského soudu týkajících se insolvenčního řízení, která často lpí na přílišném formalismu, přitom sama odůvodnění těchto rozhodnutí často formální náležitosti postrádají. **Příhlašku pohledávky i popření pohledávky je třeba vnímat jako žaloby a proto je v těchto úkonech třeba uvést veškeré skutečnosti, tj. veškerá tvrzení a důkazy k jejich prokázání.** Nejvýznamnějším nositelem práva na přihlášení pohledávky je insolvenční věřitel, nejvýznamnějším nositelem popěrného práva je však insolvenční správce. Přistoupí – li k popěrnému úkonu insolvenční věřitel, musí si uvědomit následky vyplývající pro něj z neoprávněného popření pohledávky. Lze mu však doporučit popření pohledávky ve všech jejích vlastnostech, kdy odpovědnost mu tím již nikterak nenarůstá.

Práce dospěla k několika návrhům na zlepšení právní úpravy, tj. aby:

1. došlo k umožnění vyčíslování pohledávky v jednotné evropské měně,
2. a nebylo v insolvenčním řízení třeba s výjimkou směnek předkládat originály nebo úředně ověřené kopie listin (včetně exekučních titulů).

V procesu uplatňování pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň nese insolvenční správce zásadní roli. Vychází přitom z uplatněných nároků, tvrzení, důkazů, ale i z účetnictví insolvenčního dlužníka nebo jiné evidence dlužníka. Přitom i uspokojení pracovněprávních pohledávek bude záviset na kondici majetkové podstaty dlužníka.

Stanovil jsem pracovní hypotézu, že **odpovědnost subjektů insolvenčního práva v souvislosti se změnami v úpadkovém právu, tj. zrušením zákona o konkurzu a vyrovnání, insolvenčním zákonem a novelizacemi insolvenčního zákona, se zvyšuje.** Předpoklad se vědeckým zkoumáním potvrdil, když odpovědnost se s vývojem právní úpravy zvyšuje u insolvenčního správce, insolvenčního dlužníka, insolvenčních věřitelů i u jiných osob, tj. osob povinných podat insolvenční návrh.

Insolvenční správce je tak odpovědný za způsobenou škodu, když vývojem právní úpravy byla tato jeho odpovědnost postupně stanovena jako

přísná objektivní odpovědnost za způsobenou škodu. Odpovědnost insolvenčního správce za způsobenou škodu může být založena:

1. porušením jeho povinností stanovených zákonem,
2. rozhodnutím soudu
3. nebo postupem s absencí odborné péče.

Práce došla při důkladnějším zkoumání přísné objektivní odpovědnosti insolvenčního správce k závěru, že se posuzuje z hlediska náhrady škody upravené v obchodním zákoníku. Insolvenční správce je sice nositelem práva regresního nároku, primárním subjektem odpovědnosti je však on sám.

Osobou povinnou podat insolvenční návrh je kromě dlužníka i statutární orgán dlužníka, tj. všichni jeho členové jako fyzické osoby. Dále mezi tyto osoby patří i zákonní zástupci dlužníka a likvidátor dlužníka, který je právnickou osobou v likvidaci. Od 1. ledna 2012 se tato odpovědnost týká všech forem úpadku dlužníka, tj. platební neschopnosti i předlužení. Z časového hlediska je tak aktuální změna právní úpravy odpovědnosti při předlužení, které nastává v okamžiku nižší tržní hodnoty veškerého majetku dlužníka než hodnoty veškerých jeho závazků. Když platební neschopnost lze označit jako úpadek *viditelný*, předlužení je třeba vnímat jako tzv. úpadek *skrytý*.

Můžeme konstatovat, že vývoj právní úpravy insolvenčního zákona vede k vyšší míře odpovědnosti subjektů insolvenčního řízení.

Seznam pramenů a literatury

Monografie

1. BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 676 s.
2. DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Zákon o obecně prospěšných společnostech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 264 s.
3. DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I., II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 3343 s.
4. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. 287 s.
5. HUSTÁK, Zdeněk a kol. *Zákon o podnikání na kapitálovém trhu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 1029 s.
6. JACKSON, Thomas H. *The Logic and Limits of Bankruptcy Law*. Cambridge: Harvard University Press, 2001. 193 s.
7. KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobem jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 1122 s.
8. KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční řízení a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. Praha: ASPI, 2008. 928 s.
9. KUBASEK, Nancy and coll. *Dynamic Business Law*. New York: McGraw-Hill/Irwin, 2009. 1407 s.
10. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Brno: KEY Publishing, 2011. 309 s.
11. MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011. 800 s.
12. SALERNO, Thomas J. and coll. *Advanced chapter 11 bankruptcy practice*. New York: Aspen Law & Business, 1996. 628 s.
13. SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. 464 s.
14. STAVINHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2003. 660 s.
15. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákon*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. 1753 s.

16. ŠIŠKOVÁ, Naděžda a kol. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států*. Praha: Leges, 2012. 284 s.
17. ŠIŠKOVÁ, Naděžda a kol. *Evropské právo 1 – ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha, 2007. 310 s.
18. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 2321 s.
19. WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 346 s.
20. WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 4. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha, 2006. 729 s.
21. ZELENKA, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon*. Poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000. Praha: Linde Praha, 2007. 687 s.

Odborné časopisy

1. BEJČEK, Josef. K zákonu o ochraně hospodářské soutěže po prvním roce jeho účinnosti. *Právní rozhledy*, 2012, č. 10, s. 471.
2. HOROVÁ, Helena, SOMOL, Karel. Postavení zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 24-26.
3. KAVAN, Petr. Stručná zpráva o průběhu prací na novém insolvenčním právu. *Právo a podnikání*, 2005, č. 4, s. 2-9.
4. KAVAN, Petr. Postavení věřitelů v režimu insolvence dlužníka ve světle německé právní úpravy. *Právní rozhledy*, 2008, č. 1, s. 202-210.
5. MLČOCHOVÁ, Eva. Postup insolvenčního správce při přezkoumávání pohledávky vzniklé na základě neúčinného úkonu dlužníka. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 26-28.
6. POHL, Tomáš. Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 11, s. 19.
7. RICHTER, Tomáš. K rozsudku soudního dvora Evropských společenství. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 8, s. 249.
8. RŮŽEK, Jan. Vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, resp. společného jmění manželů v konkursním řízení. *Bulletin advokacie*, 1999, č. 1, s. 14-15.
9. ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. K možnosti zpochybnění vykonatelných pohledávek v insolvenčním řízení. *Právní rozhledy*, 2012, 4. 17, s. 587.

10. SIGMUND, Adam. Pohledávky věřitelů. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 21-23.
11. SIGMUND, Adam. Přihlašování pohledávek do insolvence – doma i v zahraničí. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 12, s. 33.
12. SIGMUND, Adam. Pohledávky věřitelů, oč tu běží? *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 21.
13. SPIROVÁ, Klára. *K rozdílům mezi uznáním dluhu a uznáním závazku* [online]. Právník.cz, 20. listopadu 2009 [cit. 2. srpna 2012]. Dostupné na <<http://www.pravnik.cz/a/305/krozdilum-mezi-uznanim-dluhu-uznanim-zavazku.html>>.
14. ŠEVČÍK, Daniel, ŠEBESTA, Jiří. Majetková podstata a její zpeněžení. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 33-35.
15. VIDOVIČOVÁ, Lenka. Incidenční spory. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 40-41.
16. ŽDÁRSKÝ, Zbyněk. Ještě k trestnému činu zvýhodňování věřitele. *Trestněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 13.
17. ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Protržení firemního závoje – odpovědnost společníků za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního návrhu. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 1-2, s. 24-26.
18. ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Kapesní průvodce insolvenčním řízením. Řízený konkurs a reorganizace – proaktivní řešení úpadku podniku. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 9, s. 3, 16 a 46.

Právní a stavovské předpisy

1. Nařízení Rady 1346/2000 ze dne 29. května 2000, o úpadkovém řízení. Úř. věst. L 160, 30. června 2000, s. 1-18.
2. Nařízení Rady 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 012, 16. ledna 2001, s. 1-23.
3. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007, o platebních službách na vnitřním trhu. Úř. věst. L 319, 5. prosince 2007, s. 1-36.
4. zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů
5. zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2007
6. zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

7. zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
8. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
9. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
10. zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
11. zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
12. vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení, ve znění pozdějších předpisů
13. usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex) ve znění usnesení sněmu č. 3/1999 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2003 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 8/2004 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/2005 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/2006 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 12/2006 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/2008 Věstníku a usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2010 Věstníku, a ve znění redakčního sdělení o opravě tiskových chyb, oznámeného v částce 3/2003 Věstníku

Judikatura a rozhodnutí insolvenčních soudů

1. Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 10. září 2009, *German Graphics Graphische Maschinen GmbH v Alice van der Schee, insolvenční správkyňi společnosti Holland Binding BV*, C-292/08, Sb. rozh. s. I-6917, bod 18.
2. nález Ústavního soudu ze dne 1. července 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10
3. nález Ústavního soudu ze dne 25. června 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01
4. usnesení Ústavního soudu ze dne 31. ledna 2012, sp. zn. ÚS 3550/11
5. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. listopadu 2005, sp. zn. 29 Odo 396/2003
6. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. listopadu 2011, sp. zn. 29 Cdo 1699/2010
7. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 2010, sp. zn. 29 Cdo 3037/2008
8. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2012, sp. zn. 29 Cdo 4268/2010
9. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009

- 10.usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010
- 11.usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2011, sp. zn. 29 NSCR 35/2009
- 12.usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2011, sp. zn. 29 NSČR 23/2011
- 13.usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2008, sp. zn. 29 NSČR 4/2008
- 14.usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. dubna 2007, sp. zn. 20 Cdo 2479/2006
- 15.usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. ledna 2011, sp. zn. 29 Cdo 3582/2010
- 16.usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2011, sp. zn. 29 NSČR 42/2010
- 17.usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2011, sp. zn. 32 Cdo 3299/2009
- 18.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. března 2012, sp. zn. 1 VSPH
194/2012-B-36
- 19.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 1 VSPH
8/2008-P
- 20.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. května 2012, sp. zn. 1 VSPH
591/212-P2-7
- 21.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. srpna 2009, sp. zn. 15 Cmo
180/2009
- 22.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. dubna 2010, sp. zn. 1 VSPH
258/2010-P119
- 23.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. září 2011, sp. zn. 1 VSPH 788/2011-
P2-10
- 24.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. října 2010, sp. zn. 2 VSPH
594/2009-B-60
- 25.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. prosince 2010, sp. zn. 2 VSPH
777/2010-B-32
- 26.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. července 2012, sp. zn. 101 VSPH
239/2011-28
- 27.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. července 2008, sp. zn. 1 VSPH
94/2008-P
- 28.usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. října 2008, sp. zn. 1 VSPH 180/2008-
P-51-14
- 29.usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. října 2009, sp. zn. 9 Ca 159/2009

Ostatní prameny

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1460 s.

ŽIŽLAVSKÝ, Michal, SIGMUND, Adam. *Česká advokátní komora. Seminář pro advokáty na téma: Insolvenční řízení v roce 2012 – aktuální otázky z pohledu advokáta*. 11. ledna 2012. Přednáškový sál Veřejného ochránce práv.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Česká advokátní komora. Seminář pro advokátní koncipienty na téma: Řízení insolvenční*. 21. dubna 2011. Pobočka České advokátní komory v Brně.

Ministerstvo spravedlnosti. *Pokyny k vyplnění přihlášky pohledávky*. Justice.cz, 1. dubna 2012 [cit. 1. dubna 2012]. Dostupné na <<https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>>.

Abstrakt

Vědecká práce se v tématu insolvenčního práva zabývá problematikou přihlášky pohledávky v insolvenčním řízení. Cílem práce je nalézt odpovědi na dvě klíčové výzkumné otázky týkající se vztahů mezi insolvenčními věřiteli, insolvenčními dlužníky a insolvenčním správcem v jednotlivých fázích procesu uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, tj. vymežit zájem insolvenčního správce a cíl insolvenčního řízení, a zjistit, zda vývoj právní úpravy insolvenčního zákona vede k vyšší míře odpovědnosti subjektů insolvenčního řízení. V první části této práce jsou zkoumány náležitosti přihlášky pohledávky v insolvenčním řízení, její přezkoumání a jiné způsoby uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. Práce se tak podrobně věnuje přihláškám pohledávek nezajištěných i zajištěných věřitelů, pohledávkám za majetkovou podstatou, pohledávkám postaveným na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou a přezkumu pohledávek insolvenčním správcem a insolvenčním soudem. Druhá část práce zahrnuje odpovědi na výzkumné otázky, zjišťuje zájem insolvenčního správce a cíle insolvenčního řízení, odpovědnost insolvenčního správce a odpovědnost osob povinných podat insolvenční návrh. Důraz je kladen na postup insolvenčního správce s odbornou péčí a na jeho přísnou objektivní odpovědnost. Závěrečná fáze se věnuje odpovědností osob povinných podat insolvenční návrh a to zejména ve znění aktuálních zákonných změn.

Abstract

The thesis of bankruptcy law deals with the issue of claim application in the insolvency proceedings. The goal of the work is to find answers on two principal research questions concerning the relationships among insolvency creditors, insolvency debtors and insolvency trustees during individual phases of the process of claim enforcement in the insolvency proceedings. The first question is about specifying the concern of the insolvency trustee and the goal of the insolvency proceeding. The second question is about figuring out whether the evolution of modifications in the insolvency legislation leads to higher responsibility rate of subjects involved in the proceedings. The first part of the paper examines requirements of claim application, i. e. its revision and alternative methods of its application in the insolvency proceedings. The paper describes in detail claim applications of secured and unsecured creditors, claims for estate, claims considered to be equivalent to the claims for estate and revision of claims carried out

by insolvency trustee and insolvency court. The second part of the paper includes answers to research questions, explores the concern of the insolvency trustee and the goal of the insolvency proceedings, liability of the insolvency trustee and liability of the persons obligated to submit the insolvency motion. The emphasis is put on the procedure of the insolvency trustee with professional care and on his strict objective liability. The final part deals with the liability of persons obligated to submit insolvency motion in terms of how they respect the current insolvency law amendments.

Seznam klíčových slov

1. Insolvence
2. Insolvenční správce
3. Úpadek
4. Konkurs
5. Insolvenční zákon
6. Věřitel
7. Dlužník
8. Pohledávka

Keywords

1. Insolvency
2. Bankruptcy trustee
3. Bankruptcy
4. Bankrupt
5. Insolvency code
6. Creditor
7. Debitor
8. Demand